

**UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE**

**FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD**

Institut mezinárodních studií

**Rigorózní práce**

**2019**

**Miroslav Bálint**

**UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE**

**FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD**

Institut mezinárodních studií

**Miroslav Bálint**

**Combined Action Program (CAP) jako  
účinný nástroj protipovstalecké strategie  
USA ve vietnamské válce**

*Rigorózní práce*

Praha 2019

Autor práce: **Miroslav Bálint**

Vedoucí práce: **PhDr. Jan Hornát, Ph.D.**

Rok obhajoby: 2019

## Bibliografický záznam

BÁLINT, Miroslav. *Válka ve Vietnamu a její dopad na rozvoj protipovstalecké strategie USA*. Praha, 2018. 97 s. Rigorózní práce (PhDr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Mezinárodní teritoriální studia. Katedra transatlantických studií. Vedoucí diplomové práce PhDr. Jan Hornát, PhD.

### **Abstrakt**

Americká válka ve Vietnamu byla jedním z konfliktů Studené války a Spojené státy do ní vstoupily v rámci své politiky zadržování komunismu. Američané nejdříve podporovali Francii a později převzali politickou i vojenskou zodpovědnost. Přes mnohá doporučení zvolilo americké vojenské velení konvenční strategii založenou na masivních úderech proti nepříteli s cílem podlomit jeho vůli. Tato strategie vycházela z úspěchů americké armády v minulosti a z její technologické převahy. Rozdílem oproti předchozím válkám bylo samotné dějiště konfliktu. Nepřítel zvolil guerillovou taktiku a vyhýbal se větším střetům. Jediným řešením byla aplikace protipovstalecké strategie, která byla zaměřena na získání důvěry vietnamské populace. K jejímu vývoji docházelo na základě každodenních zkušeností bojových jednotek, které začaly tuto novou strategii na mnoha místech úspěšně aplikovat. Americká armáda bohužel nedokázala tento úspěšný model aplikovat plošně a do konce války trvala na konvenčním způsobu pacifikace.

### **Abstract**

The American war in Vietnam was one of the Cold war conflict and United States had entered this war within their policy of communist detained. United States had supported France first. Later, they took political and military responsibility themselves. Despite many recommendations, US Military Command had chosen conventional way of fighting, which was based on large scale strikes against enemy to undermine his will. This strategy reflected US history of war success and technological superiority. But the main difference was theatre of conflict itself. The enemy was fighting guerrilla way and avoided large scale struggles. The only solution was to the application of counterinsurgency strategy, which was focused on winning “Hearts and minds” of Vietnamese population. Its development occurred in everyday fighting experience and

combat troops had started to apply it successfully in many Vietnam areas. Unfortunately, American army wasn't able to apply this successful model across the board and insisted on conventional way of pacification till the end of the Vietnam war.

### **Klíčová slova**

**Vietnam; Válka; USA; Strategie; Povstalec; COIN; CAP.**

### **Keywords**

**Vietnam; War; USA; Strategy; Insurgent; COIN; CAP.**

**Rozsah práce: 162 848 znaků**

## **Prohlášení**

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze, dne 22. 10. 2018

Miroslav Bálint

## **Poděkování**

Za odbornou pomoc při zpracování předkládané práce chci na tomto místě poděkovat vedoucímu práce panu PhDr. Janu Hornátovi, Ph.D.

## **Institut mezinárodních studií**

### **Teze diplomové práce**

Cílem rigorózní práce je dále rozpracovat aplikaci CAP jako účinného nástroje US COIN ve Vietnamské válce, popsat činnost protipovstaleckých týmů a tím prokázat, že tento postup byl dobře zvolenou a fungující strategií se schopností zpětné vazby a vlastních „Lessons learned“. Ke konci konfliktu vyvinuli Američané „něco, co fungovalo“ a zpracovali na to téma řadu manuálů a příruček. O to více zarážející se může jevit opakování stejných chyb v pozdějších amerických válkách, například v Iráku nebo Afghánistánu. Svou diplomovou práci, ze které budu vycházet a konkrétní kapitoly dále rozšiřovat, jsem pojal jako případovou studii, jejímž cílem bylo popsat a prokázat vývoj a úspěšnou aplikaci protipovstaleckých postupů, které fungovaly na pozadí špatně zvolené vojenské strategie USA ve Vietnamu. Vedený výzkum byl multidisciplinární povahy a použil jsem v rámci něj poznatky zejména z oboru mezinárodních vztahů, historie a vojensko-politické strategie. V rigorózní práci budu na výzkum dále navazovat, porovnávat a analyzovat informace pocházející ze zdrojů věnujících se COIN a CAP. Rozhodným obdobím pro vedení výzkumu bude rok vzniku CAP (1965), s nezbytným exkurzem do období, které těmto krokům předcházelo. Byť téma druhé indočínské války je v českém odborném diskurzu již rozpracováno, domnívám se, že o tomto konkrétním aspektu dosud nevznikl dostatek prací, zejména takových, které by využívaly poznatky získané z nedávno odtajněných zdrojů. Za důležitou považuji možnost reflexe dění ve Vietnamu a (ne)aplikace „Lessons learned“ s ohledem na již zmíněné konflikty v Afghánistánu či Iráku.



# Obsah

ÚVOD .....	1
TEORETICKÁ ČÁST .....	4
1. STRATEGIE.....	4
1.1 KONVENČNÍ STRATEGIE.....	6
1.2 NEKONVENČNÍ - ASYMETRICKÁ STRATEGIE.....	7
1.2.1 Povstání ( <i>Insurgency</i> ) - povstalec ( <i>Insurgent</i> ).....	9
1.2.2 Protipovstalecká strategie (COIN).....	12
PRAKTICKÁ ČÁST .....	15
2. CHARAKTERISTIKA VIETNAMU Z HLEDISKA DĚJIŠTĚ KONFLIKTU.....	15
2.1 STRUČNÝ HISTORICKÝ VÝVOJ VIETNAMU PO DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLCE .....	17
2.2 FRANCOUZSKÁ VÁLKA V INDOČÍNĚ (1945-1954) .....	19
2.3 POČÁTEK ANGAŽOVANOSTI USA VE VIETNAMU .....	23
2.4 POLITICKÁ VÝCHODISKA USA.....	25
2.5 VZTAHY USA - VIETNAM V LETECH 1955-1965.....	26
2.6 AMERICKÁ VÁLKA VE VIETNAMU (1965-1975) Z HLEDISKA VÝVOJE TAKTIKY PROTIPOVSTALECKÉ ČINNOSTI A REGULÉRNÍCH JEDNOTEK PROTIVNÍKA.....	31
2.7 VOJENSKÁ STRATEGIE USA .....	34
2.7.1 Strategie „pozvolného postupu“ .....	35
2.7.2 Strategie „najdi a zniči“ .....	36
2.8 „VELKÁ“ OFENZIVA TET 1968 – NEÚSPĚCH VŠEOBECNÉHO POVSTÁNÍ .....	38
2.8.1 Důsledky „Velké“ ofenzivy.....	39
2.9 NEÚSPĚCH KONVENČNÍ VOJENSKÉ STRATEGIE USA .....	42
3. HLEDÁNÍ VÝCHODISEK – USMC VE VIETNAMU .....	45
3.1 CAP (COMBINED ACTION PROGRAM) .....	47
3.2 STRUKTURA CAP .....	49
3.3 DOBA TRVÁNÍ CAP .....	50
3.4 DALŠÍ ASPEKTY PROGRAMU .....	51
3.5 PF (POPULAR FORCES) .....	53
3.6 ÚSPĚCH PROGRAMU CAP .....	55
ZÁVĚR.....	64
SUMMARY.....	68
POUŽITÁ LITERATURA .....	70
SEZNAM PŘÍLOH .....	73

## Seznam zkratek

<b>AOR</b>	Oblast odpovědnosti – operační oblast (Area of Responsibility)
<b>CAC</b>	Smíšená rota (Combined Action Company)
<b>CAP</b>	Smíšená četa (Combined Action Platoon)
<b>CAP</b>	Program smíšených - společných - jednotek (Combined Action Program)
<b>CAS</b>	Smíšené družstvo
<b>CIA</b>	Ústřední zpravodajská služba USA (Central Intelligence Agency)
<b>COIN</b>	Protipovstalecký (Counter Insurgency)
<b>FNO</b>	Fronta národního osvobození
<b>JSC</b>	Sbor náčelníků štábů (Joint Chiefs of Staff)
<b>LOA</b>	Lidová osvobozenecká armáda
<b>MAAG</b>	Vojenská pomocná a poradní skupina (Military Assistance and Advisory Group)
<b>MACV</b>	Velitelství vojenské pomoci Spojených států ve Vietnamu (United States Military Assistance Command, Vietnam)
<b>MEDCAP</b>	Projekt poskytování základní zdravotnické péče ve vietnamských osadách (Medical Civic Action Project)
<b>MO</b>	Ministerstvo obrany
<b>OSS</b>	Office of Strategic Services
<b>PF</b>	Ozbrojené jednotky složené z místních obyvatel (Popular Forces)
<b>PSYOPS</b>	Psychologické operace (Psychological Operations)
<b>SEATO</b>	Pakt pro jihovýchodní Asii (Southeast Asian Treaty Organization)
<b>SSSR</b>	Svaz sovětských socialistických republik
<b>USA</b>	Spojené státy americké (United States of America)
<b>VDR</b>	Vietnamská demokratická republika
<b>VK</b>	Vietkong
<b>VLA</b>	Vietnamská lidová armáda
<b>USMC</b>	Námořní pěchota spojených států amerických (US Marine Corps)

## Úvod

Ve své rigorózní práci se věnuji aplikaci a vývoji protipovstalecké strategie USA ve Vietnamu – tedy na pozadí konfliktu, který byl veden konvenčním způsobem, ačkoliv zkušenosti USA z této oblasti, kde působily zprvu jako pozorovatelé a poradci, nasvědčovaly jinému než konvenčnímu způsobu válčení s technologickou převahou nad protivníkem (právě konvenční způsob války pomohl americkým velitelům k vítězství proti elitním německým vojskům v druhé světové válce a taktéž se osvědčil v Korejské válce, proto převládal názor, že takto bude jednoduše možné vyhrát i nad mnohem hůře vycvičenou a vyzbrojenou armádou). Z této skutečnosti vyplývá také hlavní výzkumná otázka, na niž jsem se snažil ve své práci nalézt odpověď: Proč Spojené státy i přes mnohá doporučení vojenských i civilních činitelů (pozorovatelů a odborníků na protipovstalecké strategie) zvolily ve Vietnamu takovou strategii, jež z dnešního pohledu musela skončit nezdarem? Z jakého důvodu, v okamžiku, kdy se zdálo, že USA konečně našly „recept“ na vítězství, tento plán nedokázaly plně využít ve svůj prospěch?

Pro zodpovězení zmíněných otázek je práce rozčleněna do několika částí. V praktické části se věnuji teorii strategie protipovstaleckého boje, která vznikala na akademické půdě v jistém „vakuu“ vojenských teorií po 2. světové válce. Důvodem neexistence teorií a vojenských strategií bylo přesvědčení, že Spojené státy americké vyhrají každou válku. Toto přesvědčení pramenilo částečně z historické zkušenosti a částečně z technologické převahy, kterou Američané skutečně disponovali. V armádě vládlo na vyšších stupních velení všeobecné přesvědčení nepotřeby rozvoje nových teorií. Osvědčenou strategií bylo použití velkého počtu jednotek v rozhodujícím zápase, v němž bude protivník poražen drtivou početní a technologickou převahou. Toto konvenční myšlení se postupně přenášelo i na nižší důstojníky a efektivnost takového způsobu vedení boje potvrdil záhy i konflikt v Koreji.

Ve fázi, kdy USA zvažovaly vstup do vietnamského dějiště, měl zásah charakter boje proti komunistické ideologii. V rámci Trumanovy doktríny zadržování komunismu Američané nejdříve finančně podporovali Francii a později převzali vojenskou i politickou tíhu války. Američtí politici i vojenští stratégové přitom měli během období podpory Francie dostatek času na reflexi situace ve Vietnamu. Pokud zde chtěli prosadit

demokratickou formu vlády a naklonit si tuto zemi, pak bylo důležité přesvědčit především místní obyvatele. To by bylo možné pouze v případě prosazení lákavější alternativy než nabízela komunistická propaganda. Šlo tedy primárně o získání si vietnamské populace. Američané plýtvali v rozhodujících okamžicích energií a zdroji na konvenční boj proti „neviditelnému“ protivníkovi, který zdaleka nedisponoval takovým vojenským potenciálem.

Ke kritickému zhodnocení působení ve Vietnamu Američané přece jen došli. Reflexe vycházela z jednotek, které byly denně v terénu mezi obyvateli a nesly největší tíhu bojů. Velitelé těchto jednotek získávali v relativně krátkém čase vzácné bojové zkušenosti a rovněž zkušenosti s tím, jak jednat s místním obyvatelstvem. Záhy zjistili, že pokud chtějí ochránit sebe a své jednotky, musí mít informace o nepříteli. Takové informace mohou obdržet pouze od vietnamských rolníků, se kterými si proto musejí vytvořit určité vztahy založené na reciprocitě a vzájemné důvěře. V konkrétních oblastech Vietnamu skutečně takové vazby vznikaly a tyto oblasti se v důsledku ukázaly být bezproblémové. Americké jednotky si zde vytvářely pevné sociální vazby, které přinášely podstatné benefity pro obě strany. Ačkoliv tento způsob vedení války přinášel nesporný úspěch, zdál se pro vysoké velení příliš zdlouhavý a neefektivní. Navíc pacifikační roli měly v jednotlivých regionech dle americké strategie plnit jednotky jihovietnamské armády. Pořád přetrvával názor – a bylo tomu tak až do konce války, že je potřeba protivníka co nejrychleji rozdrtit v rozhodující bitvě. Potíž byla v tom, že protivník byl „všude a přitom nikde“.

Protipovstalecká strategie USA ve Vietnamu spočívala v podpoře jihovietnamské vlády a masivních vojenských operacích s cílem opotřebovat protivníka moderními technologiemi a psychicky ho zlomit v jeho úsilí pokračovat nadále ve střetu. Ze všech teoretických definic povstalectví i z praxe je známo, že povstalci se zaměřují na populaci (civilní obyvatelstvo) a co se týče vojenských střetů, spíše se jim vyhýbají a hrají takzvaně o čas. Zjednodušeně řečeno, partyzán vyhraje, když neprohraje, zatímco vláda nebo regulérní armáda prohrává každým dnem, kdy není schopna zvítězit a garantovat svým obyvatelům v místě pořádek a bezpečnost. Přesto se v této válce na populaci primárně dlouhou dobu nikdo nezaměřoval. Vietnamská vláda byla v očích běžných obyvatel nastrčená cizí mocností, zkompromitovaná a zkorumpovaná. O další prohlubování propasti se starala masivní propaganda Vietkongu (VK) a Severního Vietnamu. Reakcí bylo bombardování a stále masivnější vojenské operace, které postihovaly spíše než povstalce civilisty. Když poté USA přehodnotily

strategii vůči povstalcům, trvalo ještě dlouhou dobu, než byly schopné reagovat na kulturní rozdíly. Navíc vojáci, kteří neměli na tak specifickou práci průpravu, se v terénu dopouštěli dalších chyb.

Tato práce je pojatá jako případová studie, jejímž cílem je popsat a prokázat vývoj a úspěšnou aplikaci protipovstaleckých postupů, které vznikly na pozadí špatně zvolené vojenské strategie USA ve Vietnamu, vycházející z konvenčního vedení boje za druhé světové války a v Koreji. Špatně zvolená strategie byla po vietnamské válce obecným konsenzem, na kterém se shodli vojenští experti i tehdejší velitelé. V čem konsenzus nepanoval, byly důvody, proč byl postup špatný a proč Spojené státy válku prohrály. Obecně lze tyto důvody shrnout do tří názorových proudů.

1. Američané neměli do vietnamského dějiště vůbec vstupovat, protože vojenská kampaň byla odsouzená předem k neúspěchu. Severní Vietnam byl příliš motivován vítězstvím, což z něho činilo v kombinaci se skvělým výcvikem v guerillovém boji jen těžko porazitelného protivníka. Jižní Vietnam byl naopak příliš slabý.
2. Konvenční strategie byla správně zvolená. Velení armády mělo dostat od politiků volnou ruku k použití masivní síly a technologií bez ohledu na veřejné mínění. Invaze do severního Vietnamu a Kambodže by byla možná a zvrátila by průběh války ve prospěch Američanů. Bombardovací kampaně proti severovietnamské armádě byly nerozhodné a krátké, poskytující protivníkovi čas k přeskupení.
3. Američané prohráli, protože neměli ve Vietnamu dostatek vojáků „on the ground“. To byl důvod, proč nemohli dlouhodobě udržet obsazená území a separovat obyvatelstvo od povstalců, více aplikovat například program CAP.

Na základě svého výzkumu se domnívám, že v jisté fázi války si velení uvědomilo potřebu razantního navýšení jednotek „na zemi“ za účelem separace a ochrany vietnamského obyvatelstva od Vietkongu, ale to nebylo, vzhledem k politickému zadání (ovlivněno veřejným míněním, které bylo orientované stále více proti válce ve Vietnamu), reálné. Naproti tomu představovaly masivní vojenské akce okamžitý viditelný výsledek s nadějí, že je jen otázka času, kdy severní Vietnam podlehne převaze. *„Možná velení zvolilo špatnou cestu, ale když v této fázi zašli tak daleko, chtěli to co nejefektivněji dokončit s tím, že budou stupňovat úsilí, dokud*

*protivník nepodlehne. Každá jiná možnost by byla běh na dlouhou trať, na kterou nebyl čas. Museli to co nejrychleji nějak ukončit a neprohrát.“*

K vývoji a úspěšné aplikaci protipovstaleckých postupů docházelo subsidiárně jen díky zkušenostem jednotek a jejich velitelů v boji. Na základě dosažených závěrů se pak práce pokusí prokázat nebo vyvrátit hypotézu, že konvenční způsob vedení války a neadekvátní zakomponování zkušeností nabytých během konfliktu vedl k neúspěchům USA ve Vietnamské válce. Výzkum bude mít multidisciplinární povahu a budou použity poznatky zejména z oborů historie, vojenské strategie a taktiky a mezinárodních vztahů. Data budou shromažďována z otevřených zdrojů a publikací, především v anglickém jazyce, a nejdůležitější část výzkumu pak bude spočívat v porovnávání a analýze informací pocházejících z těchto zdrojů. Rozhodným obdobím pro vedení výzkumu bude časový úsek začínající rokem 1965, kdy protipovstalecký program s názvem *Combined Action Program* (CAP) zahájil ve Vietnamu svou činnost.

Zkušenosti získané Američany během války ve Vietnamu (přestože prohráli) a množství manuálů a pouček věnující se protipovstaleckému boji (*counter-insurgency*; dále jen COIN) svědčily o přijetí a aplikaci „*Lessons learned*“.<sup>1</sup> Stejně postupy, které byly následně chybně opakovány o mnoho let později v případě Iráku a Afghánistánu, svědčí o aktuálnosti tohoto tématu.

## **Teoretická část**

Pro lepší orientaci v empirické části práce se nejprve zaměříme na vymezení základních pojmů a upřesníme terminologii, která bude v průběhu textu využívána. První termín, který vyžaduje krátkou debatu, je „strategie“.

### **1. Strategie**

Strategie je fenomén, který se vyvíjel pod vlivem politických, vojenských, ale i sociálních přeměn. Nás bude ve spojení s protipovstaleckou iniciativou zajímat strategie z politického a vojenského hlediska a můžeme čerpat ze dvou formulací – klasické a moderní. Samotné slovo strategie pochází z řečtiny a vzniklo spojením slov *strategos*, jež znamená v překladu *generál* a slova *agein*, které můžeme přeložit jako *vésti*.

Strategie tedy znamená „umění generála“ nebo případně „umění vést vojsko“. Obecně lze strategii chápat jako dlouhodobý plán činnosti zaměřený na dosažení nějakého cíle. Carl von Clausewitz považuje strategii ve své knize *O válce* za „...používání bojů pro účely války. Strategie stanoví plán války a ve funkci příslušného účelu volí řadu akcí vhodných k jeho dosažení, vypracovává plány různých tažení a organizuje v jejich rámci různé boje“.<sup>2</sup>

V práci bude zmíněno rovněž slovo taktika, které bude použito v souvislosti s konkrétní činností ozbrojených skupin na území Vietnamu. Rozdíly mezi strategií a taktikou se důkladně věnují teoretické práce Jominiho<sup>3</sup> nebo Clausewitze, jehož definici taktiky můžeme uvést pro ujasnění pojmů. Taktika je podle něho považována za „používání ozbrojených sil v boji“.<sup>4</sup> Pro srovnání - britský voják, teoretik a historik Sir Liddell Hart charakterizuje strategii v jednoduché definici jako „umění rozdělit a použít vojenské prostředky pro dosažení politických cílů“.<sup>5</sup> Francouzský generál a pamětník druhé světové války André Beaufre nabízí moderní definici strategie jako „umění ovládat dialektiku vůlí používající sílu k vyřešení svého konfliktu“. Všeobecnou myšlenkou dialektiky vůlí je úsilí „dosáhnout rozhodnutí vytvořením a využitím takové situace, která rozvrátí morální stav protivníka natolik, že bude nucen přijmout podmínky, které mu chceme vnutit“.<sup>6</sup> Britsko-americký profesor mezinárodních studií a strategický teoretik Colin S. Gray ve své známé definici říká, že strategie je „teorie a praxe užití nebo hrozby užití organizovaného násilí pro politické účely“.<sup>7</sup> Ve francouzsko-českém sborníku strategických, taktických a logistických pojmů je strategie definována jako „umění a věda o synchronizovaném a integrovaném vývoji a použití prostředků národní síly pro dosažení národních anebo mezinárodních cílů na bojišti“.<sup>8</sup>

Podle tohoto pojetí lze tedy strategii jednoduše definovat jako „užití vojenské síly k dosažení politických cílů“.<sup>9</sup> Koncem 18. století a především ve století 19. začal

<sup>1</sup> Poučení se z něčeho, získání zkušenosti.

<sup>2</sup> CLAUSEWITZ Carl von General. *On war*. 2008 *MyEclectica.com*. str. 128.

<sup>3</sup> JOMINI Antoine Henri (1779–1869), je spolu s Clausewitzem považován za největšího válečného teoretika 19. století. Své vojenské názory formuloval na základě zkušenosti z napoleonských válek. Jeho nejznámějším dílem je: *Precis de l'art de la guerre*.

<sup>4</sup> CLAUSEWITZ Carl von General. *On war*. 2008 *MyEclectica.com*. str. 131 a 153.

<sup>5</sup> HART L. Basil. *Histoire mondiale de la strategie*. Paris: 1962, 1998.

<sup>6</sup> BEAUFRE André. *Introduction a la strategie*. Paris: 1963, 1998.

<sup>7</sup> GRAY S. Colin. *Modern strategy*, New York: Oxford University Press, 1999.

<sup>8</sup> Francouzsko-český sborník strategických, taktických a logistických pojmů. 1. díl. Praha MO ČR, 2006.

<sup>9</sup> BAYLIS John, WIRTZ James, GRAY S. Colin and COHEN Eliot. *Strategy in the Contemporary World*. Second edition. Oxford: Oxford University Press 2007. str. 3.

pojem strategie ztrácet význam jako *válečné umění* a strategie byla stále častěji spojována s politickými, ekonomickými a diplomatickými fenomény. Tedy jinými než vojenskými. Ve 20. století se s rozvojem nových typů konfliktů a bojišť (například přenesení boje do vzduchu a vývoj letectva během první světové války nebo studená válka) stala válka součástí širší, většinou politické nebo diplomatické strategie. Každý typ konfliktu vyžaduje odpovídající strategii. Existuje například jaderná strategie odstrašování, konvenční strategie, strategie guerilly či protipovstalecká strategie. Pokud má být strategie úspěšná, musí být přizpůsobená pro konflikty, na nichž se země podílejí. Často to není snadné, protože definování strategických možností ztěžují kulturní a historické předsudky, tradice i vztahy.

## **1.1 Konvenční strategie**

Hlavní strategií konvenční války je použití hrozby nebo síly k ochraně klíčových národních zájmů, v jiných případech pouze pokud je to nezbytně nutné. Válka je vedena, pokud není jiná možnost a během konfliktu je důležité pečlivě vyhodnocovat dopady použití síly na případné budoucí hrozby. Ve chvíli, kdy je rozhodnuto vést válku, je vedena v co nejkratším časovém horizontu za použití obrovské síly s cílem vytvořit nad protivníkem výraznou přesilu. Jomini, který považoval za klíčový a konečný úspěch ve válce totální porážku protivníkovi armády, shrnul základy konvenční strategie do třech bodů:

- Strategie je pro vedení války klíčová;
- Strategie se řídí neměnnými vědeckými principy;
- Tyto principy spočívají v ofenzivní akci s co největším počtem sil soustředěných proti slabšímu nepříteli, směřující k rozhodujícímu strategickému vítězství;<sup>10</sup>

Po čas probíhajícího konfliktu jsou stanoveny jasné politické cíle a diplomatické kanály zůstávají otevřené, samotný výkon a operační řízení je však ponecháno zcela v rukou armády. K ovládnutí dějiště konfliktu je nezbytné stanovit těžiště ozbrojených sil nepřítele, na které jsou vedeny zdrcující útoky (často v součinnosti se spojenci, a to z důvodu co největší kumulace síly a technologie) s cílem eliminovat jeho ozbrojené síly



v co nejkratší době a rovněž zlomit jeho vůli bojovat. Současně s tím jsou obsazovány důležité geografické body a ekonomické kapacity protivníka. To je uskutečňováno přesným průzkumem oblasti a zpravodajskou analýzou, na základě kterých je pomocí moderních technologií zvoleno optimální použití pozemních, vzdušných a námořních sil. Za vítězství v konvenční válce je považováno zničení protivníkovi armády, jeho uznání prohry a následná kapitulace.

Konvenčním protivníkem je na základě výše zmíněných skutečností subjekt, který bojuje na základě stejných pravidel a postupů. Souboj prohraje v případě, že disponuje buď početně menší armádou, nebo neodhadne na základě špatných zpravodajských informací sílu a odhodlání nepřítele. Dalším rozhodujícím faktorem je technologická vyspělost jeho sil a přístup k ekonomickým zdrojům. Podstatnou roli může hrát počet spojenců a mezinárodní veřejné mínění. Důležitým předpokladem pro zachování konvenčního konfliktu je rovněž, že v případě porážky svých ozbrojených sil, toto uzná a kapituluje.

Jak jsme již zmínili, hlavním cílem k dosažení úspěchu jsou zpravidla vojenské akce podporované diplomacií, propaganda a ekonomický nátlak. V průběhu takové války, jakmile jsou nastaveny politické cíle (ačkoliv je může vláda změnit) a armádě vydány příkazy (mohou být vládou během činnosti modifikovány), se vojenská akce dostává na první místo. S příchodem jaderného věku a rizikem vzájemného zničení, došlo k posunu v intenzitě vměšování politiky a politiků – jako tomu bylo například ve válce v Koreji – do vedení války a aktuálně prováděných operací. Nicméně vojenská činnost zůstává hlavním nástrojem konvenční války.

## **1.2 Nekonvenční - asymetrická strategie**

Nekonvenční, asymetrická strategie, spočívá ve snaze znevýhodněného oponenta získat rovné podmínky v souboji, na základě kterých je schopen dosáhnout například politických nebo vojenských cílů. V minulosti byla vedena řada konfliktů, které nesplňovali tehdejší měřítko vedení regulérní bojové činnosti, a proto byly nazývány „nepravidelnými válkami“ nebo byly přímo pojmenovány jako povstání, rebelie a konflikty nízké intenzity.<sup>11</sup> Asymetrická válka může být vedena na mnoha frontách,

---

<sup>10</sup> JOMINI Henri Antoine (1779–1869).

<sup>11</sup> KALDOR Mary. *New and old wars: Organised violence in a global era*. Polity Press, 2012. loc. 226.

konkrétně politických, diplomatických, sociálních nebo ekonomických, tedy nelze jí vnímat pouze z vojenského hlediska. „Válka je pokračování politiky jinými prostředky“<sup>12</sup> a pokud budeme hovořit o dosahování vojenských cílů vojenskými prostředky, pak tato role bude spočívat především v boji proti různým povstaleckým skupinám a následná ochrana místního obyvatelstva a jeho izolace od těchto skupin. Z toho vyplývá, že úspěch v asymetrickém boji závisí na efektivní vojensko-civilní spolupráci. Podle Steva Metze a Douglase Johnsona je asymetrie v oblasti vojenských záležitostí a národní bezpečnosti takové jednání a myšlení, které se odlišuje od myšlení soupeře, s cílem maximalizovat své vlastní výhody, využít soupeřovy slabiny, dosáhnout iniciativy nebo získat větší svobodu jednání. To může mít charakter politicko-strategický, vojensko-strategický, operační nebo jejich kombinace a může zahrnovat různé metody.<sup>13</sup> Například vojenská doktrína ministerstva obrany ČR definuje asymetrické hrozby a operace následovně:

*„Za asymetrické operace jsou v současné době považovány takové postupy, které jsou z politického, strategického a vojenského hlediska neobvyklé, odchylující se od standardního konfliktu nebo přístupu k ovlivnění rovnováhy proti sobě stojících sil... V podmínkách protipovstalecké operace se za asymetrickou hrozbu považuje ohrožení regulérních mocenských a státních orgánů a institucí, včetně vlastních nebo cizích bezpečnostních struktur, využitím netradičních a povstalcům dostupných prostředků a činností... Vlastní naplňování asymetrické hrozby je zesilováno ortodoxním a nekompromisním bojem za vlastní ideály, ignorací právních a morálních omezení, která druhá strana zpravidla dodržuje, permanentním zdokonalováním vlastní organizace a schopností, využitím netradičních, nekonvenčních často improvizovaných bojových prostředků, využíváním znalosti prostředí a podpory místní populace.“<sup>14</sup>*

Nekonvenční nebo asymetrický způsob boje a volba strategie „nepřímého přístupu“ (vyhýbání se síle protivníka ve střetu s ním a hledání jeho slabých míst) je mnohdy jedinou a účinnou formou, kdy mohou malé a zaostalé státy čelit daleko větším a technologicky vyspělejšími zemím, které disponují moderními a početnými armádami. Britský generál major Sir Charles Callwell charakterizuje takový způsob boje jako operace pravidelných armád proti nepravidelným silám.<sup>15</sup> „Kdykoliv se pravidelná armáda ocitne v boji proti nepravidelným silám, které jsou v jejich výzbroji, organizaci a disciplíně horší, stávají se podmínky tažení odlišnými od moderního a pravidelného

<sup>12</sup> CLAUSEWITZ Carl von, General. *On war*. 2008 MyEclectica.com.

<sup>13</sup> METZ Steve, DOUGLAS Johnson. *Asymmetry and US Military Strategy: Definition, Background, and Strategic Concepts*, (Carlisle: Strategic Studies Institute, 2001). str 5 a 6.

<sup>14</sup> Vojenská doktrína MO ČR. *Protipovstalecký boj*. 1. vydání 2010. str. 11 a 12.

<sup>15</sup> PORCH Douglas. *Counterinsurgency, Exposing the Myths of the New Way of War*, Cambridge University Press, 2013. str. 4.

způsobu vedení boje.“<sup>16</sup> Partyzán vyhraje válku, pokud jí neprohraje, zatímco ti, kteří proti partyzánům bojují, prohrávají válku, pakliže nevyhrají v co nejkratším čase. Cílem povstalců je tedy nepřímým, asymetrickým způsobem zpomalit tempo války a působit na slabiny protivníka do jeho vyčerpání (ztráta lidského potenciálu, finančních prostředků, mezinárodní protesty, ztráta podpory, záporné veřejné mínění apod.). Početně menší a relativně slabé skupiny využívají, namísto přímých a větších střetů, překvapení k provádění léček, sabotáží a přepadů s cílem oslabovat a vyčerpávat mnohem silnějšího protivníka,<sup>17</sup> zatímco snahou druhé strany je akcelerace konfliktu za využití moderních technologií a rychlé vítězství.

### **1.2.1 Povstání (Insurgency) - povstalec (Insurgent)**

Pro vysvětlení pojmu *povstání* použijeme Galulovu definici: „*Jedná se o vleklý boj vedený metodicky, krok po kroku, za účelem dosažení specifických cílů vedoucích v konečné fázi ke svržení existujícího pořádku. Nemůže být předvídáno, jako je tomu v případě revoluce, a jeho začátky jsou tak nezřetelné, že určit začátek povstání představuje politický a historický problém*“.<sup>18</sup> Pokud budeme parafrázovat Clausewitze, tak lze říci, že povstání je snaha o vedení politiky nějaké strany, uvnitř země, všemi prostředky. Nejedná se o běžnou válku, která je pokračováním politiky jinými prostředky, neboť povstání může začít a probíhat dlouho předtím než se povstalci uchýlí k použití síly.<sup>19</sup>

Povstalecké, revoluční války, jak je definoval Mao Ce-tung nebo Che Guevara, představovaly v teorii taktiku, která měla najít cestu, jak čelit značné přesile konvenčních sil, a která byla často v rozporu s konvenční strategickou teorií. Ústředním cílem revoluční války je kontrola nad územím prostřednictvím získání podpory místního obyvatelstva, spíše než obsazením území v boji s nepřítelem. Zóny pod kontrolou povstalců se pak většinou nacházejí v odlehlých oblastech, které jsou pro centrální správu a regulérní armádu těžko přístupné. Poskytují tak povstaleckým silám základny, ze kterých podnikají útoky na protivníka s cílem podlomit jeho morálku a znemožnit mu

<sup>16</sup> CALLWELL Charles. *Small wars: Their principle and practise*. Omaha 1996. str. 21.

<sup>17</sup> PORCH Douglas. *Counterinsurgency: Exposing the Myths of the New Way of War*, Cambridge University Press, 2013. str. 4.

<sup>18</sup> GALULA David. *Counterinsurgency warfare: Theory and practise*. loc. 151.

<sup>19</sup> Tamtéž. loc.143.

plně využít konvenční potenciál.<sup>20</sup> Všechny typy povstání mají jisté společné rysy. Jsou to organizovaná hnutí, jejichž cílem je svržení legálních vládních struktur, a to buď násilím,<sup>21</sup> nebo na základě odvolání legitimní vlády nespokojeným obyvatelstvem.<sup>22</sup> Jejich rozhořčení, ať už je politického, náboženského, etnického, či ekonomického charakteru, nachází obvykle nějakou odezvu v populaci (viz příloha č. 2). Povstání jsou typickým případem vnitřního konfliktu, který vzniká primárně uvnitř státu, neprobíhá tedy mezi dvěma či více státy, a zahrnuje prvky civilní války. Výjimkou jsou případy, kdy se různá hnutí snaží svrhnout vládu v dané zemi ze zahraničí. Mohou jimi být členové legitimních vlád, kteří byli nuceni uprchnout do exilu nebo jiné skupiny usilující o legitimní roli.<sup>23</sup> I během vnitřního konfliktu dochází mnohdy k zásahům vnějších sil (dokonce se to předpokládá), především pokud spadá země do sféry vlivu některé z velmocí, jako tomu bylo například v případě Vietnamu.

Činnost povstalců je vedena ozbrojenými skupinami nebo i jednotlivci s různou úrovní odhodlání, organizace a připravenosti, používajícími metody a prostředky vedení boje, které jsou neobvyklé a často v rozporu s humanitárními, mravními a etickými pravidly (viz příloha č. 3). Činnost regulérních ozbrojených složek proti nepravdělným ozbrojeným silám bude proto mít zpravidla charakter asymetrické operace.<sup>24</sup> V počátcích konfliktu má povstalec vždy strategickou výhodu a je to on, který zahajuje konflikt. Přitom maskuje svůj záměr a počíná si chytře, aby neodhalil svůj úmysl a mohl se dostat k dostatečným zdrojům k dlouhému vedení války a rovněž, aby si naklonil, popřípadě nerozhněval civilní obyvatelstvo, které je pro něj v jeho boji zcela stěžejní. Slovy Mao Ce-tunga: „*Civilní obyvatelstvo má být pro povstalce tím, čím je moře pro rybu.*“<sup>25</sup>

V této prvotní fázi je důležité, aby si političtí i vojenští představitelé uvědomili hrozbu, povstalce identifikovali a včas odřízli od těchto zdrojů. Pokud vláda povstalce nerozpozná a účinně proti nim nezasáhne, ovládnou povstalci část zdrojů a získají vliv v dílčích regionech. Úspěchem je pro ně pak rozpoutávání chaosu v zemi. Vláda bude v boji proti nim neúspěšná, pakliže nebude schopna zajistit pořádek na celém území státu.<sup>26</sup> Povstalec má obrovskou výhodu – má na své straně ideologii, kterou podmiňuje

<sup>20</sup> KALDOR Mary. *New and old wars: Organised violence in a global era*. Polity Press, 2012. loc. 2394.

<sup>21</sup> Protipovstalecký boj. *Vojenská doktrína MO ČR* 1. vydání 2010. strana 3.

<sup>22</sup> RAND. *War by other means- building complete and balanced capabilities for COIN*; str. 31.

<sup>23</sup> FM 3-24. str. 13.

<sup>24</sup> Protipovstalecký boj. *Vojenská doktrína MO ČR* 1. vydání 2010. str. 4.

<sup>25</sup> Mao Ce-tung.

<sup>26</sup> Fm 3-24. str. 14.

své činy. Protipovstalecké jednotky mají těžký úkol a zodpovědnost udržet v zemi bezpečnost.<sup>27</sup> K tomu bude potřebovat početné, vycvičené a loajální bezpečnostní složky, které budou muset na základě kvalitních zpravodajských informací odhadovat čas a místo, kde povstalci zaútočí, technické a logistické zabezpečení a podporu obyvatel. Vše bude činit v souladu se zákony země a vynaloží nemalé finanční prostředky. Naproti tomu povstalec si bude vybírat čas a místo souboje, šířit mezi válkou unaveným obyvatelstvem dezinformace a k boji mu postačí primitivní zbraně, které v případě, kdy se bude vyhýbat přímým střetům s lépe vyzbrojeným protivníkem, bohatě postačí. Zdroje, které si v prvotní fázi konfliktu obstaral od civilního obyvatelstva, bude dál využívat, ačkoliv to mnohdy během již probíhajícího konfliktu bude činit proti vůli obyvatel, kteří tak budou ještě více naladěni proti vládě, která tomu nebude schopna zamezit (viz příloha č. 6).

Zatímco tradiční definice povstání zdůrazňuje ozbrojený odpor k národním vládním strukturám a orgánům, s globalizací přišel růst povstání, která mají nadnárodní povahu, z hlediska cílů i prostředků. Vzhledem k tomu, jak významně může globalizace ovlivnit cíle, rozsah, prostředky a důsledky povstání, je užitečné rozlišit čtyři typy povstání od lokálního po nejvíce globální. K tomu použijeme rozdělení, které nabízí Národní obranný a výzkumný institut RAND.<sup>28</sup>

### **1. Typ I (Lokální)**

Povstání, která probíhají na této úrovni, jsou soběstačná v rozsahu i účinku. Opravdu slabé, nelegitimní nebo mnohonárodnostní státy jsou v podmínkách globalizace k povstání více náchylné. Zatímco, jak se zdá, globalizace snižuje výskyt čistě lokálních povstání, stále zůstávají nejběžnějším typem a v roce 2007 tvořily zhruba 60 procent.

### **2. Typ II (Lokálně-mezinárodní)**

Povstalci v tomto případě hledají a přijímají vnější pomoc – peníze, zbraně, poradce, mediální pokrytí, bojovníky, propagandu. V konečném důsledku jsou však jejich příjmy a podpora získávány na lokální úrovni od místního obyvatelstva. Typickým příkladem takového povstání je Vietnam, kde byla pomoc přijímána zvenku, ale povstání bylo zcela řízeno a rozhodováno nacionalisty uvnitř. Tento typ povstání se od konce druhé světové války vyskytoval zhruba ve 35 procentech případů.

<sup>27</sup> GALULA David. *Counterinsurgency warfare: Theory and practise*. loc.176.

<sup>28</sup> RAND. *War by other means- building complete and balanced capabilities for COIN*. str. 32.

### 3. Typ III (Globálně-lokální)

Lokální povstání získává vnější podporu a stává se součástí komplexního regionálního nebo globálního zápasu. Ačkoliv tvořil tento typ povstání od konce druhé světové války pouhých 5 procent, je dnes vlivem rostoucí globalizace na vzestupu. Většinou je velice složité tato povstání zastavit.

### 4. Typ IV (Globální)

Povstání mohou být v tomto případě zaměřena nejenom na rozvrat jednotlivých států, nýbrž na celkový mezinárodní systém představovaný národním státem.

## 1.2.2 Protipovstalecká strategie (COIN)

Jak jsme již zmínili v předešlé kapitole, povstání jsou organizovaná hnutí, jejichž cílem je svržení legálních vládních struktur a to buď násilím,<sup>29</sup> nebo na základě odvolání legitimní vlády nespokojeným obyvatelstvem.<sup>30</sup> Boj proti nim je pak boj regulérních ozbrojených i neozbrojených složek proti těmto organizovaným hnutím a musí být veden na všech úrovních, na úrovni strategické i taktické.<sup>31</sup> COIN<sup>32</sup> jsou vojenské, polovojenské, politické, psychologické a občanské akce uskutečňované vládou k potlačení povstání.<sup>33</sup> Jedná se o ofenzivní přístup zapojující veškeré prvky bezpečnostních sil státu. Důraz je kladen především na:

- strategické a operační plánování;
- zpravodajskou činnost a důkladnou analýzu;
- materiální, technickou a organizační podporu;
- poradní činnost;
- rozvoj infrastruktury;
- operace na taktické úrovni s využitím PSYOPS<sup>34</sup>;
- podpora civilního obyvatelstva skrze asistenční a rozvojové programy;

<sup>29</sup> Protipovstalecký boj. *Vojenská doktrína MO ČR* 1. vydání 2010. str. 3.

<sup>30</sup> RAND. *War by other means- building complete and balanced capabilities for COIN*. str. 31.

<sup>31</sup> Protipovstalecký boj. *Vojenská doktrína MO ČR* 1. vydání 2010. str. 3.

<sup>32</sup> COIN (Counter insurgency), protipovstalecká činnost.

<sup>33</sup> JP 1-02 (Joint publication), Department of defence dictionary of military and associated terms.

- důkladné a citlivé zvážení vojenské, zpravodajské a diplomatické role v rámci COIN;
- právní rámec;
- práci s informacemi (propaganda a dezinformace);
- finanční a ekonomické prvky<sup>35</sup>

Podle Kilcullena je to soutěž o právo a schopnost získat srdce, mysl a souhlas populace.<sup>36</sup> Jedná se o nerovnou soutěž a cílem obou stran je podpora obyvatel a kontrola strategických zdrojů. Zatímco protipovstalecké síly disponují jistou legitimitou a technologickou převahou, povstalci rozšiřují dezinformace, jsou skryti mezi populací a vyhýbají se otevřenému střetu. Dokud povstalec neodhalí podvratnou činnost a otevřeným násilím své záměry, nepředstavuje pro protipovstalecké síly žádný konkrétní cíl, který by zasluhoval větší pozornost. Tak může povstalec dosáhnout vysokého stupně pokroku legálními a mírovými prostředky.

Podle Thompsona je potřeba v boji proti povstalcům klást důraz na pevné vztahy mezi civilními a vojenskými složkami (viz příloha č. 5). Pro jeho pět zásad protipovstaleckého postupu je stěžejní rozmanitý, organizovaný a komplexní přístup v asymetrickém způsobu válčení.<sup>37</sup>

Protipovstalecká strategie (COIN) je koncept spojený s demokracií a snahou neporušovat lidská práva. Například Římané, Osmanští Turci, Rusové nebo Němci v období druhé světové války, držely kontrolu nad rozsáhlými říšiemi bez zvláštního povědomí o asymetrickém způsobu válčení nebo protipovstaleckého přístupu. Protipovstalecká strategie se tedy zaměřovala spíše na „potlačení teroru“.<sup>38</sup> „Masakr, provedený jednou za čas, zůstává efektivní výstrahou po desetiletí.“<sup>39</sup>

Počátek vývoje teorie COIN můžeme situovat do padesátých let dvacátého století, do prostředí probíhající Studené války. Od té doby prochází neustálým vývojem na základě stále nových poznatků z konfliktů na celém světě. Na jejím rozvoji měla

---

<sup>34</sup> PSYOPS ( Psychological Operations ) jsou plánované operace, jejichž cílem je předat veřejnosti informace a ukazatele, které mají ovlivnit jejich emoce, motivy, uvažování a konečně chování vlád, organizací, skupin a jednotlivců.

<sup>35</sup> FMI 3-07.22 Counterinsurgency operations. HQ Department of the army.

<sup>36</sup> KILCULLEN David. *Twenty-eight articles*. str. 1.

<sup>37</sup> THOMPSON Leroy. *The Counter-insurgency manual*. str. 10-12.

<sup>38</sup> PORCH Douglas. *Counterinsurgency, Exposing the Myths of the New Way of War*, Cambridge University Press, 2013. str. 3.

<sup>39</sup> LUTTAK Edward. *Dead end: Counterinsurgency warfare as military malpractice*. Harpers 2007.

kromě spolupráce mezi univerzitami velký podíl také CIA.<sup>40</sup> Začátkem šedesátých let se převládajícím paradigmatem COIN stala teorie „*Hearts and minds*“<sup>41</sup>, jejímž aspektem je modernizace a nerovnoměrný ekonomický vývoj národů a jednotlivých zemí, a to především z pohledu nerovnováhy mezi rozvinutými a rozvojovými zeměmi a rostoucího tlaku na tradiční společnosti v moderním globalizovaném světě. Mnohé státy získaly během dvacátého století nezávislost na koloniálních velmocích, ale nedokázaly dostatečně reagovat na společenské změny a vybudovat fungující instituce. To vedlo k nestabilitě a nepokojům. Takové společnosti se staly náchylné k vnějším zásahům a komunistické ideologii.<sup>42</sup> Zcela klíčovou roly zde hraje podpora obyvatel, kterým musí vláda zajistit bezpečí a fungující instituce, omezit korupci a dokázat, že má situaci pod kontrolou. Dalším důležitým prvkem v celém procesu je izolace obyvatel od povstalců<sup>43</sup> (v případě příklonu obyvatelstva na stranu vlády se předpokládá intenzivnější působení povstalců v jednotlivých regionech a samozřejmě represe za tento příklon).

Druhou teorií COIN, která se poprvé objevila v roce 1965, tedy v době, kdy USA překročily pomyslný Rubikon v nasazení pozemních sil ve Vietnamu, je teorie „*Cost/benefit* („*mrkev na klacku*“ pro racionálně uvažující rolníky)“ Charlese Wolfa, Jr.<sup>44</sup> Ten tvrdil, že v méně rozvinutých zemích není podpora obyvatelstva povstalcům pro dosažení jejich úspěchu stěžejní. Poukázal na to, že „*Z operačního hlediska, není pro úspěch a expanzi povstaleckého hnutí důležitá podpora populace, ale přísun konkrétních zdrojů a peněz... vynaložení přiměřených donucovacích prostředků a nákladů na jejich získání.*“<sup>45</sup> Wolf rovněž napadl tvrzení, že zvyšující se životní úroveň obyvatel vlivem rozvoje omezí povstalectví. Ve výsledku rozvoj navýší u populace zdroje, které povstalci mohou donucovací, přesvědčovací nebo kombinovanou taktikou od lidí získat.<sup>46</sup> Paradoxně tedy mohou programy zaměřené na omezení podpory

<sup>40</sup> CIA (Central intelligence agency), Americká ústřední zpravodajská služba.

<sup>41</sup> *Hearts and minds* (srdce a mysl), jako první toto spojení použil, podle Douglase Porche, francouzský generál během povstání podél čínských hranic, ale výrazněji tento termín používali až Britové v souvislosti s protipovstaleckou strategií v Malajsii (1948-1960).

<sup>42</sup> RAND. *War by other means- building complete and balanced capabilities for COIN*. str. 21-24.

<sup>43</sup> MILLER Gregory D. *On Winning Hearts and Minds: Key Conditions for Population-Centric COIN*. <http://smallwarsjournal.com/jrnl/art/on-winning-hearts-and-minds-key-conditions-for-population-centric-coin>.

<sup>44</sup> PAUL Christopher, CLARK Colin P. and GRILL Beth. *Victory Has a Thousand Fathers: Evidence of Effective Approaches to Counterinsurgency, 1978-2008*.

[http://www.operationspaix.net/DATA/DOCUMENT/4336~v~Victory\\_Has\\_a\\_Thousand\\_Fathers\\_\\_Evidence\\_of\\_Effective\\_Approaches\\_to\\_Counterinsurgency\\_1978-2008.pdf](http://www.operationspaix.net/DATA/DOCUMENT/4336~v~Victory_Has_a_Thousand_Fathers__Evidence_of_Effective_Approaches_to_Counterinsurgency_1978-2008.pdf)

<sup>45</sup> RAND. *War by other means- building complete and balanced capabilities for COIN*. str. 21-24.

<sup>46</sup> Tamtéž. str. 26.



populace povstalcům naopak snížit náklady povstalců na pořízení různých zdrojů, například jídla.<sup>47</sup>

V zásadě Wolf nebyl proti rozvojovým programům, ale požadoval vyšší míru spolupráce mezi vládou a obyvatelstvem využívajícím této pomoci. Požadoval větší participaci lidí na projektech a na oplátku jisté záruky, že zdroje neskončí v rukou partyzánů. Ve výsledku bylo v praxi nejdůležitějším posláním této teorie vzbudit ve vietnamském rolníkovi sounáležitost se státem skrze ekonomické uvědomění, které mu přinese výhody. Takový rolník měl pak být mnohem odolnější vůči povstalecké propagandě.

## Praktická část

### 2. Charakteristika Vietnamu z hlediska dějiště konfliktu

Vietnam (celým názvem Socialistická republika Vietnam) se nachází na východě poloostrova Zadní Indie, na pobřeží Jihočínského moře. Jeho území se rozkládá mezi devátým a dvacátým třetím stupněm severní zeměpisné šířky. Na délku měří zhruba 1570 km a mezi 92 až 648 km na šířku, plocha území 329 560 km<sup>2</sup>.<sup>48</sup> Většina obyvatel jsou buddhisté, mnozí se také hlásí ke konfucianismu. Mezi ostatní náboženské směry patří taoismus, hinduismus, křesťanství, islám, sekty Cao Dai a Hoa Hao.

Tvar Vietnamu byl popsán Giapem takto<sup>49</sup> „*Stočený jako velké písmeno S podél okraje Pacifiku zahrnuje Bac Bo neboli Severní Vietnam, který vytváří s deltou Červené řeky oblast bohatou na zemědělskou a průmyslovou výrobu; Nam Bo neboli Jižní Vietnam, který je díky naplaveninám z řeky Mekong zvláště vhodný pro zemědělství a Trung Bo neboli Centrální Vietnam, dlouhý a úzký pruh země, který je doplňuje.*“<sup>50</sup> Na severu sousedí Vietnam s Čínou, na západě pak s Kambodžou a Laosem. Tato

<sup>47</sup> LEITES Nathan and WOLF Charles Jr. *Rebellion and Authority: An Analytic Essay on Insurgent Conflicts*, (1970). str. 8-9.

<sup>48</sup> DAVIDSON B. Phillip. *Vietnam at war*. str. 35.

<sup>49</sup> Vo Nguyen Giap (nar. 1911), vietnamský generál a státník, který se podílel na vzniku Vietminu. Zasloužil se o porážku Francouzů a později Američanů.

<sup>50</sup> DAVIDSON B. Phillip. *Vietnam at war*. str. 35.

geografická poloha poskytovala Vietnamu v minulosti obrovské vojenské a strategické výhody. Vojenské skupiny bojující za nezávislost své země mohly s podporou sousedů podnikat výpady z jejich území a rovněž zde zpětně nacházely útočiště. Ozbrojené síly Francie a později i USA tak byly kromě území Vietnamu vázány i na sousední státy, což je logicky vojensky i ekonomicky oslabovalo. Území Vietnamu je více než z poloviny pokryto nezalidněnou hustě zalesněnou pahorkatinou a horami. Ačkoliv tyto hory nejsou na evropské poměry příliš vysoké, jsou porostlé pralesem a protkané úzkými a nesčetnými stezkami, které jsou mezi místními obyvateli dobře známé a tudíž pro partyzány vhodné ke zřizování nejrůznějších léček. Nasazení konvenčních sil a těžké techniky je v takovém terénu pro sofistikované ozbrojené síly nereálné. Protikladem je druhý typ terénu, který nalezneme na severu v oblasti kolem Červené řeky a na jihu kolem řeky Mekong. Pláně v okolí Červené řeky jsou protkány hrázemi a příkopy, které chrání obyvatelstvo před povodněmi a současně vytvářejí vhodné strategické a taktické podmínky pro povstalecké síly. Zásah do těchto terénních specifíků (například formou shazování bomb) by způsobil záplavy a škody na majetku a zapříčinil by nutnost relokace civilních, vládních, vojenských a průmyslových zařízení v oblasti. Povodí řeky Mekong je utvořeno propletením kanálů, příkopů a říček. Celá oblast je v období od poloviny května do poloviny října zatopená a znesnadňuje tak jakékoliv použití pozemní techniky. V této souvislosti bylo jedinou vhodnou taktikou použití vrtulníků a člunů.<sup>51</sup>

Vietnam disponuje ještě dalšími přírodními charakteristikami, které mají z hlediska vojenské a strategické důležitosti velký význam. Jsou jimi klima, vegetace a systém přepravy. Klima je subtropické a vyznačuje se vysokou vlhkostí během celého roku. Příznačné pro podnebí a počasí jsou jihozápadní a severovýchodní monzuny, které s sebou přinášejí deště, mrholení a mlhy. Vietminh<sup>52</sup> a později Vietkong si vybíral k ofenzivním operacím právě období monzunů, neboť jim v té době nehrozilo nasazení letectva a těžké techniky.<sup>53</sup>

Území Vietnamu je z velké části zalesněno a se třemi vegetačními pásmy tak tvoří krytí pro nejrůznější přesuny, zásobování a postavení armád. Mangrovové bažiny jihovýchodně od Saigonu zase umožňují skryté přesuny na člunech s využitím mnoha skrýší.

---

<sup>51</sup> Tamtéž. str. 37.

<sup>52</sup> Předchůdce Vietkongu.

<sup>53</sup> DAVIDSON B. Phillip. *Vietnam at war*. str. 38.

Poslední charakteristikou, kterou v této souvislosti zmíníme, je systém přepravy. Vietnam má několik dobrých přístavů: V Jižním Vietnamu to je Saigon, Da Nang, Qui Nhon a zátoka Kam Ranh, v Severním Vietnamu pak Haiphong, Hon Gay a Kam Pha (viz příloha č. 12 a 13). Pozemní systém dopravy byl velmi primitivní a skládal se z několika málo hlavních tras, které byly většinou ve špatném stavu.

Z charakteristik, které jsme popsali, vyplývá, že přírodní geografické podmínky ve Vietnamu jsou ideální z hlediska vedení povstaleckého boje. Zvláště vhodná je defenzivní taktika s provedením útoku (léčky) a následným stažením se, a to na úkor ofenzivních akcí. Výhodnější z hlediska terénu je použití malých, lehce vyzbrojených povstaleckých jednotek, primárně se pohybujících pěšky, které znají dobře oblast působení a nejsou závislé na kvalitě dopravních komunikací. Nasazení těžkých motorizovaných jednotek, stejně jako těžkého letectva, se jeví jako nevhodné.

Vlivem těchto okolností se protipovstalecké jednotky musely postupně adaptovat na nový způsob boje, který nevycházel z technologické převahy, ale ze schopnosti poučit se ze soubojů s partyzány a použít proti nim stejných zbraní. Velkou roli v tomto směru sehrálo lehké letectvo (především vrtulníkové), které bylo schopno, v případě, že byl nepřítel identifikován, rychle reagovat a dopravit do místa konfliktu bojové jednotky.

## ***2.1 Stručný historický vývoj Vietnamu po druhé světové válce***

13. srpna 1945 došlo ke kapitulaci japonských vojsk na území Vietnamu. O tři dny později svolal Vietminh (osvobozenecké levicové hnutí vedené Ho Či Minem) celonárodní sjezd, který se konal za účasti delegátů různých politických stran, organizací, etnických a náboženských skupin. Cílem bylo zareagovat na vzniklou situaci dříve než Čankajšek, Angličané, Američané a Francouzi, kteří měli v úmyslu obsadit Indočínu. Sjezd přijal program v deseti bodech:

1. Získat moc a na základě úplné nezávislosti založit Vietnamskou demokratickou republiku;
2. Ozbrojit lid a posílit Osvobozeneckou armádu;
3. Zabavit majetek imperialistů a zrádců a podle okolností jej znárodnit nebo rozdělit chudým;

4. Zrušit daně zavedené Francouzi a Japonci a nahradit je spravedlivým daňovým systémem;
5. Spravedlivé rozdělení obecních pozemků, snížení nájemného a úrokové míry, odklad splátek dluhů, pomoc postiženým přírodními katastrofami;
6. Vyhlásit pracovní zákony: osmihodinovou pracovní dobu, stanovení minimální mzdy, zavedení sociálního pojištění;
7. Vybudovat nezávislé národní hospodářství, rozvíjet zemědělství a založit národní banku;
8. Vybudovat národní školství: odstranit negramotnost, zavést povinnou základní školní docházku a rozvíjet novou kulturu;
9. Udržovat přátelské styky se spojenci a zeměmi bojujícími za nezávislost;
10. Vyhlásit základní lidská a občanská práva:
  - právo na vlastnictví
  - všeobecné hlasovací právo
  - demokratické svobody
  - rovnoprávnost pro všechny národnostní skupiny
  - rovnoprávnost mezi mužem a ženou<sup>54</sup>

Osvobozenecká armáda se vydala na jih a odzbrojila postupně zbytek demoralizovaných vojenských jednotek. Povstání se rychle šířilo po celém území Vietnamu. Dne 19. srpna došlo k převzetí moci v Hanoji, 23. srpna v Hue a 25. srpna v Saigonu.<sup>55</sup> Dne 25. srpna se rovněž vzdal trůnu poslední panovník dynastie Nguyen císař Bao Dai.<sup>56</sup> Srpnová revoluce roku 1945 ukončila etapu koloniální nadvlády, zrušila monarchii a obnovila vietnamskou národní nezávislost.<sup>57</sup>

2. září 1945 vyhlásil Ho-Či Min na náměstí Ba Din v Hanoji nezávislost své země na francouzském koloniálním panství. Zároveň vyhlásil založení Vietnamské

---

<sup>54</sup> MULLEROVA Petra. *Vietnam*. str. 72.

<sup>55</sup> Tamtéž. str. 73.

<sup>56</sup> Bao- Dai (1913-1997). V roce 1922 prohlášen za následníka trůnu. Odeslán do Francie na výchovu. Na trůn nastoupil v roce 1926 a roku 1932 se vrátil do Vietnamu, aby se ujal vlády, u které zůstal i poté, kdy Japonci po dohodě s vládou ve Vichy obsadili Francouzskou Indočínu. Z jejich popudu pak v březnu 1945 vyhlásil Annamské císařství. Po kapitulaci Japonska abdikoval ve prospěch *Výboru národního osvobození*, vedeného Ho Či Minem. V roce 1949 se stal nominální hlavou státu pod francouzskou správou v Saigonu, faktickou moc však převzal premiér Ngo Dinh Diem. Po porážce Francouzů u Dien Bien Phu, a vyhlášení Vietnamské republiky, odešel do exilu ve Francii. Zemřel 1. srpna 1997 v Paříži.

<sup>57</sup> KARNOW Stanley. *Vietnam, A History*. str. 146.

demokratické republiky (VDR). V projevu k tisícům přítomných si vybral slova Thomase Jeffersona z Deklarace nezávislosti Spojených států amerických. „*Všichni lidé jsou stvořeni sobě rovni. Stvořitel nám dal jistá nezadatelná práva, mezi nimi právo na život, právo na svobodu a blahobyt.*“<sup>58</sup>

Na základě *Postupimských dohod* vstoupila dne 28. srpna 1945 do Vietnamu Čankajškova vojska, která měla odzbrojit na sever od 16. rovnoběžky pozůstavši Japonce. Na území na jih od 16. rovnoběžky se nacházely britské vojenské jednotky. V době, kdy obě armády vstoupily do Vietnamu, měl Vietminh většinu území pod kontrolou a téměř všechny japonské jednotky byly již odzbrojeny. Na jihu země započal zápas mezi vietnamskými nacionalistickými skupinami, Francouzi a Brity. Ve značně nepřehledné situaci Francouzi obsadili Saigon a pokusili se o obnovení koloniální nadvlády.<sup>59</sup> V souvislosti se zvyšováním politického napětí vrcholily střety mezi vietnamskými a francouzskými jednotkami, a to především v deltě Rudé řeky. Vše posléze vyvrcholilo ve sporu o celní kontrolu nad strategickým přístavem Haiphong, který francouzské námořnictvo při potlačování nepokojů nařídilo 23. listopadu bombardovat. Během tohoto francouzského útoku přišly o život tisíce civilistů. Následovaly ozbrojené potyčky mezi Francouzi a místním obyvatelstvem v Hanoji.<sup>60</sup> Dne 19. prosince 1946 vyzval prezident Ho Či Min k všeobecnému povstání na obranu vlasti proti francouzským kolonizátorům. Začala tak první Indočínská válka.

## **2.2 Francouzská válka v Indočíně (1945-1954)**

Za začátek francouzské války v Indočíně můžeme považovat prohlášení generála Charlese de Gaulla k nárokům Francie na své kolonie po osvobození jeho země spojenci na konci druhé světové války. Předpoklady pro návrat Francie do Indočíny pak vytvořila Velká Británie, která Francii přiřkla podíl na vedení války proti Japonku v Jihovýchodní Asii. Americká vláda a prezident Roosevelt ze začátku váhali, ale poté, co Japonci v březnu 1945 dosadili ve Vietnamu loutkovou vládu císaře Bao Daie, souhlasili s nasazením francouzských vojsk.

2. září 1945 (poté, co převzal moc a sesadil loutkovou vládu představovanou císařem Bao Daiem) vyhlásil Ho Či Min v Hanoji Vietnamskou demokratickou

<sup>58</sup> překlad KARNOW Stanley. *Vietnam, A History*. str. 146.

<sup>59</sup> MULLEROVA Petra. *Vietnam*. str. 74.

<sup>60</sup> KARNOW Stanley, *Vietnam, A History*. str. 172.

republiku (VDR). 9. října 1945 podepsali Britové s Francouzi pakt, ve kterém Francii uznali plné právo na převzetí okupačních záležitostí a uznali jejich plné právo nad záležitostmi v Indočíně. Koncem ledna 1946, po kompletním stažení britských jednotek, byla již Indočína zcela francouzskou záležitostí.<sup>61</sup> 6. května 1946 se VDR dohodla s Francouzi na těchto podmínkách:

1. Francouzská vláda uznala VDR jako nezávislý stát s vlastní vládou, parlamentem, armádou a měnou. VDR se stala součástí Francouzské unie a byla tvořena Annamem, Tonkinem a Kočínčinou.<sup>62</sup>
2. Vietnamská vláda se zavázala respektovat na svém území přítomnost francouzských vojenských jednotek, které měly odhlížet na stahování čínské armády ze severního území.
3. Úmluvy měly vejít v platnost ihned po podpisu smlouvy oběma stranami. Každá ze stran se zavázala okamžitě zastavit veškeré projevy nepřátelství v poli a respektovat přítomnost jednotek v již dobytých pozicích. Dále vytvořit přátelskou atmosféru nezbytnou k vedení dalších jednání, která měla řešit především:
  - Pozici Vietnamu v mezinárodních vztazích. Diplomatické vztahy Vietnamu s ostatními státy mezinárodního systému.
  - Budoucí právní rámec Indočíny.
  - Francouzské ekonomické a kulturní zájmy ve Vietnamu.<sup>63</sup>

V dubnu 1946 již byla francouzská vojska rozmístěna ve všech důležitých vietnamských městech.

V roce 1947 měl Vietminh k dispozici jednotky o síle 50.000 až 60.000 mužů a společně s guerillami, regionálními a místními bezpečnostními sbory se mohli Vietnamci dostat zhruba na číslo 100.000.<sup>64</sup> Vietminh měl oproti Francouzům nespornou výhodu v ideologii. Vietnamci bojovali za nezávislost své země a to

---

<sup>61</sup> The Pentagon Papers – *United States- Vietnam Relations, 1945-1947: A Study Prepared by the Department of Defense*. location 401.

<sup>62</sup> Kočínčina (francouzsky Cochinchine) byla v letech 1863–1954 francouzská kolonie v jihovýchodní Asii, zahrnující jih dnešního Vietnamu a část východní Kambodže. Kočínčina byla součástí Francouzské Indočíny a jejím hlavním městem byl Saigon.

<sup>63</sup> The Pentagon Papers – *United States- Vietnam Relations, 1945-1947: A Study Prepared by the Department of Defense*. location 428.

spojovalo široké spektrum obyvatelstva. Nedostatek zbraní a materiálu (letadel, dělostřelectva, logistické zabezpečení) nahrazovali motivací založenou na boji o vlastní zemi. Další nespornou výhodou nahrazující materiální převahu francouzských vojsk byl terén, ve kterém se uměli Vietnamci lépe orientovat a využívat jeho výhod. Francouzi potřebovali rychlé vítězství – trauma další dlouhé a drahé války bylo po čerstvě ukončené 2. světové válce naprosto nemyslitelné. Naopak Vietnamci měli času dost a hlavně byli přítomní na svém vlastním území a disponovali podporou vlastního obyvatelstva.

V roce 1950 zahájil vietnamský generál Giap plán, který počítal se dvěma fázemi vedení boje a na jehož konci mělo být vítězství proti Francouzům. První fáze zahrnovala vybudování vojenských jednotek, efektivního velení a vedení propagandy namířené na civilní obyvatelstvo Vietnamu. Další fází bylo zásobování materiálem a zbraněmi, které měli zabezpečit spřátelení čínští komunisté. Plán počítal s vyhnáním francouzských vojsk zhruba do 6 měsíců po zahájení.<sup>65</sup> Giap a jeho vojenské jednotky získaly během těchto let zkušenosti s vedením boje proti konvenčnímu protivníkovi disponujícím leteckou podporou. Také se naučily pravidlům vedení boje na dlouhé vzdálenosti a získaly vzhledem k nesporným úspěchům sebevědomí a podklady pro další propagandu.

Během roku 1953 byl velením francouzských vojsk pověřen generál Henri Navarre. Ten vytvořil pacifikační plán, který vycházel z následujících skutečností:

1. Indočína byla rozdělena na severní a jižní dějiště, a to podél 18. rovnoběžky;
2. V severním dějišti (Severní Vietnam a severní Laos) zvolí Francie defenzivní strategii, v rámci které se budou francouzská vojska vyhýbat v období let 1953 – 1954 větším střetům s protivníkem;
3. Dojde k navýšení počtů francouzských vojsk v Indočíně. Navýšení by se mělo týkat pozemních jednotek, letectva i námořnictva;

---

<sup>64</sup> FALL B. Bernard. *Viet-nam Witness 1953-66* ( New York: Frederick A. Praeger, 1966). str. 11.

<sup>65</sup> DAVIDSON B. Phillip. *Vietnam at war*. str. 75.

4. Současně s aplikací defenzivní strategie na severu, spustí Francouzi série útoků ve vybraných oblastech s cílem oslabit Giapovi přípravy na chystanou ofenzívu;
5. Hlavní pacifikační úsilí bude soustředěno do Tonkinské delty;
6. Dojde k urychlení výstavby a výcviku Vietnamské národní armády;
7. Vytvoření více mobilních jednotek, které budou moci přejít postupně z defenzivní taktiky do bojových operací proti Vietminhu;
8. S takto zformovanými jednotkami chtěl generál Navarre během let 1954 – 1956 svést rozhodující střet s Giapem, který by Francii zabezpečil výhodnou strategickou a politickou pozici;
9. V jižní části Vietnamu, kde byla situace pro Francii obecně příhodnější, měla být spuštěna ofenzíva, a to konkrétně v Annamu a Centrální vysočině;

Na základě tohoto konceptu požadoval Navarre navýšení jednotek ve Vietnamu. Současně s tím vznesl francouzský premiér René Mayer vůči USA požadavek na finanční pomoc v hodnotě 400 až 500 milionů dolarů. Francouzi navrhli Američanům vytvoření „ad hoc“ poradního týmu, který by na použití finančních prostředků dohlížel. Prezident Eisenhower souhlasil již v červnu a poslal do Vietnamu první americký tým.<sup>66</sup>

V březnu 1954 dokončil Giap přípravy na útok proti francouzské posádce v Dien Bien Phu. Po bitvě u Dien Bien Phu, které trvala od 13. března do 7. května 1954 a skončila drtivou porážkou francouzských vojsk, byl Vietnam de facto rozdělen mezi komunistickou vládu v Hanoji vedenou Ho Či Minem a nekomunistickou Diemovou vládou se sídlem v Saigonu<sup>67</sup>. Stanovisko Spojených států amerických k situaci po porážce, která předznamenala totální kolaps Francie v Indočíně, bylo následující:

- Jihovýchodní Asie a Indočína jsou důležité pro národní bezpečnost Spojených států amerických.

<sup>66</sup> DAVIDSON B. Phillip. *Vietnam at war*. str. 167.

<sup>67</sup> BOOT Max. *The Savages Wars of Peace*. Persesus Books Group (2002). str. 287.



- Francouzi stojí ve Vietnamu před neodvratitelným kolapsem a komunisté se chystají převzít kontrolu nad touto zemí.
- Spojené státy americké musí přijmout rozhodná opatření „nyní“, aby nemusely v budoucnu řešit daleko složitější a nákladnější situaci.<sup>68</sup>

Francouzskou válku v Indočíně (1945 – 1954) oficiálně ukončila mírová jednání v Ženevě. Ta probíhala ve dvou etapách – od 26. dubna do 17. června a další kolo od 10. do 20. července 1954. Schůzky se zúčastnily SSSR, USA, Velká Británie, Francie, VDR (severní Vietnam) a Vietnamská republika (jižní Vietnam), Kambodža a Laos. Z asijského kontinentu byly ještě přizvány Čína a Indie. Jejich premiéři 28. června 1954 zformulovali obecné zásady mírového soužití mezi státy – Panča šila. V otázce Kambodži a Laosu došlo ke shodě, oběma státům byla garantována formální nezávislost a postavení neutrálních zemí. Do konce roku 1954 mělo dojít ke stažení všech cizích vojsk z jejich území, což se také stalo. V obou státech byly naplánované volby do konce roku 1955.<sup>69</sup>

### **2.3 Počátek angažovanosti USA ve Vietnamu**

Během druhé světové války byl postoj USA k Indočíně podmíněn třemi důležitými faktory. Zmíníme se o tom na začátku této kapitoly pouze okrajově v rámci doplnění kontextu, neboť toto období pro nás není stěžejní. Prvním faktorem bylo oficiální prohlášení Spojených států amerických z 22. listopadu 1942 o „...nároku Francie na nezávislost, ve vší její předválečné velikosti a rozloze, včetně zámořských území. Rozumí se tím obnovení francouzské suverenity co nejdříve, a to napříč celým teritoriem a koloniemi, nad kterými vlála před rokem 1939 francouzská vlajka.“<sup>70</sup> Druhým byly závazky vyplývající z Atlantické charty.<sup>71</sup> Spojené státy se v ní zavázaly

<sup>68</sup> Stanovisko admirála Arthura Radforda předložené prezidentu Eisenhowerovi (DAVIDSON B. Phillip, *Vietnam at war*. str. 265).

<sup>69</sup> The Pentagon Papers – *United States- Vietnam Relations, 1945-1947: A Study Prepared by the Department of Defense*. location 252.

<sup>70</sup> Oficiální dopis administrativy F. D. Roosevelta generálu Henri Giraudovi z 22. listopadu 1942, The Pentagon Papers. *United States- Vietnam Relations, 1945-1947: A Study Prepared by the Department of Defense*. location 225.

<sup>71</sup> Atlantická charta byla společným prohlášením států bojujících proti nacistickému Německu, vydané na konferenci v Londýně 24. srpna 1941. Jednalo se o společné prohlášení prezidenta USA Roosevelta a britského ministerského předsedy Churchila o společném postupu v probíhající válce. Dokument byl

podporovat po válce právo jednotlivých národů na sebeurčení. Francie byla v tomto případě typickým prototypem kolonizační velmoci a její přístup k Indočíně příliš do proklamace Atlantické charty nezapadal. Prezident USA se klonil v případě Indočíny spíše k určitému typu mezinárodního „opatrovnictví“, čili patronací pod mezinárodní kontrolou. Třetím mezníkem byla japonská expanze. V boji proti Japonsku podporovaly USA jak Francii, tak partyzánské hnutí Vietminh a Ho Či Mina.

Americká pomoc se omezovala z velké většiny na ekonomickou a poradní činnost. 3. dubna 1945 vydala americká vláda prohlášení reflektující závěry z Jaltské konference týkající se poválečného „opatrovnictví“. Toto prohlášení jasně vyznačovalo poválečnou strukturu politického uvažování vztahujícího se k bývalým koloniím: „... *koncept opatrovnictví by měl být navržen tak, aby teritoria, která byla před válkou zabrána nepřitelem, byla po válce vrácena do původního konceptu, případně dobrovolně svěřena pod opatrovnictví...*“<sup>72</sup>

Charta Spojených národů (z 26. června 1945) obsahovala „Deklaraci týkající se neautonomních teritorií“. V článku 73 se konkrétně říkalo „... *členové Spojených národů, kteří již mají nebo přebírají zodpovědnost za správu teritorií, jejichž obyvatelstvo ještě plně nedosáhlo dostatečnou míru autonomie, si uvědomují, že zájmy obyvatel těchto teritorií jsou prvořadé ...*“ a proto budou:

- a) Dbát na zajištění jejich politického a sociálního rozvoje, a dále pokroku v oblasti vzdělání. To vše s respektem ke kulturním zvyklostem obyvatelstva. Zaručují se rovněž k jejich ochraně proti jakémukoliv zneužití.
- b) Postupně usilovat o vytvoření samosprávy s ohledem na politické aspirace lidí a pomáhat jim v postupném vytváření nezávislých politických institucí. Budou tak činit s přihlédnutím ke specifickým jednotlivých teritorií a jejich obyvatelům a měnícím se okolnostem.<sup>73</sup>

Po obsazení Saigonu francouzskými vojsky v září 1945 se v okolí tohoto města rozpoutala partyzánská válka. Ačkoliv působili příslušníci OSS<sup>74</sup> v Saigonu i Hanoji a

---

především výrazem snahy neuznat jakékoliv válečné územní zisky, uvolnit obchodní omezení a podpořit politické svobody národů.

<sup>72</sup> The Pentagon Papers – *United States- Vietnam Relations, 1945-1947: A Study Prepared by the Department of Defense*. location 331.

<sup>73</sup> Charta organizace spojených národů. článek 73.

<sup>74</sup> OSS (Office of Strategic Services), Úřad pro strategické služby byla vojenská zpravodajská služba s vnější působností Spojených států amerických.

zdánlivě podporovali Vietminh, nezaujaly Spojené státy americké v té době k VDR, k francouzským ani britským akcím ve Vietnamu žádné oficiální stanovisko. Již v říjnu 1945 se však ve stanovisku USA mluvilo v následujících termínech: „... *Spojené státy americké nemají v úmyslu popírat znovuoobnovení francouzské kontroly nad Indočínou a ani ji nijak nezpochybnují v jejím důsledku. Nicméně není strategií americké vlády asistovat Francouzům v realizaci jejich cílů silou, přáním vlády Spojených států je vidět, že Francie má pro své plány plnou podporu obyvatel Indočíny ...*“<sup>75</sup> Během let 1945 a 1946 obdrželi Američané řadu zpráv od Ho Či Mina, který v nich líčil kalamitní politickou a společenskou situaci ve Vietnamu. Zmiňoval principy Atlantické charty a Charty Spojených národů a naléhal na uznání nezávislosti VDR, nebo alespoň na „opatrovnictví“ pro Vietnam pod Spojenými národy.

## **2.4 Politická východiska USA**

Za počátek aktivního zájmu Spojených států amerických o Vietnam můžeme považovat události v Číně v roce 1949, konkrétně pád čínských nacionalistů. Výhra komunistů v Číně urychlila americké vnímání komunistické expanze jako největší hrozby pro Dálný východ a determinovala další kroky směřující k jejímu zastavení. Spojené státy chtěly proti Číně v Jihovýchodní Asii vytvořit a aplikovat stejné strategické nástroje, které byly použity ve hře proti Sovětům v Evropě po druhé světové válce:

- Kolektivní bezpečnost (Mezinárodní organizace);
- Ekonomická pomoc;
- Vojenská pomoc;

Spojené státy americké si byly v roce 1949 také vědomy nezbytnosti zásahu v Indočíně. Na základě těchto okolností byla koncem roku 1949 vytyčena strategie zadržování, která měla zabránit další komunistické expanzi<sup>76</sup> v Asii:

---

<sup>75</sup> The Pentagon Papers – United States- Vietnam Relations, 1945-1947: *A Study Prepared by the Department of Defense*. location 379.

- Vyvinutí úsilí směřující k vytvoření kolektivní bezpečnosti za předpokladu, že budou mít jednotlivé země zájem;
- Spolupráce s hlavními evropskými spojenci;
- Spolupráce se zeměmi „Commonwealthu“.

A to jak na úrovni multilaterální (pokud bude možno), tak bilaterální (pokud to bude nezbytné).<sup>77</sup> V duchu této strategie se odehrávala válka v Koreji (1950 – 1953), vytvoření organizace SEATO<sup>78</sup> v roce 1954 a rovněž postupné zapojování Spojených států amerických do událostí ve Vietnamu.

Jak jsem již uvedl, v únoru 1950 uznala Francie formálně nezávislost Vietnamu. Ve stejný den, tedy 4. února, uznal prezident Truman oficiálně ve funkci císaře Bao Daie. Za několik týdnů poté již žádala Francie o pomoc v Indočíně. Stanovisko USA z 8. května říkalo, „...že na území, kterému dominuje sovětský imperialismus, nemají země žádnou šanci na nezávislost a není zde ani možnost jakéhokoliv demokratického vývoje. K zajištění stability, mírového a demokratického rozvoje těchto zemí nadále zvažují Spojené státy poskytnout státům Indočíny a jejich francouzskému spojenci ekonomickou a vojenskou pomoc...“<sup>79</sup>

## **2.5 Vztahy USA - Vietnam v letech 1955-1965**

V roce 1955 byl na základě národního referenda v jižním Vietnamu sesazen Bao Dai a prezidentem Vietnamské republiky zvolen dosavadní předseda vlády Ngo Din Diem. 26. října 1956 byla vyhlášena ústava zaručující silnou exekutivu, zřízeno jednokomorové Národní shromáždění a soudní systém zajišťující ochranu práv jednotlivce. Diem se ze začátku prokázal jako efektivní a silný vůdce, který si dokáže udržet svou politickou pozici a zaručit bezpečnost potlačením moci soukromých armád různých náboženských sekt. S americkou pomocí se mu podařilo vybudovat silnou

---

<sup>76</sup> Strategie zadržování komunismu- George F. Kennan a jeho článek, „*The Sources of Soviet Conduct*“ publikovaný ve Foreign Affairs, 25/4 (červenec 1947).

<sup>77</sup> The Pentagon Papers – *United States- Vietnam Relations, 1945-1947: A Study Prepared by the Department of Defense*. location 149.

<sup>78</sup> Mezinárodní organizace pro kolektivní bezpečnost v jihovýchodní Asii. Členy byly Austrálie, Francie, Nový Zéland, Pákistán, Filipíny, Thajsko, Velká Británie a USA.

<sup>79</sup> The Secretary of state, 8. května 1950. The Pentagon Papers – *United States- Vietnam Relations, 1945-1947: A Study Prepared by the Department of Defense*. location 170. KARNOW Stanley. *Vietnam, A History*.

národní armádu, stabilizovat administrativu a učinit pokrok směrem k obnově národní ekonomiky. Tento Diemův pokrok se však jevil být překážkou ve snaze Severního Vietnamu sjednotit zemi pod severní dominancí. Mezi léty 1956 – 1960 zahájil VK (složen ze severo a jihovietnamských komunistů) expanzivní vojenskou kampaň zaměřenou na destabilizaci Jižního Vietnamu s cílem zaplnit následně vzniklé politické a sociální vakuum. V jejich snaze jim výrazně pomohla pomalu se prohlubující krize, kdy Diem nedokázal dostatečně rychle a efektivně řešit započaté sociální, ekonomické a náboženské reformy a stále častěji využíval proti nespokojenému obyvatelstvu represe a zatýkání.<sup>80</sup> Kolem roku 1960 byly již operace VK, vlivem silného odporu jihovietnamských jednotek podporovaných takticky i materiálně Američany, plně řízeny Severo-vietnamskou vládou. Pod vedením a podporou Severního Vietnamu se toto hnutí mezi léty 1960 – 1963 rozrostlo a navýšilo značně své stavy. Pomocí brutální taktiky zavražďování a vražd příslušníků jihovietnamské administrativní správy a dalších oponentů a následným dosazováním svých lidí na jejich místa tak zanedlouho získali vliv v poměrné části vesnických oblastí.<sup>81</sup>

Ke konci roku 1963 již nebyla Diemova vláda schopna čelit vyzbrojenému, disciplinovanému a myšlenkově jednotnému hnutí, které čím dál více ohrožovalo její existenci. V listopadu 1963 vypukl v zemi vojenský převrat, který během několika násilných dnů svrhl Diemův režim, zrušil ústavu z roku 1956 a rozpustil Národní shromáždění. Úspěch VK a agitační kampaň buddhistů namířená proti Diemovi zapříčinily změnu vlády vojenskou silou. Pučisté centralizovali moc v Revoluční vojenský výbor, který deklaroval úmysl reinstalovat co nejdříve civilní vedení země.<sup>82</sup> 4. listopadu 1964 bylo do čela země opětovně uvedeno civilní vedení v čele s předsedou vlády Tran Van Hungem. Během svého působení se musela kromě řízení země potýkat nová vláda se stále rostoucími stavy VK. V zemi narůstala nestabilita, mimo jiné také vlivem absence efektivních ozbrojených sil, které by byly schopny povstalcům vzdorovat. Krize vyústila počátkem roku 1965 v ustanovení nové vietnamské vlády a v intervenci amerických pozemních bojových jednotek v březnu téhož roku. Navýšení amerických jednotek schválil prezident Johnson koncem července téhož roku z obavy další komunistické expanze. Jak se sám vyjádřil, nechtěl být dalším prezidentem v

<sup>80</sup> STOLFI H. Russel. *U.S. Marine Corps civic action efforts in Vietnam march 1965- march 1966. Historical branch G-3 division Headquarters USMC 1968.* str.4.

<sup>81</sup> Tamtéž. str. 5.

<sup>82</sup> FALL B. Bernard. *The Two Viet-Nams: A Political and Military Analysis ( New York 1965 ).* str.252-235.

pořadí, který přijde o asijskou zemi na úkor komunistů (měl na mysli prezidenta Trumana a Čínu), a už vůbec ne „nějakou zatracenou malou zemičku“.<sup>83</sup>

Po intervenci amerických pozemních jednotek následovalo krátké období, ve kterém bylo potřeba stanovit, v jakých fyzických počtech a jak přesně se má konkrétní podpora vietnamské vládě odehrávat. Vietnamská vláda nebyla schopna dořešit otázku nové ústavy a především pak ochránit bezpečnost země před partyzány z hnutí VK, který strmě navyšoval své počty.<sup>84</sup> 11. června 1965 proto požádala Spojené státy americké o převzetí zodpovědnosti za bezpečnost v zemi. Velící generál námořní pěchoty Spojených států amerických se stal poradcem a zároveň zástupcem vietnamského generála, který velel 1. vietnamskému sboru. Pod jeho velení spadali provinční velitelé, kteří měli na starost provádění politiky vlády v jednotlivých provinciích. Ti byli navrhováni provinčními radami, technicky byli podporováni ministerstvy a kromě bezpečnosti v provinciích zabezpečovali rozsáhlý servis pro obyvatele provincií. Provincie, kterých bylo 43, se dále dělily na distrikty (234), seskupené vesnice (2558) a osady (13.211). Většinu populace Vietnamu představovali rolníci, kteří obývali osady.<sup>85</sup> VK soustředil své útoky na představitele vlády formou soustředěných výpadů proti jejich představitelům na úrovních osad a vesnic. Partyzáni dbali na neustálé zdůrazňování politických aspektů boje a zabité, unesené a umučené představitele vlády nahrazovali svými lidmi. Komunisté tak vytvářeli vedle oficiální vlády svou vlastní, a ozbrojenou silou společně s promyšlenou propagandou získávali „srdce a mysl“ venkovského obyvatelstva. Vesničané charakterizovali jednání VK takto:

- Pokud děláte to, co chtějí, chovají se velice korektně;
- Nikdy nekradou – pouze vybírají příspěvky;
- Pokud si vezmou slepici, zaplatí;
- Pokud nespolupracujete, střelí vás do břicha;<sup>86</sup>

VK tak šířil mezi obyvatelstvem neustálý strach a nejistotu. Oblasti, ve kterých nebyl stát schopen obyvatele ochránit, tak byly plně pod vlivem partyzánů a ti se mohli

<sup>83</sup> BOOT Max. *The Savages Wars of Peace*. Persesus Books Group (2002). str. 292.

<sup>84</sup> McNAMARA S. Robert. *In Retrospect: The Tragedy and Lessons of Vietnam*. New York: Times Books, 1995. str. 186.

<sup>85</sup> Tamtéž. str. 7.

<sup>86</sup> Headquarters, U. S. M. C., G-3 Division- *Notes For Public Appearances*. str. 2.

nerušeně pohybovat ve vesnicích a aplikovat svou politiku a vliv. Současně slibovali rolníkům lepší životní podmínky, pokud s nimi budou spolupracovat. Nahrávala jim neutěšená situace na venkově a současně neúspěšné vládní projekty často doprovázené klientelismem a korupcí ze strany úředníků. Systematicky tak docházelo k promyšlenému podkopávání autority oficiální Jihovietnamské vlády. Ta se mohla bránit pouze zavedením efektivního programu zaměřeného na znovuzískání důvěry rolnického lidu. Současně však bylo nesmírně důležité obyvatele následně ochránit před vlivem partyzánů.<sup>87</sup>

Během roku 1964 doporučovalo americké velení stále častěji vojenský zásah proti severovietnamské armádě a jednotkám VK. Situace byla čím dál horší a agresivita partyzánů a s tím spojené výpady proti jihovietnamským cílům závratně narůstaly. Doporučení byla pokaždé zamítnuta s odůvodněním negativního dopadu na obyvatele Jižního Vietnamu. Zásah odmítali jak američtí poradci, tak vojenské jednotky dislokované v Jižním Vietnamu. Navíc v americké administrativě převládal názor, že Jižní Vietnam se dokáže ubránit sám a tudíž by měla být role Spojených států pouze omezená.<sup>88</sup> Mezitím VK podnikal série intenzivních útoků nejen proti jihovietnamským cílům, ale i proti americkým jednotkám a jejich vojenským zařízením. V dubnu 1964 získaly útoky takovou intenzitu, že bylo dokonce nutné vybudovat kolem Saigonu vojenské obranné pásmo. Ani ne za týden po vybudování obranného pásma kolem hlavního města zabily jednotky VK v deltě Mekongu asi 300 jihovietnamských vojáků. 2. května se partyzánům podařilo podvodní diverzí potopit americkou vrtulníkovou loď, která kotvila nedaleko Saigonu. Spojené státy americké ponechaly incident bez vojenské reakce. 4. července zaútočily jednotky VK o velikosti pluku na tábor speciálních jednotek americké armády v Nam Dongu. V boji bylo zabito na 50 Severovietnamců a rovněž dva Američané. Spojené státy to nechaly opět bez odezvy.<sup>89</sup>

Zvrat v této „zvláštně“ vedené válce nastal po dvou kontroverzních incidentech v Tonkinské zátocě v srpnu 1964. Severovietnamské torpédové lodě při nich zaútočily v Čínském moři na americké torpédoborce. Důvodem byly dva programy vedené americkou armádou ve Vietnamu v té době. Prvním byl program známý pod jménem OPLAN 34A<sup>90</sup>, na základě kterého vedly jihovietnamské jednotky s podporou (poradní i

<sup>87</sup> CARVER A. George, Jr. *The Faceless Viet Cong* (Foreign Affairs č. 44, 1966 ). str. 347-372.

<sup>88</sup> McNAMARA S. Robert. *In Retrospect: The Tragedy and Lessons of Vietnam*. New York: Times Books, 1995. Str. 32.

<sup>89</sup> DAVIDSON B. Phillip. *Vietnam at war*. str. 316.

<sup>90</sup> OPLAN 34A ( Operation Plan) – Plán operací.

logistickou) Američanů série účinných přeпадů proti severovietnamským pobřežním instalacím. Námořnictvo Spojených států amerických bylo pověřeno prováděním druhého programu, který měl název DE SOTO. Tento program měl za úkol vyhledávat severovietnamské lodě, které zásobovaly jednotky VK působící na jihu, radarová zařízení nepřítele a v neposlední řadě také shromažďovat zpravodajské informace v okolí.<sup>91</sup> Jak jsem již uvedl, incidenty se odehrály dva. Při prvním incidentu byl útok veden na americký torpédoborec Maddox, který agresí opětoval a poté se stáhl. Zvažovalo se, do jaké míry byl útok vyprovokován americkým námořnictvem a zda-li nemohlo jít o nedorozumění s vietnamskou definicí pobřežních vod (12 námořních mil). Ovšem druhý incident, který se odehrál ze 4. na 5. srpna 1964, již dokazoval, že se jedná o řízenou agresí. Napadeny při něm byly dvě americké lodě a tento den byl dokonce vyhlášen severovietnamským národním svátkem. Na základě těchto událostí svolal prezident Johnson Národní bezpečnostní radu a rozhodl se zahájit odvetné údery proti severovietnamským zařízením ve Vinhu. 5. srpna v 11:00 vietnamského času, spustila armáda sérii náletů proti Severnímu Vietnamu.<sup>92</sup> Tyto nálety byly naprosto destruktivní a celá akce byla vyhodnocena jako úspěšná.

Situace se vyhrcovala stále více a útoky VK na americké cíle ve Vietnamu nabývaly na stále větší intenzitě. Svou propracovaností a velkým počtem útočících partyzánů představovaly pro americké vojáky vysoký stupeň nebezpečí. V prosinci 1964 přešla severovietnamská invaze do druhé fáze „revolučního boje“. Již se nejednalo pouze o bojové akce partyzánských jednotek VK, podporované někdy otevřeně a jindy tajně severovietnamskou vládou a její armádou. V této fázi již konflikt přerostl v regulérní napadení suverénního Jižního Vietnamu jeho severním sousedem. Válka se v této fázi přestala odehrávat pouze na úrovni protipovstalecké činnosti (na úrovni menších vojenských jednotek – skupin) (viz přílohy 8 a 9). Do bojů se začaly postupně zapojovat velké vojenské jednotky, divize, letectvo a námořní flotily. Američané rozšířili v reakci na tuto invazi také dimenzi konfliktu za hranice Jižního Vietnamu a ten přestal být nadále jedinou „arénou“, ve které se doposud zápas odehrával.

---

<sup>91</sup> DAVIDSON B. Phillip. *Vietnam at war*. str. 317.

<sup>92</sup> BOOT Max. *The Savages Wars of Peace*. Persesus Books Group (2002). str. 290-291.



## **2.6 Americká válka ve Vietnamu (1965-1975) z hlediska vývoje taktiky protipovstalecké činnosti a regulérních jednotek protivníka**

Rok 1965 představoval posun v americkém chápání vietnamské situace jako pomoc vietnamskému obyvatelstvu „si samo sobě pomoci“, k totální válce. Generál Westmoreland ve své zprávě ze 7. ledna apeloval na okamžité nasazení amerických jednotek, pokud má být i nadále zachována suverenita Jižního Vietnamu. „ *Nevidím žádnou jinou možnost než posílit naši dosavadní snahu v Jižním Vietnamu navýšením amerických jednotek nebo jednotek třetí země a to co nejrychleji, vzhledem k očekávaným kritickým událostem.*“<sup>93</sup> Komunistická hrozba, jak ji chápal prezident Johnson (a to nejen ve Vietnamu), byla utvářena částečně zkušenostmi jeho generace během druhé světové války. Váhání a strach z rozpoutání konfliktu vedly v Evropě k politice appeasementu a zapříčinily nakonec vypuknutí války. Postoj Johnsona byl jasný: Severní Vietnam se dopouští agrese proti svému sousedovi a musí být proto zastaven. Nechtěl si za žádnou cenu připustit situaci, ve které by měl být Jižní Vietnam ztracen. V popisu událostí z roku 1965 řekl „... *Věděl jsem, že pokud dovolíme komunistům zmocnit se Jižního Vietnamu, propuknou u nás doma nekonečné debaty – vážné a destruktivní debaty – které otřesou mým prezidenstvím, zničí mou administrativu a poškodí naši demokracii. Vím, že Harry Truman a Dean Acheson prohráli v den, kdy se komunisté zmocnili Číny ...*“<sup>94</sup>

S pokračujícími útoky severovietnamské armády a narůstajícími americkými ztrátami nařídil prezident provést v lednu a únoru 1965 odvetné letecké úderý proti nepříteli. Nálety byly prováděny v rámci programů Flaming Dart<sup>95</sup> a Rolling Thunder.<sup>96</sup> Program s označením Rolling Thunder fungoval celých tři a půl roku, a to od března 1965 do listopadu 1968.<sup>97</sup> V rámci americké strategie „omezené války“ se celý program neadekvátně protahoval. Jeho dlouhodobá neefektivnost a špatná koordinace způsobily urychlení vstupu armády Severního Vietnamu intenzivněji do války a vtáhly Ameriku do náročných pozemních operací.<sup>98</sup> V únoru 1965 schválil prezident Johnson vyslání

<sup>93</sup> McNAMARA S. Robert. *In Retrospect: The Tragedy and Lessons of Vietnam*. New York: Times Books, 1995. str. 188.

<sup>94</sup> překlad DAVIDSON B. Phillip. *Vietnam at war*. str. 335.

<sup>95</sup> Flaming Dart – Americká armáda vytvořila seznam cílů, které měly být zničeny v rámci odvetných úderů. Tato operace dostala krycí jméno Flaming Dart.

<sup>96</sup> Rolling Thunder – Krycí jméno další operace sestávající z leteckých úderů proti vybraným cílům.

<sup>97</sup> BOOT Max. *The Savages Wars of Peace*. Persesus Books Group (2002). str. 291.

<sup>98</sup> DAVIDSON B. Phillip, *Vietnam at war*. str. 342.

Námořní pěchoty do Da Nang. Jejich úkolem byla zprvu pouze ostraha základny (viz příloha č. 10), do střetů se zapojili postupně se zhoršující se bezpečnostní situací v okolí a po opakovaných útocích Vietkongu.

Průběh americké války ve Vietnamu můžeme pro přehlednost rozdělit do třech základních fází:

1. První fáze trvala od druhé poloviny 50. let (od počátku zapojení USA do války) do roku 1965 a měla charakter čistě partyzánské války. V této fázi nesly tíhu boje jednotky jihovietnamské armády, které bojovaly proti povstalcům na území Jižního Vietnamu. Američané zde plnili funkci poradní. Ačkoliv byli partyzáni (VK) podporováni Severním Vietnamem, severovietnamská armáda se oficiálně do bojů nezapojovala. Těžištěm strategie bylo zabezpečit území proti pronikání skupin protivníka, zamezit mu logistickou podporu poskytovanou domorodým obyvatelstvem a odříznout mu přístup k obyvatelstvu. Následně lidem poskytnout ochranu.
2. Druhá fáze začala rokem 1965 a pokračovala do roku 1968, do ofenzivy Tet. Byla kombinací konvenční a partyzánské války. Přenesla se částečně na území Severního Vietnamu (letecké útoky v rámci vojenských programů proti vybraným strategickým cílům) a zahrnovala nasazení amerických vojsk společně s armádou Jižního Vietnamu. Američané se svými jihovietnamskými spojenci museli čelit útokům konvenčního nepřítele a současně pokračovat v protipovstalecké strategii. Dále plnili úkoly související s ochranou obyvatelstva před partyzány. V této fázi byly nejefektivnější operace „vyčisti a udrž“. Nevýhodou takových operací jsou následné vysoké nároky na počty jednotek v poli, které musí být po určitou dobu vázány na konkrétní území.
3. Třetí fází rozumíme období od roku 1968 (ofenziva Tet) do ofenzivy v roce 1972. Z hlediska vedení války se jednalo téměř čistě o konvenční způsob válčení. Guerillová válka vedená jihovietnamskými komunisty prakticky zmizela ze scény a původní povstání komunistů v Jižním Vietnamu tím bylo potlačeno. Nyní se konflikt odehrával v rovině invaze a boje dvou národů. Oba využívaly ve velkém měřítku prostředky konvenční války. Spojené státy tak

mohly využít v boji svůj vojenský potenciál a přeskupit jednotky z guerillového typu bojů do konvenční pozice. Následovala reakce severovietnamské armády a její posun v dosavadním vedení boje zpět ke guerillové taktice malých jednotek. Američtí velitelé na to reagovali návrhem přeskupit jednotky a vrátit se k první fázi, čili opět k taktice boje proti partyzánům.<sup>99</sup>

Jak jsme již uvedli v první a druhé fázi konfliktu byly Spojené státy nuceny pacifikovat snahy VK o oslabení svých pozic a taktéž pozic jihovietnamských bezpečnostních sil. VK se rychle přizpůsobil americké palebné převaze a snažil se v poli „navázat“ co nejbližší na americké jednotky s cílem znemožnit palebnou podporu.<sup>100</sup> Bohužel pro spojenecké jednotky, projevoval protivník taktickou flexibilitu a snahu poučit se z průběhů bojů a vlastních chyb. Po každé jejich bojové operaci byla pořádána fóra, na kterých byli důstojníci a mužstvo konfrontováni ohledně chyb, kterých se během operace dopustili. Tato kritika nebo sebekritika byla důležitá ze dvou důvodů: docházelo k vytváření důvěry mezi vojáky a stmelování kolektivu a zároveň k důležité zpětné vazbě.<sup>101</sup> Mezitím taktika USA, soustředěná na palebnou sílu a opotřebovávání protivníka, pokračovala po dalších několik let. Jako příklad můžeme uvést operaci MASHER<sup>102</sup> hned z roku 1966 nebo CEDAR FALLS spuštěnou v roce 1967. Po vyčištění území přišla fáze obsazení a následné udržení. Vzhledem ke kapacitám nebylo možné dlouhodobě obsazená území udržet a po jejich opuštění docházelo ke znovu-obsazení. Taková území musela být zpětně znovu-dobývána.<sup>103</sup>

V roce 1967 nastaly ve strategii USA dvě signifikantní změny oproti letům 1965 a 1966. Zaprvé bylo dle slov Westmorelanda důležité „zaměřit se na lidi“. V tomto úsilí měly nést hlavní tíhu jednotky jihovietnamské armády. Američané měli dále vést ofenzívy proti VK a VLA. Počítal s nasazením více než poloviny všech amerických pozemních jednotek proti guerillám v hustě zalidněných oblastech Vietnamu. Druhou podstatnou změnou bylo zahájení plošných operací velkého rozsahu s cílem vniknout do

<sup>99</sup> Tamtéž. str. 358-360.

<sup>100</sup> Friendly fire (palba na vlastní jednotky), v blízkém kontaktu s protivníkem je palebná podpora problematická vzhledem k riziku zasažení vlastních jednotek.

<sup>101</sup> NAGEL A. John. *Counterinsurgency Lessons from Malaya and Vietnam- Learning to Eat Soup with a Knife*. loc. 2209.

<sup>102</sup> Masher (později, z důvodu veřejného znepokojení doma, přejmenována na White Wing) V této operaci bylo vypáleno 140.000 dělostřeleckých granátů, zabito 1.342 příslušníků Vietkongu a 633 jich bylo zajato.

<sup>103</sup> NAGEL A. John. *Counterinsurgency Lessons from Malaya and Vietnam- Learning to Eat Soup with a Knife*. loc. 2209 a 2213.

hlavních bašt nepřátelských sil a neutralizovat je Celý strategický koncept se nesl v duchu získání iniciativy. Westmoreland měl v plánu přinutit protivníka bojovat o záchranu svých bašt. To by vyžadovalo, pokud by o ně nechtěl přijít, přesun a soustředění veškerých jeho sil do těchto oblastí. To by byl přesně ten moment, kdy by mohli Američané zaútočit se svým konvenčním potenciálem a nepřítele v rozhodné bitvě porazit. Ve finále se vojska VK a VLA nenechala nalákat k rozhodujícímu střetu. Američané byli demotivováni z toho, kolik úsilí vyvíjejí na likvidaci nepřátel, kteří mizí ze střetů s nimi, kdykoliv se jim zachce. V září 1967 se přesto situace ve Vietnamu po bojové stránce přiklonila na stranu Američanů, kterým se podařilo na čas převzít iniciativu. Prohrávali však psychologickou válku na domácí scéně. Průzkum veřejného mínění reflektoval protiválečné nálady a ukázal poprvé, že více lidí je v USA proti válce ve Vietnamu.<sup>104</sup>

## **2.7 Vojenská strategie USA**

Armáda spojených států amerických spoléhala v historii při vedení války vždy na palebnou sílu a technologickou převahu nad nepřítelem. Ačkoliv se na politické úrovni mnohdy rozhodovalo o strategické úrovni vedení války, byla propojenost mezi ní a úrovní taktického vedení konfliktu často mizivá. Taktická úroveň byla čistě vojenskou – armádní – záležitostí. Americká armáda ve Vietnamu postupovala v duchu její historické role zaměřené na zničení protivníkoví armády – i když ji často v případě vietnamské armády nemohli přesně lokalizovat.<sup>105</sup> Do vietnamského dějiště tak vstoupila s doktrínou dobře se hodící pro konvenční způsob vedení války v Evropě, ale rozhodně ne pro boj s povstalci v prostředí zcela odlišném.

Vysocí velitelé amerických ozbrojených sil se vrátili z bojišť druhé světové války v Evropě a na Dálnem východě hrdí a přesvědčení o neporazitelnosti armády. Ve čtyřicátých a padesátých letech 20. století proto nedocházelo z jejich strany k impulzu o rozvoj vojenské strategie a teorie. Američané vyhráli v historii každou válku díky kombinaci obrovské vojenské přesily a materiálního zabezpečení. Za těchto okolností nebyly na velitele kladeny tak vysoké nároky na strategii a vojenskou teorii. Po válce tedy bylo jen málo důstojníků, kteří by projevovali zájem vyvíjet nové strategie s měnící

<sup>104</sup> Tamtéž. str. 428 a 450.

<sup>105</sup> NAGEL A. John. *Counterinsurgency Lessons from Malaya and Vietnam- Learning to Eat Soup with a Knife*. loc. 1631 a 2209.

se politickou situací ve světě.<sup>106</sup> Atomová bomba následně tyto postoje a pocit nezranitelnosti jen podpořila. Pomyslnou mezeru ve zmíněných letech zaplnili civilní teoretikové, kteří neměli buď žádné předešlé zkušenosti s armádou, nebo jen velmi mizivé. Nedostatek předchozích vojenských zkušeností však nepovažovali za nedostatek – naopak. Tvrdili, že vstupem atomové zbraně do války se od základu změnila pravidla vedení boje a proto dosavadní vojenské zkušenosti hrají jen malou roli. Tito civilní teoretikové vyvinuli za pomoci technik operační a systémové analýzy, teorie her a ekonomických modelů řadu svých vlastních strategických konceptů. Jedním z nich byl koncept tzv. „omezené války“ (*strategy of limited war*).<sup>107</sup> Koncept byl založen na dvou předpokladech:

- Spojené státy americké musí zadržet komunismus, který je šířen formou lokálních válek;
- Spojené státy americké se musí za každou cenu vyhnout jadernému konfliktu s Čínou a Sovětským svazem;

V aplikaci pak navrhovali teoretikové strategii „pozvolného postupu“ (*strategy of gradualism*). K porážce protivníka nedoporučovali aplikovat maximum síly, nýbrž vyvíjet neustálý tlak efektivním využíváním vojenských jednotek napříč celým spektrem konfliktu. Spektrum zahrnovalo činnosti od diplomacie po ozbrojené střety, to vše s cílem působit a následně ovlivnit vůli protivníka.<sup>108</sup>

### **2.7.1 Strategie „pozvolného postupu“**

Strategie pozvolného postupu a vyvíjení neustálého tlaku s cílem podlomit vůli protivníka byla v praxi prováděná vojenskými leteckými údery proti pečlivě vybraným cílům v Severním Vietnamu. V začátcích si USA kladly za cíl podlomit vůli Severního Vietnamu zásobovat a podporovat partyzány na území svého jižního souseda. Pokud by VK přestal útočit na cíle v Jižním Vietnamu, mohla by se válka přesunout z bojiště k jednacímu stolu a pokračovat diplomatickou cestou. Signál, který tím vyslaly do

<sup>106</sup> BOOT Max. *The Savages Wars of Peace*. Persesus Books Group (2002). str. 282-283.

<sup>107</sup> Jednalo se o civilní teoretiky z oblastí přírodních i společenských věd- George Kennana, Hermana Kahna, Bernarda Brodieho, Roberta E. Osgooda nebo například Thomase C. Snellinga.

<sup>108</sup> DAVIDSON B. Phillip. *Vietnam at war*. 337-338.

Hanoje, měl však pravděpodobně opačný efekt a Severní Vietnam si nálety a útoky nevysvětloval jako snahu USA ukončit konflikt, ale naopak v něm pokračovat.<sup>109</sup>

Tato strategie, která představovala zpětně pro Spojené státy americké nevýhodnou volbu, trpěla vážnými nedostatky. Letecké údery byly v začátcích nekoordinované a nelikvidovaly vždy objekty, které představovaly z hlediska důležitosti prioritu. Armáda Severního Vietnamu tak získala čas na jejich obnovu, vybudování nových důležitých instalací a vytvoření protiletadlové obrany. Na základě konečných analýz zavlekla tato strategie Ameriku do vleklé a nerozhodné války „opotrebování“,<sup>110</sup> která naprosto vyhovovala Ho Či Minovi a Giapovi.<sup>111</sup> Poskytla jim potřebný čas pro vybudování protiamerické obrany a promyšlení koordinace postupu. Válka „opotrebování“ byla náročná na čas, kterého měl VK společně se Severním Vietnamem dostatek, a kterého se Americe nedostávalo. Intenzivní letecké údery přinesly výrazný zvrat ve vietnamské válce až v roce 1973, kdy donutily zasednout Ho Či Mina k jednacímu stolu. To se však podařilo i vlivem jiných okolností a proto nelze s určitostí říct, že to byla pouze zásluha leteckých programů.

### **2.7.2 Strategie „najdi a znič“**

Během roku 1965 docházelo v jižním Vietnamu k rapidnímu navyšování amerických jednotek. To samé probíhalo i v případě vojenských poradců, jichž bylo koncem roku 1967 ve Vietnamu již na dvacet tři tisíc. K tomu můžeme připočítat zahraniční poradce, většinou Korejce, Thajce a Australany, kteří početně tvořili ekvivalent zhruba tří vojenských divízi. Vše bylo financováno Spojenými státy.<sup>112</sup>

*Search and destroy* (Najdi a znič) byla strategie nejvíce preferovaná konvenčně zaměřeným velením amerických ozbrojených sil. Vycházela z vojenského předpisu „*Field Manual of Operations*“ a z již zmíněné povahy úspěšného válčení v historii

<sup>109</sup> BOOT Max. *The Savages Wars of Peace*. Persesus Books Group (2002). str. 291.

<sup>110</sup> Tamtéž. str. 339.

<sup>111</sup> Generálporučík Victor Krulak (USMC) s touto strategií nesouhlasil, neboť tvrdil, že jde o strategii, kterou se snaží prosazovat protivník. Namísto toho navrhoval štědrnou pozemkovou reformu, sociální a ekonomické benefity pro vietnamské rolníky. V roce 1966 svůj návrh přednesl prezidentu Johnsonovi se zamítavým stanoviskem. (SHEEHAN Neil. *A Bright Shining Lie*. New York: Random House 1988. str. 631).

<sup>112</sup> PALMER R. Dave. *Summons of the Trumpet: U. S. Vietnam in Perspective*. San Rafael, CA, Presidio Press, (1978). str. 178-179.

Spojených států amerických. Základní premisou bylo, že války lze vyhrát pouze ofenzivní činností.<sup>113</sup> Tato strategie sestávala se z několika na sebe navazujících fází:

- Zpravodajská příprava – lokalizace nepřátelských jednotek;
- Palebná podpora – zničení co největšího počtu nepřátelských vojsk;
- Nasazení pozemních jednotek – likvidace zbytků nepřátel;

Hlavním předpokladem pro použití konvenční síly byla lokalizace nepřátelských jednotek a jejich soustředění do konkrétní oblasti, do které mohla být následně soustředěná mohutná palba. V této fázi byly nejdůležitější zpravodajské informace o počtu a pohybu protivníka. Vzhledem k dějišti konfliktu, kterým byla hustá džungle, bylo velice těžké popsat jeho přesnou polohu a trasy, po kterých se pohyboval. VK i VLA se v období, kdy neútočily, štěpily na menší jednotky, které se snažily být neustále v pohybu. Proto se často stávalo, že zpravodajské informace nebyly již po několika hodinách aktuální. Džungle chránila jejich přesuny před moderními špionážními letouny, které nebyly schopny přes vegetaci pořizovat fotografie. V hustém porostu selhávaly i laserové a infračervené přístroje, jejichž paprsky se lámaly o listy a podávaly nepřesné nebo žádné informace. Ve druhé fázi bylo nutné protivníkovi jednotky udržet na místě a přesně na něj navést palbu. Zároveň snížit na minimum jakékoliv civilní oběti. V dalším kroku bylo nezbytné co nejdříve dopravit na místo bojové jednotky, které operaci dokončily. Poslední dvě fáze vyžadovaly naprostou koordinaci a kladly vysoké nároky na utajení celé operace. Zde nastával rizikový okamžik. Na amerických základnách a v jejich blízkosti působilo množství Vietnamců, kteří mohli sledovat masivní přípravy na chystané operace a informovat následně povstalce. V případě leteckých úderů bylo nutné přípravy koordinovat s jihovietnamskou vojenskou a civilní hierarchií, která byla penetrována komunistickými agenty. V mnoha situacích nebylo agentů ani potřeba, neboť laxní přístup a nedostatek bezpečnostních opatření měl stejný efekt.<sup>114</sup>

První velkou plošnou operaci „najdi a znič“ spustila americká armáda v lednu 1966. Nazvala jí MASHER (později přejmenována z důvodu veřejného mínění na WHITEWING) a již po šesti týdnech hlásila 1. „jízdni“ mechanizovaná divize 1.342

<sup>113</sup> BOOT Max. *The Savages Wars of Peace*. Persesus Books Group (2002). str. 293.

<sup>114</sup> DAVIDSON B. Phillip. *Vietnam at war*. str. 404.

mrtvých a 633 zajatých nepřátel.<sup>115</sup> Nepřítel dokázal časem na tuto strategii flexibilně reagovat a málokdy se všechny tři fáze zdařily. Po celou dobu získávání zkušeností si Američané zachovali ve Vietnamu koncept, který pokládal za cíl veškerého válečného úsilí úplné zničení nepřátelských vojsk.<sup>116</sup> Tento koncept byl u armádního velení hluboce zakořeněn a odmítal naslouchat inovacím vycházejícím z nižšího stupně armády. Na dějiny působení americké armády ve Vietnamu lze nahlížet jako na dějiny jednotlivců snažících se implementovat změny v protipovstalecké strategii. Nepodařilo se jim však, a to po celou dobu války, překonat velmi silnou organizační kulturu založenou na konvenční doktríně.<sup>117</sup>

## **2.8 „Velká“ ofenziva Tet 1968 – neúspěch všeobecného povstání**

Myšlenka zahájit „Velkou“ ofenzivu se zrodila na konferenci v Hanoji v červenci 1967. Jejím otcem byl ministr obrany VLDR, generál Giap. Špičky vedení komunistů Severního a Jižního Vietnamu se shodly na svedení rozhodného boje proti Američanům v době zahájení oslav nového lunárního roku. Jednotky VLR a VK vedly doteď pouze dílčí útoky a USA navíc převzaly v roce 1967 na bojišti iniciativu. Komunistické politické i vojenské vedení čelilo kritice, a proto bylo potřeba provést akci, která by výrazně zvrátila situaci. Giap počítal, že koordinované útoky na města v Jižním Vietnamu podnítky všeobecné lidové povstání proti okupantům a ti nebudou schopni takové přesile čelit. Dalším pokračováním pak měla být politická prohra na mezinárodním poli. Současně komunisté ve svém plánu pravděpodobně počítali i s primárkami v USA plánovanými na rok 1968, čili nechutí činit ze strany Američanů zásadní rozhodnutí. Tím, že na konferenci byli pozváni i vietnamští velvyslanci ve světě, neuniklo toto jednání pozornosti zpravodajských služeb. Rovněž Westmoreland varoval Washington před pravděpodobnou připravovanou ofenzivou. Nicméně neměl informace o místech útoků a intenzitě.<sup>118</sup>

---

<sup>115</sup> Tamtéž. str. 406.

<sup>116</sup> Představa úplného zničení nepřátelských jednotek se objevuje v díle válečného teoretika Antoine Henri Jominiho (1779–1869).

<sup>117</sup> NAGEL A. John. *Counterinsurgency Lessons from Malaya and Vietnam- Learning to Eat Soup with a Knife*. loc. 1645.

<sup>118</sup> ARNOLD James. *Tet Offensive 1968: Turning point in Vietnam*. 1990 Osprey Publishing, ISBN 978-83-261-0358-8. str. 8-10.



V lednu 1968 rozmístily armáda severního Vietnamu a VK své jednotky k zahájení „Velké“ ofenzivy. V polovině ledna započala infiltrace jejich speciálních komand do jednotlivých měst, přičemž zbraně měly ukryty v zemědělských produktech nebo ve vybraných objektech přímo ve městech, kde měly útoky probíhat.<sup>119</sup> Ve stejném čase se směrem k jihovietnamským městům vydaly proudy hlavních jednotek. Američané zvolili vyčkávací taktiku na pozicích s rozkazem zasáhnout, jakmile se protivník o něco pokusí. Útok měl Giap naplánovaný nejprve na noc z 29. na 30. ledna. Den před zahájením ofenzivy však nařídil 24 hodinové zpoždění, čili útok měl proběhnout v noci z 30. na 31. ledna. K některým jednotkám se rozkaz pravděpodobně nedostal včas, a proto byl v 6 městech zahájen útok podle původního plánu. To narušilo rozhodující moment celé operace – moment překvapení.<sup>120</sup> Přesto zahájil Giap následující noc ofenzivu ve městech jižního Vietnamu. Ve většině z nich byly útoky záhy potlačeny, pouze v Saigonu a Hue trvaly několik týdnů. Pro komunisty skončila „Velká“ ofenziva fiaskem a enormními ztrátami na životech. Bylo zabito okolo 45.000 mužů z celkového počtu 84.000 nasazených v boji. Američanů přišlo o život asi 4.000 a jihovietnamských vojáků mezi 4.000 – 8.000.<sup>121</sup> Ztráty měly destruktivní dopad především na VK, který v bojích přišel téměř o celé politické vedení, a můžeme říci, že na konci ofenzivy Tet došlo k jeho zániku.<sup>122</sup> Ofenziva měla podle plánu politbyra VLDR zahájit velké lidové povstání na jihu země, na základě kterého by museli okupanti opustit Vietnam. Záhy po spuštění operace však komunistické vedení na tento plán rezignovalo. Cíle povstání se nepodařilo naplnit. Lid nejenom že nepovstal, ale VLA a VK utrpěly neskutečné ztráty.

### **2.8.1 Důsledky „Velké“ ofenzivy**

Z vojenského konvenčního hlediska představovala ofenziva Tet drtivé vítězství USA a jeho spojenců. Z politického hlediska znamenala posun směrem k ukončení války a zahájení postupných mírových jednání. Před ofenzivou Tet, v roce 1967, zaznamenaly Spojené státy na vietnamském bojišti výrazný posun. Převzaly iniciativu a na mnoha místech vnutily Ho Či Minovi a Giapovi svou taktiku. Zároveň na domácí

<sup>119</sup> Tamtéž. str. 45.

<sup>120</sup> DAVIDSON B. Phillip. *Vietnam at war*. str. 474.

<sup>121</sup> ARNOLD James. *Tet Offensive 1968- Turning point in Vietnam*. 1990 Osprey Publishing, ISBN 978-83-261-0358-8. str. 88.

půdě čelily dosud nevídaným protiválečným demonstracím. Válka trvala dlouho, počet obětí rostl a výsledek byl stále nejasný. Prezident Johnson se snažil čelit pochybnostem veřejnosti o průběhu války propracovanou propagační kampaní. Ta tvrdila, že komunisté jsou na pokraji sil a spojenci spějí k brzkému vítězství. Propagoval omezenou válku a vzkazoval, že na bojišti nedojde k žádným překvapením. To ponechalo veřejnost v USA v klidu a ofenzíva Tet pro ně představovala o to větší šok.

Ofenzíva Tet měla ze strategického a politického hlediska tyto hlavní důsledky:

- Během ní byly svedeny jedny z nejvíce rozhodujících bitev v historii USA;
- Představovala americký triumf přeměněný v politickou a psychologickou porážku USA;
- Americký prezident oznámil, že nebude dál usilovat o setrvání ve funkci;
- Nesla s sebou krach pozemní strategie, kterou sledovaly obě zneprátelené strany konfliktu a následné přijetí nových strategií oběma stranami;
- Ukončení operace ROLLING THUNDER;
- Téměř došlo k zániku pacifikačního programu a na základě této zkušenosti byl program přepracován a byla zvýšena jeho efektivita;
- Byla zahájena vážná jednání o ukončení války;<sup>123</sup>

Po ofenzívě se ocitla americká veřejnost v šoku. To, co tvrdili generálové a prezident, nebyla pravda. Komunisté byli evidentně mnohem silnější, než tvrdila celé měsíce propaganda. V této chvíli se nabízely dvě varianty – buď další eskalace války, nebo zasednutí k jednacímu stolu. První varianta nepřipadala vzhledem k dlouhodobě neúspěšné „opotřebovací“ strategii v úvahu. Protivník dokazoval, že je schopen ztráty velice rychle nahrazovat, a že je stále značně motivován. Strategie „opotřebování“ by rozhodně nepřinesla rychlý konec války, který si veřejnost tolik přála. Pak tedy zbývala druhá varianta.

Za bod zvratu ve válce je mnoha historiky považován komentář respektovaného amerického hlasatele Waltera Cronkiteho z 27. února 1968. Ten shrnul po své cestě Vietnamem situaci takto: „... *byli jsme až příliš často klamáni optimismem amerických*

---

<sup>122</sup> BOOT Max. *The Savages Wars of Peace*. Perseus Books Group (2002). str. 308.

<sup>123</sup> DAVIDSON B. Phillip. *Vietnam at war*. str. 473.

vůdci. Říci, že jsme nyní blíže vítězství, znamená navzdory důkazům věřit optimistům, kteří se již v minulosti mýlili... říci, že jsme se dostali do bezvýchodné situace, se jeví jako jediný realistický, byť nijak uspokojujivý soud, který lze vynést... tomuto reportérovi je čím dál jasnější, že jediné racionální východisko bylo vyjednávat – ne jako vítězové, ale jako čestní lidé, kteří dostali svému slibu bránit demokracii a udělat vše, co bylo v jejich silách.<sup>124</sup> Po tomto a dalších prohlášeních byl tisk obviňován z toho, že prohrál doma válku. Ve skutečnosti Americe chyběla efektivní strategie, která by umožnila ukončení války. Koncem března oznámil prezident Johnson, že se již nebude ucházet o znovuzvolení. V květnu 1968 se Američané setkali s představiteli Severního Vietnamu u jednacího stolu v Paříži. V době jednání se pokračovalo i nadále v bojích. Po odchodu generála Westmorelanda se zásadně změnila taktika směrem ke snížení amerických ztrát. Jihovietnamská armáda se již neměla podílet pouze na pacifikačních operacích, ale postupně se zapojovat do bojů proti VLR.<sup>125</sup> Pro americkou veřejnost představoval odchod Westmorelanda (jeho povýšení na náčelníka generálního štábu) a oznámení prezidenta Johnsona, že se nebude ucházet o křeslo v dalším volebním období, jasný důkaz selhání ve Vietnamu.<sup>126</sup>

USA tak zahájily proces „vietnamizace“, neboli postupného vymaňování se z vietnamských záležitostí a přechodu války k zápasu mezi Severním a Jižním Vietnamem. Jihovietnamské jednotky, které se do té doby podílely na pacifikaci a vytvořily si na venkově vazby, musely nyní z vesnic odcházet na obranu měst a obranných postavení. Vesničané se bez jejich ochrany báli a často vesnice opouštěli. Tím byla narušena významná oblast americké strategie soustředící se na získávání důvěry mezi místním obyvatelstvem a přetrhání vazeb na partyzány.

---

<sup>124</sup> ARNOLD James. *Tet Offensive 1968- Turning point in Vietnam*. 1990 Osprey Publishing, ISBN 978-83-261-0358-8, str. 92.

<sup>125</sup> ARNOLD James. *Tet Offensive 1968- Turning point in Vietnam*. 1990 Osprey Publishing, ISBN 978-83-261-0358-8, str. 94.

<sup>126</sup> BOOT Max. *The Savages Wars of Peace*. Persesus Books Group (2002). str. 309.

## 2.9 Neúspěch konvenční vojenské strategie USA

Za neúspěch vojenské strategie Spojených států amerických ve Vietnamské válce považujeme absenci vojenských a diplomatických postupů, které by zvrátily průběh války ve prospěch USA. Za hlavní příčiny neúspěchu přitom vnímáme:

1. *Vakuum rozvoje teorie strategie reagující na změnu v mezinárodních vztazích po 2. světové válce.*

Po úspěších ve 2. světové válce nedocházelo mezi vyššími důstojníky k potřebě studia nových potenciačních strategických postupů. Amerika byla z hlediska ozbrojených sil na vysoké technologické úrovni. Roli zde sehrál pocit neporazitelnosti USA. Na mezinárodní scéně docházelo ke vzniku a šíření revolučních hnutí, které si kladly za cíl vznik nových státních útvarů (popřípadě osamostatnění). Často se odvolávaly na proklamaci Atlantické charty a na právo národů na sebeurčení. Potíž byla v tom, že jak USA, tak Sovětský svaz si začaly po válce vytvářet sféry vlivu a tím revoluční hnutí do značné míry ovlivňovat. Vznikal tedy nový typ konfliktů vyžadující jiné vojenské myšlení a důstojníky, kteří by byli schopni v takové situaci efektivně rozhodovat. Profesionální vojáci se chtěli přirozeně utkávat a měřit své schopnosti s jinými profesionálními vojáky a připravovali se spíše na třetí světovou válku než boj proti guerillám.<sup>127</sup> Toto vakuum vyplňovali civilisté z akademické sféry, kteří neměli s armádou a bojem žádné praktické zkušenosti.

2. *Automatickou univerzální aplikaci vojenské strategie založené na masivním nasazení velkého počtu bojových jednotek (konvenční strategie).*

Tím byla vytvořena, společně s nejmodernějšími technologiemi, značná početní a materiální převaha nad protivníkem. Tato strategie vycházela z historie, kdy nebyly Spojené státy americké nikdy poraženy. Důkazem byla 2. světová válka. V tomto případě ale platilo, že „male války nemohou být vybojovány způsoby velkých válek.“<sup>128</sup>

<sup>127</sup> BOOT Max. The Savages Wars of Peace. Persesus Books Group (2002). str. 282.

<sup>128</sup> Tamtéž. str. 285.

### 3. *Ignorance postupů navrhovaných Britskou poradní misí.*

Američané si zcela správně a logicky přizvali na pomoc Brity, kteří měli v té době s bojem proti revolučním hnutím a partyzánům největší zkušenosti. Britové úspěšně vyřešili politickou situaci během tzv. „Malajského povstání“ v letech 1948 – 1960. Přesto jejich rady neaplikovali do praxe a celkově skončila poradní mise neúspěšně.<sup>129</sup>

### 4. *Nerozhodnost a pomalý postup v prvních momentech konfliktu.*

Nerozhodný a pomalý postup byl způsobený aplikací strategie „omezené války“. Tento koncept byl vytvořen civilními teoretiky, kteří ve 40. a 50. letech 20. století zaplnili vakuum v teorii strategie. Koncept vycházel z nutnosti nerozpoutat jaderný konflikt s Čínou a Sovětským svazem. Zároveň ale vytvářet neustálý tlak na protivníka s cílem ho dlouhodobě oslabovat a tím podlomit jeho vůli. Rozpor vznikl mezi samotnou podstatou konvenční strategie vycházející z masivního nasazení co největšího počtu vojsk (vytvoření totální převahy nad protivníkem) s cílem co nejrychleji vyhrát<sup>130</sup> a v praxi prováděnou „omezenou“ strategií dlouhodobého postupného vyčerpávání. Jednalo se tedy o rozpor mezi tím, co znalo a upřednostňovalo vojenské velení, a tím, co navrhovali civilní teoretici. Pomalý postup byl pak pro Američany destruktivní, neboť narůstající oběti a vleklý konflikt narážel na negativní veřejné mínění doma. Naopak pro Severní Vietnam a Ho Či Mina byla vleklá válka výhodou. Během pomalého postupu USA si Severní Vietnam stačil vybudovat početnou a funkční armádu.

### 5. *Následná absence rozvoje účinné strategie. Neschopnost aplikace „Lessons learned“ po celou dobu konfliktu.*

Během války ve Vietnamu docházelo k postupnému získávání zkušeností v boji s partyzány. Američtí vojáci působící v terénu vyvíjeli nové účinné postupy pro boj

<sup>129</sup> NAGEL A. John. *Counterinsurgency Lessons from Malaya and Vietnam- Learning to Eat Soup with a Knife*. loc. 227, 249 a 1634.

<sup>130</sup> JOMINI H. Antoine (1779–1869); *Precis de l'art de la guerre*.

v džungli a vznikla řada manuálů pro úspěšné vedení boje proti povstalcům. Tyto postupy vycházely z praxe od nižších důstojníků, a proto záleželo na přístupu vyššího velení, jak se k tomu postaví. Návrhy na zlepšení strategie na taktické úrovni byly bohužel v reálu většinou ignorovány. Účinná strategie, ačkoliv existovala, nebyla do konce války zavedena plošně a omezila se pouze na individuální úspěchy konkrétních jednotek, kterým bylo umožněno postupy uplatnit. Naopak Vietkong a severovietnamská armáda se z vývoje konfliktu postupně učily a postupy víceméně úspěšně zaváděly do praxe.

Důležitým předpokladem pro vítězství v konvenčním konfliktu je střet proti sobě stojících armád. V tomto konfliktu Američané stáli proti nepříteli, ze kterého se během bojů zničehonic stával nevinný rolník a naopak.<sup>131</sup> Každá z armád se snaží početně, materiálně a technicky převýšit protivníka a co nejrychleji nad ním v rozhodném souboji vyhrát. Ve Vietnamu tento předpoklad splněn nebyl, neboť americká vojenská mašinerie stála zprvu proti Vietkongu, který se pohyboval skrytě mezi lidmi a vyhýbal se otevřeným střetům. I následně, po oficiálním vstupu regulérní severovietnamské armády do dějiště konfliktu, pokračovaly střety vesměs ve stejném duchu. Důvodem byla neochota k otevřenému souboji s Američany, kteří měli výhodu neomezené letecké a dělostřelecké podpory. K otevřeným bojům ze strany Severního Vietnamu tak docházelo pouze v případech, kdy měl evidentní převahu a mohl využít následné vojenské podpory, většinou proti americkým opěrným bodům a předsunutým základnám. Mezitím Vietkong působil intenzivně mezi obyvatelstvem a získával je pomocí výhrůzek a propagandy na svou stranu. Takto koncipovaná strategie šla jen velmi těžko řešit konvenčním způsobem a ne-aplikace alternativních postupů a strategií v plošném měřítku napříč celým spektrem konfliktu byla pro americké ozbrojené síly ve Vietnamu neúspěchem.

V průběhu konfliktu se ukázalo, že armáda není schopna se poučit z událostí, kterými procházela. Nereflektovala na zkušenosti svých důstojníků v poli ani na zkušenosti příslušníků Námořní pěchoty USA. Neakceptovala rady Britské poradní mise, která byla Američany pozvána do Saigonu, aby s nimi sdílela zkušenosti získané během Malajského povstání (Malajské povstání bylo Brity úspěšně potlačeno). Nižší důstojníci, kteří se vraceli z bojiště, navrhovali efektivnější metody boje s partyzány

---

<sup>131</sup> BOOT Max. *The Savages Wars of Peace*. Persesus Books Group (2002). str. 284.

v džungli. K jejich návrhům se přihlíželo jen výjimečně, většinou byly smeteny vyšším velením se stolu. Námořní pěchota USA, vycházející z odlišné organizační struktury, měla oproti běžné armádě výhodu v podobě zkušeností z konfliktů menší intenzity (tzv. „malých válek“). Její příslušníci se postupně naučili základním pravidlům boje proti partyzánům a tato pravidla úspěšně na svěřeném území aplikovali. Vyvinuli množství průlomových standardních operačních postupů. Bohužel jejich plnému využití a plošné aplikaci bránily restriktce velení americké mise ve Vietnamu.<sup>132</sup>

### 3. Hledání východisek – USMC ve Vietnamu

USMC (*United States Marine Corps*), Námořnictvo Spojených států amerických má s vedením boje proti guerillám, dnes by se dalo říci s nekonvenčními operacemi, bohaté zkušenosti. Od svého vzniku v roce 1775 se jednotky námořnictva podílely na mnoha bojových operacích po celém světě a získávaly tak zkušenosti s různými druhy vedení bojové činnosti. Jednalo se o první útvary americké armády, které se s protipovstaleckou činností setkali a aktivně se jí účastnili. Na základě vlastních bojových zkušeností, především z počátku dvacátého století a zkušeností britských koloniálních a expedičních sborů, sepsalo Námořnictvo ve třicátých letech dvacátého století *The Small Wars Manual*.<sup>133</sup> Konkrétně se jednalo například o americkou intervenci na Haiti v letech 1915 až 1934, v Santo Domingu (1916 – 1922) a Nikaragui (1925 – 1933), kde bojovaly jednotky námořnictva proti povstalcům ve společných skupinách s místními bezpečnostními složkami.<sup>134</sup> Archibald Henderson, jeden z nejznámějších velitelů v historii Námořní pěchoty, zdůraznil fakt, že USMC měly v historii nejmenší rozpočet, přesto podle něj dosahovaly stejných nebo lepších výsledků než zbytek armády. Válčení s omezenými prostředky bylo možné jen díky vynalézavosti, šetrnosti a schopnosti příslušníků Námořní pěchoty poradit si ve vzniklých situacích pouze s materiálem, který měly k dispozici.<sup>135</sup>

---

<sup>132</sup> NAGEL A. John. *Counterinsurgency Lessons from Malaya and Vietnam- Learning to Eat Soup with a Knife*. loc. 1636 a 2209.

<sup>133</sup> BOOT Max. *The Savages Wars of Peace*. Persesus Books Group (2002). str. 283.

<sup>134</sup> KRULAK H. Victor. *First to Fight: An Inside View of the US Marine Corps*. (Annapolis, MD: Naval Institute Press, 1984). str. 190.

<sup>135</sup> Tamtéž. str. 141-143.

Jednotky vstoupily formálně do vietnamského dějiště v březnu 1965.<sup>136</sup> Jejich prvním úkolem bylo zabezpečení tří enkláv – Phu Bai, Da Nang a Chu Lai. Celkové území odpovědnosti AOR<sup>137</sup> se sestávalo z provincií Quang Tri, Thua Thein, Quang Nam, Quang Tin a Quang Ngai (označeno jako oblast působnosti I. sboru).<sup>138</sup> Celé oblasti velel generálporučík III. obojživelné jednotky Námořnictva Spojených států amerických, Lewis Walt. Do jeho zodpovědnosti spadalo zabezpečení hlavní letecké základny v Phu Bai v nejsevernější části působnosti I. sboru.<sup>139</sup> Činnost Námořní pěchoty v oblasti<sup>140</sup> byla z důvodů předešlých vojenských neúspěchů jihovietnamské armády velice problematická a složitá. VK se stáhl z výše položených a těžko dostupných oblastí do nížin a na pobřeží a obsadil vlivem nečinnosti vietnamských vládních jednotek téměř všechny venkovské oblasti. Svou roli sehrála i nestabilita vlády v letech 1963 – 1964. Pohyb mimo hlavní centra byl ve dne z bezpečnostního hlediska obtížný a v noci téměř nemožný. Vládní jednotky se běžně v noci uchýlovaly do defenzivních pozic a umožňovaly tak partyzánům neomezeně bloumat regionem. VK tak mohl dle libosti mezi rolníky rozšiřovat propagandu, verbovat nové bojovníky, získávat logistickou podporu a zstrašovat nespolupracující obyvatele.<sup>141</sup> Po zahájení operačního úkolu tedy musela Námořní pěchota brát zřetel na tyto aspekty:

- V oblasti působení se oproti minulým měsícům a letům výrazně navršil počet nepřátelských sil.
- Neschopnost vietnamských vládních jednotek protivníkovi čelit.
- 80 procent obyvatelstva tvořili rolníci.
- Nedůvěra rolníků k vládě a americkým jednotkám. Podrážděnost vycházející z dlouhodobé nečinnosti vlády a dobré propagandy protivníka.
- Existující spory rolníků s VK o potraviny, vynášené rozsudky smrti, různé msty a šikana ze strany partyzánů.
- Nedostatek zpravodajských informací k činnosti nepřátelských sil a jejich poloze v oblasti.

<sup>136</sup> GOODSON L. Barry. *CAP Mot, The story of a Marine Special Forces Unit in Vietnam, 1968-1969.*

<sup>137</sup> AOR, Area of Responsibility.

<sup>138</sup> WALT W. Lewis. *Strange War, Strange Strategy.* str. 1.

<sup>139</sup> PETERSON E. Michael. *The Combined Action Platoon: The US Marines' Other War in Vietnam.* str. 23.

<sup>140</sup> Příloha č. 13.

<sup>141</sup> DAVIDSON B. Phillip. *Vietnam at war.*



Na základě těchto skutečností a zkušeností, které měla Námořní pěchota z jiných dějišť konfliktů, byl vytvořen program, který počítal s prezencí amerických jednotek v jednotlivých vesnicích. Výsledkem mělo být získání důvěry vesnického obyvatelstva. Svou přítomností jednotky rovněž zajišťovaly vesnicím ochranu před případnou mstou partyzánů za spolupráci s „vetřelci“. Vše mělo být dlouhodobě zabezpečeno nejen přítomností bojových týmů, ale i aplikací rozvojových programů a poradních projektů.<sup>142</sup> Cílem bylo zvyšování životní úrovně rolníků a jejich rodin prostřednictvím benefitů, které měly zvrátit jejich neutralitu (v některých případech již příklon k partyzánům) ve prospěch jihovietnamské vlády a Američanů. V projektu se počítalo s participací samotných Vietnamců a jejich vyzbrojením a intenzivním výcvikem, ovšem s citlivým zřetelem k jejich sociokulturním zvyklostem. Takto vzniklé jednotky se označovaly zkratkou PF (Popular Forces) a byly začleňovány do amerických jednotek působících v daných oblastech. Vyzbrojení rolníků a jejich začlenění do PF mělo tyto důležité prvky:

- Rolníci byli schopni se sami reálně bránit vůči Vietkongu a severovietnamské armádě.
- PF zajišťovaly vesnici 24hodinovou ochranu.
- Pocit participace a nezávislosti na amerických jednotkách.
- Pěstování důvěry mezi obyvateli a cizími jednotkami.

### **3.1 CAP (Combined Action Program)**

CAP, neboli *Combined Action Program*<sup>143</sup>, má původ u třetího praporu čtvrtého pluku USMC, kterému velel podplukovník William W. Taylor. Jeho taktická oblast působení se rozrostla na 26 čtverečních kilometrů a on ji dokázal se třemi rotami jen těžko zabezpečit.<sup>144</sup> Velení praporu si uvědomovalo závažnost vzniklé situace způsobené nedostatkem lidí.<sup>145</sup> Přes zamítavé odpovědi na žádosti o navýšení jednotek,

<sup>142</sup> Příloha č. 11.

<sup>143</sup> CAP (Combined Action Program)- program smíšených jednotek Námořnictva spojených států amerických a místních vietnamských ozbrojených jednotek, tzv. PF (Popular Forces).

<sup>144</sup> KOPETS F. Keith. *The Combined Action Program: Vietnam*. Small Wars Journal 2005. <http://smallwarsjournal.com/documents/kopets.htm> (26 .září, 2008).

<sup>145</sup> PETERSON E. Michael. *The Combined Action Platoon: The US Marines' Other War in Vietnam*. str. 23.

hledalo velení způsob jak posílit obranná stanoviště. S řešením vystoupil kapitán John J. Mullen, důstojník zodpovědný za civilní záležitosti, který navrhl použít místní ozbrojené jednotky, stejně jako to udělali Američané v „banánových válkách“ v letech 1915 – 1935.<sup>146</sup> První CAP byl námořnictvem Spojených států amerických v praxi spuštěn v srpnu 1965 vyčleněním čtyř amerických družstev a vytvořením prvních smíšených americko- vietnamských jednotek, které zajišťovaly oblast Phu Bai<sup>147</sup>. V době jeho zahájení až do roku 1968 razil generál William C. Westmoreland, velitel MACV<sup>148</sup>, stále neúspěšnou strategii opotřebování, vyhledávání a ničení protivníka. Vedení MACV, ačkoliv to později Westmoreland popřel, se od začátku stavělo k novému průkopnickému programu negativně a s nedůvěrou.<sup>149</sup> Námořnictvo se k vytvoření podobné strategie rozhodlo na základě dosavadní neúspěšné vojenské strategie ve Vietnamu a zkušeností z jiných občanských válek<sup>150</sup>, kde samotná palebná síla k podrobení protivníka nestačí a kde je důležité získat na svou stranu populaci (viz příloha č. 7).<sup>151</sup>

Cíle CAP byly z velké části přejaty z již existujících misí, které plnily v té době čtyři PF. Jednalo se o šest klíčových cílů, které byly namířeny na zprětrhání vazeb, které si VK díky vynikající organizaci a podpory Severního Vietnamu vytvořil v jižních oblastech.

- Zničení veškeré infrastruktury a vazeb VK ve vesnici a v oblasti působení.
- Ochrana veřejné bezpečnosti, pomoc při dodržování práva a pořádku.
- Ochrana vlastní infrastruktury.<sup>152</sup>
- Ostraha základen a komunikačních tras ve vesnici a oblasti působení.
- Organizace zpravodajské sítě mezi obyvateli.
- Participace v oblasti civilních činností a vedení propagandy proti VK.<sup>153</sup>

Obratem v budoucím působení programu CAP byl rok 1968, lednová ofenziva Tet a zvolení prezidenta Nixona. Ve Spojených státech sílily obavy ze stále rostoucích

<sup>146</sup> HEMINGWAY Al. *Our War was Different*. (Annapolis, MD: Naval Institute Press, 1994). str. 3.

<sup>147</sup> GORTZAK Yoav. *The prospects of combined action: Lessons from Vietnam*. Small Wars and Insurgencies. <http://doi.org/10.1080/09592318.2014.893971>. 2014. str. 138 a 139.

<sup>148</sup> MACV (Military Assistance Command, Vietnam).

<sup>149</sup> GOODSON L. Barry. *CAP Mot, The story of a Marine Special Forces Unit in Vietnam, 1968-1969*.

<sup>150</sup> Např. Haiti (1915-1934), Dominikánská republika (1916-1922) nebo Nikaragua (1925-1933).

<sup>151</sup> Příloha č. 7.

<sup>152</sup> Příloha č. 10.

obětí a nespokojenost s dosavadním vedením války se odrazila i v působení CAP. Aby nedocházelo k velkým obětem, byly jednotky CAP často přesouvány z nebezpečných oblastí a měnily svá stanoviště. Tím, že vojáci již nežili po určitou dobu mezi lidmi, docházelo k přetrhávání vazeb mezi nimi a rolníky. Odrazilo se to na kvalitě zpravodajských informací, efektivitě patrolování a kvalitě civilně orientovaných projektů. 17. března 1970 byla deaktivována poslední skupina CAP skládající se ze tří smíšených čet.<sup>154</sup>

### 3.2 Struktura CAP

Struktura CAP byla ve Vietnamu napříč spektrem použití víceméně standardizovaná. Jednotka CAP byla řízená velitelem družstva USMC jehož výkonným důstojníkem a protějškem byl zároveň velitel místní vietnamské ozbrojené jednotky. Výhodou této struktury byl právě fakt, že veškeré plánování se odehrávalo mezi těmito dvěma veliteli a pokud nastala jakákoliv potíž v komunikaci, byla řešena na úrovni americké i vietnamské. Nedocházelo tudíž ke komunikačním obtížím a rozhodnutí byla přijímána společně.<sup>155</sup> Fyzickou jednotku provádějící tento program v praxi tedy představovala tzv. CAP (Combined Action Platoon)<sup>156</sup>, která byla složená z jednoho družstva námořní pěchoty<sup>157</sup> o síle 12 (až 15)<sup>158</sup> mužů, granátníka a zdravotníka, taktéž z námořnictva a čtyř PF<sup>159</sup>, která byla tvořena většinou 35 muži.<sup>160</sup> Větší jednotku mohla tvořit CAC (Combined Action Company), čili skupina o velikosti roty a nejmenší jednotkou pak bylo družstvo, neboli CAS (Combined Action Squad). „Mariňáci“ a příslušníci PF žili po určitou dobu mezi vesnickým obyvatelstvem a byli přímo zodpovědní za bezpečnost v dané vesnici. Nepřilétali tedy ráno a neodlétali

---

<sup>153</sup> CORSON R. William. *The Betrayal*. str. 184.

<sup>154</sup> PETERSON Michael E. *The Combined Action Platoon: The US Marines' Other War in Vietnam*. str. 60-62.

<sup>155</sup> PETERSON MICHAEL E., *The Combined Action Platoon: The US Marines' Other War in Vietnam*, str. 136-137.

<sup>156</sup> CAP (Combined Action Platoon)- Smíšená četa. Nezaměňovat s CAP ve smyslu Combined Action Program.

<sup>157</sup> Družstvo bylo tvořeno dobrovolníky z řad Námořní pěchoty.

<sup>158</sup> BOOT Max. *The Savages Wars of Peace*. Persesus Books Group (2002). str. 304.

<sup>159</sup> PF (Popular Forces), Vietnamci rekrutováni ve vesnici z řad místní populace, cvičení k boji proti Vietkongu a Severovietnamským jednotkám. RF (Regional Forces) byli jednotky taktéž z řad vietnamské populace, na rozdíl od PF byli zodpovědní za větší oblast.

<sup>160</sup> WILLIAMSON L. Curtis. *The US Marine Corps Combined Action Program (CAP): A Proposed Alternative Strategy for the Vietnam War*. Thesis (Maxwell- Gunter AFB, Montgomery, AL: Air War College - Air University 2002). str.1.

v noci vrtulníky jako ostatní jednotky, nýbrž se stali součástí života obyvatel vesnice a plnili funkci nejen ochránců, ale současně i rádců a pomocníků. Velikost jednotky čítající 50 mužů se v praxi vzhledem k prováděným úkolům ukázala jako plně vyhovující.

Původně, v roce 1965, působilo v rámci CAP ve Vietnamu pouze 6 čet. O rok později se jejich počet zvýšil na 38. Počátkem roku 1967 operovalo v Da Nangu 31 čet, dále 13 jich bylo rozmístěno v Phu Bai a stejný počet i v Chu Lai, tedy celkem 57.<sup>161</sup> V roce 1968 operovalo v terénu 79 smíšených čet. Oběti mezi příslušníky těchto smíšených skupin byli podstatně menší, než tomu bylo v případě řadové pěchoty.<sup>162</sup> Na svém vrcholu v roce 1970 dosáhl počet smíšených čet čísla 114 a jejich operační působnost zastřešovala všech pět provincií v oblasti dislokace I. Sboru.<sup>163</sup> Maximální nasazení v programu CAP představovalo 2.200 příslušníků Námořní pěchoty, což činilo 2,8 procenta celkového počtu 79.000 USMC rozmístěných ve Vietnamu.<sup>164</sup> Navzdory těmto relativně nízkým počtům, zabezpečil CAP v rámci I. sboru více než 800 osad a ochránil přes 500.000 civilistů.<sup>165</sup>

### **3.3 Doba trvání CAP**

Proměnná, která měla veliký vliv na úspěch nebo selhání CAP, byla doba trvání samotného programu. CAP byl ve Vietnamu, jak jsme již zmínili, zřízen v srpnu 1965 a trval až do roku 1971. Doba, po kterou působili „mariňáci“ zařazení do tohoto projektu, představovala minimálně šest měsíců a mohla být prodloužena až na třináct. To dávalo zúčastněným dostatečný čas na zřízení týmu, ztotožnění se s operačním prostředím a účinným vedením bojových operací. Kromě toho každý z členů týmu započínal rotaci v jiném časovém úseku, proto se nikdy nestalo, že by misi ukončil celý tým najednou a do oblasti působení by nastoupila nová nezkušená skupina, která by byla nucena si znovu procházet všemi počátečními fázemi.<sup>166</sup> To umožnilo budovat pevné přátelské a profesionální vazby mezi příslušníky týmů. Těžištěm úspěšného působení v osadách a obecně v jednotlivých provinciích bylo vytvoření přátelských vazeb založených na

<sup>161</sup> KOPETS F. Keith. *The Combined Action Program: Vietnam*. Small Wars Journal. str. 2.

<sup>162</sup> GOODSON L. Barry. *CAP Mot, The story of a Marine Special Forces Unit in Vietnam, 1968-1969*.

<sup>163</sup> KOPETS F. Keith. *The Combined Action Program: Vietnam*. Small Wars Journal. str. 2.

<sup>164</sup> WELTSCH Michael. *The Future Role of the Combined Action Program*. str. 65.

<sup>165</sup> KOPETS F. Keith. *The Combined Action Program: Vietnam*. Small Wars Journal. str. 4.

<sup>166</sup> HEMINGWAY Al. *Our War was Different*. str. 5.

vzájemné důvěře s vietnamskými jednotkami (PF) a civilními obyvateli. V případě, že by se týmy Námořní pěchoty střídaly celé nebo by působily v oblasti krátce, pravděpodobně by nemohlo k vytváření efektivních vazeb vůbec docházet. Nový příslušníci by si museli pokaždé hledat k místním obyvatelům cestu, takhle se jednalo o seznámení na individuální bázi. Dále tím bylo zajištěno permanentní předávání zkušeností a zpětných vazeb.<sup>167</sup>

Čím déle bránili VK v kontaktu s vesnicemi, tím jejich popularita u domorodých obyvatel rostla, neboť zde existoval reálný důkaz, že jsou schopni vesnice dlouhodobě ochránit. Tím plnili základní předpoklad, který spočíval v získání důvěry obyvatel a jejich spoluprací, respektive ne-spoluprací s protivníkem.<sup>168</sup> Další nepostradatelnou výhodou dlouhodobého působení v konkrétní oblasti byla dokonalá znalost terénu a možnost kdykoliv si vyžádat těžkou palebnou podporu kdykoliv si to situace vyžadovala.<sup>169</sup> Svou přítomností americké jednotky rovněž chránili oblast před možným vlastním bombardováním. Kromě toho poskytovali vojáci vesničanům nezbytnou lékařskou pomoc a podíleli se na řadě veřejných projektů. Na oplátku se učili od PF přežívat a pohybovat se v džungli.<sup>170</sup> CAP vytvářel jako celek podmínky pro úspěšné vedení protipartyzánských operací ve Vietnamu a jeho činnost a záběr se i přes omezené počáteční nasazení, brzy významně rozšířily.<sup>171</sup>

### **3.4 Další aspekty programu**

Je potřeba zmínit, že celý program nevznikal jako hluboká strategická analýza nebo detailní studium problematiky. Šlo o vhodně zvolenou strategii a účelný prostředek jednotek v terénu, které musely reagovat na velice obtížnou situaci a omezené prostředky.<sup>172</sup> Koncept vycházel zdola a byl výsledkem „Lessons learned“. Po celou dobu existence programu CAP, přes jeho evidentní úspěch, neuvolnili Westmoreland a MACV na tento projekt žádné další jednotky. Navzdory této skutečnosti byl program schopen dále expandovat, a to až do počátku roku 1970,

---

<sup>167</sup> Tamtéž.

<sup>168</sup> WEST Francis Jr. *The Village*. New York: Harper and Row (1972).

<sup>169</sup> WILLIAMSON Curtis L. *The US Marine Corps Combined Action Program*. str.16.

<sup>170</sup> WEST Francis Jr. *Small Unit Actions in Vietnam Summer 1966*. Washington DC: Government Printing Office (1967).

<sup>171</sup> GORTZAK Yoav. *The prospects of combined action: Lessons from Vietnam*. Small Wars and Insurgencies 2014. <http://doi.org/10.1080/09592318.2014.893971>. str. 139.

<sup>172</sup> WELTSCH Michael. *The Future Role of the Combined Action Program*. str. 57.

protože většina velitelů USMC byla ochotna se v rámci CAP vzdát svých mužů na úkor oslabení svých vlastních jednotek.

CAP byl mimo jiné unikátní tím, že vojáci do projektu vstupovali dobrovolně a museli před tím splnit několik podmínek. Od zájemce se očekávalo, že bude zčásti adaptován na prostředí, čili musel působit ve Vietnamu od dvou do čtyř měsíců a dále pokračovat v misi po dobu nejméně dalších šest měsíců. Nesměl být v minulosti nijak disciplinárně řešen, potřeboval doporučení od svého velitele a nesměl prokazovat žádné sklony ke xenofobii.<sup>173</sup> Jedna z příčin rychlé expanze projektu v letech 1966 a 1967 byla praxe, podle které byl dobrovolníkem do CAP každý, kdo neměl námítky ke vstupu do CAP.<sup>174</sup> Často se stávalo, že se do projektů hlásili nadprůměrní vojáci s citem pro kulturní rozdílnosti, jejichž odchod od mateřské jednotky představoval pro velitele ztrátu a jen těžko takové vojáky pro službu v CAP uvolňovali. Na druhé straně je potřeba zmínit, že v počátcích, když ještě nebyl program v armádě dostatečně známý, dostávali se do CAP i jedinci, kteří doufali v lehkou službu a snažili se vyhnout boji. Někteří velitele využívali rovněž priority náboru do CAP a zbavovali se nepohodlných podřízených.<sup>175</sup> Tokové „kádry“ pak mohli logicky podlehnout v kombinaci s kulturní rozdílností rolníků deziluzi, což se mohlo promítat v kvalitě plněného úkolu.

Kromě důsledného výběru a kvality vybíraných vděčil projekt za svůj úspěch také dalšímu faktoru. Tím byl fakt, že tyto speciální týmy vstupovaly do vesnic pouze na základě požádání vesnice nebo vedoucího představitele distriktu. Podmínkou byla rovněž přítomnost vietnamských místních PF v dané vesnici. Své konání velitel USMC konzultoval vždy s velitelem PF a o činnostech informoval hlavního představitele vesnice (stařešinu/starostu). Ten byl rovněž pravidelně spravován o všech taktických operacích.<sup>176</sup> Toto spojení Američanů s domorodými ozbrojenými složkami představovalo opravdové a zásadní těžiště smíšených kombinovaných akcí.<sup>177</sup> Navíc, ačkoliv byli příslušníci námořní pěchoty oficiálně pozváni, nenasunuli se do vesnice ihned, nýbrž k integraci docházelo postupně. Bylo běžné nejdříve sledovat místní zvyky a činnost vesničanů a postupně se s tím ztotožňovat a zvykat si na to. Po omezených denních patrolách a bezpečnostních prohlídkách gradovala činnost celonoční patroly a

---

<sup>173</sup> WILLIAMSON Curtis L. *The US Marine Corps Combined Action Program*. str. 14.

<sup>174</sup> PETERSON E. Michael. *The Combined Action Platoons: The US Marines' Other War in Vietnam*, (New York, NY: Praeger Publishers, 1989). str. 33.

<sup>175</sup> GORTZAK Yoav, The prospects of combined action: Lessons from Vietnam; Small Wars and Insurgencies. <http://doi.org/10.1080/09592318.2014.893971>. 2014. str. 145 a 146.

<sup>176</sup> CAVAGNOL M. Richard. *Combined Action Program „All Alone in Indian Country“*. Prezentace činnosti CAP v Phu Bai 1965-1965. USMC.

různá sofistikovanější bezpečnostní opatření a léčky.<sup>178</sup> Tím, že týmy byly tvořeny vysoce kvalitním mužstvem, s respektem k sociokulturním zvyklostem, stavějících svou činnost výhradně na pozvání ke spolupráci, byly položeny pevné základy pro budoucí spolupráci. Nejdůležitější byl aspekt postupného a nenásilného začleňování se do života vesnice a přesvědčení, že je tak činěno s dobrými úmysly.

Za účelem ujasnění některých důležitých pojmů stojí za zmínku poznámka ohledně rozdílu mezi CAP programem a „Programem strategických vesnic“ z roku 1962. Program byl zaveden Jihovietnamským prezidentem Ngo Din Diemem a představoval strategii zřízení opevněných umělých vesnic v oblastech kontrolovaných VK. Lidé byli často proti své vůli přesídlováni do těchto opevněných vesnic a opustit je mohli pouze pod ochranou eskorty v případě drobných výletů nebo za účelem práce na okolních polích. Program byl k rolníkům vzhledem k nedobrovolnosti násilný a celkově se setkal s velkou nevolí, a tudíž byl odsouzen k selhání.<sup>179</sup>

### **3.5 PF (Popular Forces)**

PF (Popular Forces), neboli ozbrojené skupiny velikosti čtyř složené z rolníků obývajících vesnici, byly v Jižním Vietnamu klíčovým komponentem programu CAP. Jejich vystrojení, vyzbrojení a výcvik bylo zcela zásadní pro úspěšné uskutečňování programu. PF tvořily v rámci jihovietnamské armády nejnižší a nejhůře vycvičený stupeň. Byly chabě vyzbrojeny, chyběl jim dostatečný výcvik a trpěly rovněž špatným velením.<sup>180</sup> Příslušníci těchto jednotek navíc pobírali oproti zbytku armády pouze poloviční mzdu.

Kromě toho interní studie provedená Jihovietnamskou armádou v roce 1965 poukazovala na 25 procentní dezerci u PF, což bylo přibližně čtyřikrát více než v případě Armády vietnamské republiky. Studie rovněž odhalila značný počet nahlášených ztrát zbraní a vysoké číslo disciplinárních řízení v jednotkách.<sup>181</sup> Doslova se báli tmy, odmítali vyrážet na patroly do oblastí, kde očekávali přítomnost VK a hlídkovali většinou na stejných místech a umožňovali tak VK se jim vyhnout. Takovým

---

<sup>177</sup> WILLIAMSON L. Curtis. *The US Marine Corps Combined Action Program*. str. 13.

<sup>178</sup> Tamtéž. str.16.

<sup>179</sup> KRULAK H. Victor. *First to Fight*; str. 184.

<sup>180</sup> GORTZAK Yoav. *The prospects of combined action: Lessons from Vietnam*. Small Wars and Insurgencies. <http://doi.org/10.1080/09592318.2014.893971>. 2014. str. 138.

<sup>181</sup> WELTSCH Michael. *The Future Role of the Combined Action Program*. str. 58.

počináním nedokázali přesvědčit zbytek vesnice o schopnosti je ochránit. Bylo zřejmé, že vesničané k nim nechovali přílišný respekt.<sup>182</sup> Generál Krulak, který byl v roce 1962 společně s ministrem obrany Robertem McNamarou na inspekci PF, je popsal takto: „Každý měl jinou uniformu, zbraně tvořila směska různých otlučených pušek, karabin a brokovnic, celkově to byl velice neimpresivní pohled.“<sup>183</sup>

Jak jsme již zmínili, čety PF se rekrutovaly výhradně z občanů mateřské vesnice. Z toho plynula důvěrná znalost lokálního prostředí a sociálních vazeb v jednotlivých vískách. To znamenalo pro americké jednotky přísun dobrých zpravodajských informací. Další nespornou výhodou byl vysoký stupeň motivace členů PF, neboť to byly vlastní rodiny, přátelé a vlastní půda, kterou před protivníkem chránili. Konečným cílem programu CAP mělo být nastolení určitého stupně bezpečnosti, postupné vycvičení místních PF a zefektivnění jejich činnosti natolik, aby bylo možné předat zodpovědnost za bezpečnost vesnice a okolních oblastí těmto jednotkám. Ideální stav měl vypadat tak, že se CAP bude přesouvat z vesnice do vesnice a zanechávat za sebou sebevědomé, prosperující a zdravé obyvatelstvo, které bude chráněno vycvičenými místními PF. Za tímto účelem se Američané soustředili na kohabitaci s četami PF v jejich vesnicích, kde je trénovali ve vedení bojových patrol, zřizování léček, provádění vojenských a civilních projektů. Důležitou část tvořila výuka taktiky, zacházení se zbraněmi a disciplína. „Mariňáci“ poskytovali PF pocit jistoty a sebevědomí a na oplátku se od Vietnamců učili jazyku, kulturním zvyklostem a dostávali neocenitelné zpravodajské informace o VK.<sup>184</sup>

Jako konkrétní výsledek spolupráce USMC s místními PF můžeme uvést částečně psychologickou činnost, při které příslušníci CAP na základě zpravodajských informací frekventovaně navštěvovali vietnamské rodiny, o jejichž členech bylo známo, že spolupracují s VK. Těmito častými návštěvami se bránilo v rekrutaci VK, neboť potencionální rekruti si uvědomovali, že se nebudou moci vrátet ke svým rodinám a budou tím pádem odsouzeni k životu na útěku.<sup>185</sup>

<sup>182</sup> WEST Bing. *The Village* (New York: Harper and Row, 1972). loc. 280.

<sup>183</sup> Překlad, KRULAK H. Victor. *First to Fight*; str. 287.

<sup>184</sup> WILLIAMSON L. Curtis. *The US Marine Corps Combined Action Program*. str. 16.

<sup>185</sup> PETERSON E. Michael. *The Combined Action Platoons*. str. 25.



### 3.6 Úspěch programu CAP

Na úspěch programu CAP lze nahlížet z hlediska dvou hlavních úrovní. Jsou jimi taktická úroveň *vesnice/osada* a vyšší, *strategická, úroveň*. Označením „úspěch“ v rámci programu CAP rozumíme úspěšně splněné mise, které byly příslušníkům Námořní pěchoty přiděleny, stejně jako jejich asistence v dosahování strategických cílů na vyšší vojenské a politické úrovni. V protikladu k tomu „neúspěchem“ CAP, ačkoliv zaznamenával program dílčí bojové úspěchy na taktické úrovni, byla jeho neschopnost měnit výsledky války a nakonec jeho nahrazení ve prospěch jiných vojenských taktik.

Úspěšnost programu CAP je těžko měřitelná, v zásadě byly veškeré programy zaváděné USA ve Vietnamu neúspěšné, protože vyústily ve stažení USA ze země. Navíc CAP mohl být implementován pouze v oblastech a vesnicích nakloněním USA nebo přinejmenším neutrálních. Mezi obyvateli propojenými s VK nebo protiamericky naladěnými vesničany byl předem odsouzen k nezdaru, právě v důsledku základního předpokladu vzájemné důvěry, na kterém je celý program postaven.

Je potřeba si uvědomit, že CAP byl součástí protipovstalecké strategie USA na menší taktické úrovni. Mohl být aplikován pouze v součinnosti s většími vojenskými útvary, které byly schopné vést v oblasti zájmu rozsáhlejší válečné operace proti VLA. Pokud příslušníci CAP narazili v místě působení na přesilu nebo byli podrobováni těžkým útokům silnějšího protivníka, byli závislí na podpoře a „vyčištění“ takové oblasti konvenční armádou nebo USMC. Z výše uvedeného vyplývá, že CAP, ačkoliv fungoval, nebyl spásnou strategií, na které závisely veškeré úspěchy USA ve Vietnamu, ale pouze jednou z taktik COIN, která si zaslouží pozornosti a má svoje místo v protipovstalecké strategii.

Pokud bychom měli správně posoudit úspěch CAP, pak na něho musíme pohlížet z těchto perspektiv:

1. Pohledem samotných USMC – vykonavatelů v místě – „men on the ground“;
2. Pohledem zúčastněných místních obyvatel – PF, vesničanů;
3. Analýzou VK a NVA věnovanou činností CAP;
4. Pohled vysokých důstojníků americké armády, kteří ovlivňovali rozmístění CAP, popřípadě proč MACV počet vojáků směřujících do CAP;

My se budeme v této práci dále věnovat úspěchu CAP z úrovně pohledu samotných USMC, jejich úkolů, které plnili v terénu a jak svým působením pozitivně ovlivňovali

místní obyvatele, popřípadě motivovali PF, neboť tyto perspektivy spolu úzce souvisí a navzájem se ovlivňují. Na úrovni *vesnice/osada* to byly čtyři hlavní aspekty CAP, které vytvářely předpoklady úspěšné činnosti:

- Malý počet amerických vojáků (družstvo tvořeno 12 vojáky) nijak výrazně nenarušoval život v osadě a nedával tím pádem vesničanům pocit, že jsou okupováni.
- Dobře vybraný a zkušený velitel CAP, který dokázal motivovat vlastní jednotku, především v první fázi nasazení v osadě (než vojáci překlenuli hlavní kulturní diference) a v neposlední řadě rovněž PF (včetně jejich velitele), kteří neměli za nebezpečnou službu žádné extra benefity ani vyhlídku na povýšení.<sup>186</sup>
- Družstvo Námořní pěchoty disponovalo dostatečnou palebnou silou k ochraně obyvatel vesnice. V případě potřeby mohli navíc kdykoliv přivolat palebnou podporu.
- Nízký věk amerických vojáků v kombinaci s jejich nižšími hodnostmi dával dobrý předpoklad k vytváření přátelských vazeb s členy vietnamských PF, kteří na tom byli podobně.<sup>187</sup>

(ad. 1)

**Z pohledu samotných USMC** převládalo téměř ve všech případech přesvědčení, že CAP byl velkým úspěchem. Tam, kde se objevily pochyby, se tak dělo většinou proto, že se nepodařilo získat důvěru obyvatel nebo jí ztratit vlivem silné přesily VK v oblasti a tím pádem neschopností zabezpečit vesničanům bezpečí. Pro příslušníky námořní pěchoty v terénu byly jejich výsledky přímo viditelné a tím

pádem měřitelné. Navíc měl program pozitivní dopad na morálku příslušníků námořní pěchoty, kteří se projektu aktivně účastnili. Pokud některé postupy nefungovaly, mohli je velitelé jednotek na základě vyhodnocení měnit nebo přizpůsobovat přímo na místě bez složitých schvalovacích postupů vyšších velitelů, kteří nebyli často v kontaktu s realitou a nemohli tedy efektivně a rychle rozhodnout. Dříve než zhodnotíme úspěchy CAP z pohledu samotných USMC, pozastavme se krátce nad několika typy běžných překážek, které museli příslušníci Námořní pěchoty po jejich

<sup>186</sup> GORTZAK Yoav. *The prospects of combined action: Lessons from Vietnam*. Small Wars and Insurgencies. <http://doi.org/10.1080/09592318.2014.893971>. 2014. str. 143 a 144.

<sup>187</sup> CORSON R. William. *The Betrayal*. str. 190.

nasazení v osadách překonávat. To do jaké míry se s nimi vyrovnali, mělo dopad na více nebo méně úspěšné plnění jejich mise v konkrétních vesnicích.

- a. Kulturní rozdíly a nedorozumění; Z kulturních rozdílů se kumulovala nedorozumění, která mohla přerůst v nepřátelství mezi USMC, PF a vesničany. Příkladem bylo nerespektování osobních věcí a majetku. Vietnamci si brali věci, které viděli někde ležet, protože předpokládali, že když tam leží, tak je nikdo nepotřebuje. Stejně tak je i vraceli na stejné místo, když už je sami nepotřebovali.<sup>188</sup> Z pohledu Američanů šlo o krádeže, vznikl konflikt, a pokud se taková věc odehrála například během patroly, měla celá záležitost vliv na kvalitu prováděného úkolu a tím pádem i na bezpečnost. Ačkoliv byli vojáci pro CAP vybíráni a na úkol se těšili<sup>189</sup>, podléhali často po čase demotivaci nebo rezignaci na celý projekt.
- b. Nedostatek průpravy příslušníků CAP před nasazením; Nedostatek kulturní a jazykové přípravy museli vojáci často kompenzovat až na místě. V tomto ohledu bych chtěl zmínit silnou víru vietnamského obyvatelstva v tradice a pověry, které určovaly jejich každodenní život. Dlouhodobě demotivující byl pro USMC i vietnamský přístup k práci.
- c. Přístup PF k výcviku; Američané často zpochybňovali motivaci Vietnamců se učit. Po výcviku se na ně mohli spolehnout jen velmi omezeně. Deziluze o jejich skutečné připravenosti.
- d. Chování PF v boji, dle USMC nebyli PF „combat ready“; Vnímání připravenosti PF k vedení bojové činnosti souvisela s jejich přístupem k výcviku. Američané také často vyčítali Vietnamcům strach z VK. Například během patrol se chovali neukázněně, schválně vydávali hlasité zvuky (kašel), protože doufali, že se VK zalekne blížící se patroly a oni nebudou muset bojovat. (Gortzak to prisuzoval jednoduše pragmatismu a nechutí padnout v boji proti lépe vycvičené přesile)<sup>190</sup> Samozřejmě útok naopak přivolali. Během kontaktu buď stříleli do

<sup>188</sup> WEST Bing. *The Village* (New York: Harper and Row, 1972).

<sup>189</sup> Když generál Walt v jednom případě vybíral narychlo tým do CAP, vysloveně nařídil velitelům vybrat pouze muže, kteří budou schopni vyjít s vesničany. Trvalo 8 dnů než velitele vybrali 12 jmen. Podle jejich vlastního průzkumu nemělo Vietnamce rádo přes 40 procent mužstva. Příklad z knihy *The Village* (Bing WEST) loc. 255.

<sup>190</sup> GORTZAK Yoav *The prospects of combined action: Lessons from Vietnam*. Small Wars and Insurgencies. <http://doi.org/10.1080/09592318.2014.893971>. 2014. str. 141 a 142.

vzduchu a měli radost z toho, že VK vyděsí nebo neválčili vůbec. USMC tak brali PF pouze jako „no combat ready“ figurky do počtu. A z toho opět možná plynoucí demotivace a rezignace na smysl CAP.<sup>191</sup>

Výše zmíněné překážky se většinou podařilo po nezbytně nutné době strávené mezi vesničany překonat. Souviselo to do značné míry se zkušenostmi samotných USMC s programem CAP a dobou strávenou v rámci programu. Výjimkou byly oblasti silně oddané komunistům a VK, ale tam, jak již bylo zmíněno, byl CAP (ze své povahy a přístupu, který nebyl k rolníkům represivní) předem odsouzen k nezdaru. Osady, ve kterých CAP úspěšně působil (získal mezi obyvateli důvěru a respekt), bylo prokazatelně VK znemožněno nadále pronikat mezi rolníky. Povstalci tak nemohli například vybírat „daně“, ať už se jednalo o peníze, jídlo nebo materiál, rekrutovat mladé muže a ženy do zbraně proti vládě, nebo od nich získávat zpravodajské informace. „*Jsmo závislí na lidech, bez nich nemáme žádné informace ... schovávají nás, poskytují nám ochranu, krmí nás a starají se o naše zraněné.*“<sup>192</sup>

Častým argumentem odpůrců CAP bylo tvrzení, že tak malá skupina vojáků se stane lehce terčem útoku přesily VK a tudíž v místě nasazení dlouho nevydrží. Působení jednotky USMC vylíčené v knize *The Village* od Francise Westa (Bing West) ovšem tento argument vyvrací. Jejich oblastí působení se stala vesnice Binh Nghia ležící 300 mil severně od Saigonu a zhruba 400 mil jižně od Hanoje. V době, kdy námořníci dorazili, skládala se vesnice ze sedmi menších usedlostí a čítala celkem pět tisíc obyvatel, kompletně pod vlivem VK. PF, kteří měli na starost ochranu vesnice a akce proti VK, byli naprosto nefunkční. Postupně se podařilo vesnici zabezpečit a viditelnými výsledky v opevňování včetně denního kontaktu s vesničany, získat jejich respekt a důvěru. Během prvních měsíců patrolování se dostaly do 70 kontaktů s VK a PF, kteří patrolovali s nimi, prošli vysloveně „křtem ohněm“. Jejich motivace i vycvičenou vlivem ostrých akcí prudce stoupala a docházelo k čím dál většímu upevňování vazeb.<sup>193</sup> Důkazem mohou být zprávy USMC z konce roku 1968 a dále do května 1970, kde je shodně konstatováno, že motivace a výcvik PF je na skvělé úrovni a

<sup>191</sup> WEST Bing. *The Village* (New York: Harper and Row, 1972). loc. 799, 803, 865 a 875.

<sup>192</sup> Generál Vo Nguyen Giap.

<sup>193</sup> BOOT Max. *The Savages Wars of Peace*. Persesus Books Group (2002). str. 305.

operace, kterých se účastní, jsou vedeny profesionálně. Podle zprávy je to důsledek každodenní interakce s příslušníky CAP.<sup>194</sup>

Nejdůležitějším přínosem těchto přátelských vazeb byl stále větší počet kvalitnějších zpravodajských informací poskytovaných vesničany Námořní pěchotě. Tím se výrazným způsobem zvyšovala bezpečnost a pravděpodobnost přežití obou skupin. To dokazuje například fakt, že miny a nástražné systémy měly podle záznamů na svědomí 30 procent amerických obětí ve Vietnamu. V případě CAP byly oběti způsobené těmito prostředky tak zanedbatelné, že záznamy přestaly být vedeny.<sup>195</sup>

Dobré vztahy a činnost CAP se vyplatily. V roce 1967, kdy se USMC z oblasti stáhli, byla vesnice kompletně zabezpečena a chráněna místními PF, bez vlivu Vietkongu. Kolem roku 1970 byla situace v Binh Nghia stále tak mírumilovná, že nový americký poradce pro tuto oblast, jí nazval „lázeňským“ místem. Podle Victora H. Krulaka nebyla nikdy žádná vesnice, ve které působil CAP, zpětně infiltrována VK. Dále zmiňuje fakt, že 60 procent vojáků účastnících se programu si chtělo dobrovolně prodloužit misi o dalších 6 měsíců, ačkoliv měli nárok na návrat domů. Sir Robert Thompson<sup>196</sup> zhodnotil projekt CAP jako to nejlepší, co ve Vietnamu viděl a navíc, dle jeho názoru, fungoval perfektně. Navíc ztráty byly padesáti procentní oproti klasickým „search and destroy“ operacím.<sup>197</sup> V roce 1970 se nacházelo již více než 90 procent populace Jižního Vietnamu pod vlivem Saigonu. Sir Robert Thompson k tomu opět poznamenal, že „*byl schopen navštívit a volně se procházet po místech, které byly po léta pod nadvládou Vietkongu. Všude panovala atmosféra bezpečí a lidé měli chuť se bránit a bojovat za vládu, protože cítili, že je nepřítel slabší.*“<sup>198</sup>

(ad. 2)

**Pohledem zúčastněných místních obyvatel – PF, vesničanů.** Obyvatelstvo Jižního Vietnamu bylo zvyklé na okupanty (ať už se jednalo o Číňany, Japonce, Francouze nebo Vietkong) a stav nouze, kterou s sebou okupace nesla. Stejně jako v případě USMC výše, než zhodnotíme úspěchy CAP z pohledu obyvatel v osadě, nastíníme několik důležitých faktorů, které měly vliv na vnímání Američanů a jejich

<sup>194</sup> GORTZAK Yoav. *The prospects of combined action: Lessons from Vietnam*. Small Wars and Insurgencies. <http://doi.org/10.1080/09592318.2014.893971>. 2014. str. 140.

<sup>195</sup> WILLIAMSON L. Curtis. *The US Marine Corps Combined Action Program*. str. 21.

<sup>196</sup> Britský odborník na COIN, kterého Američané oslovili s odbornou pomocí v boji proti povstalcům ve Vietnamu. Ostruhy si vydobyl během potlačení povstání Britů v Malajsii.

<sup>197</sup> BOOT Max. *The Savages Wars of Peace*. Persesus Books Group (2002). str. 307.

<sup>198</sup> Tamtéž. str. 311.

úspěchů samotnými vesničany. Pokud čelili v dané oblasti/vesnici nepřátelské atmosféře, bylo to způsobeno těmito faktory:

- a. Mnoho vesničanů mělo syny nebo dcery u partyzánů a z toho důvodu nechtěli spolupracovat; Vietkong byl infiltrován ve vesnicích i v řadách PF. Získával tak cenné informace o chodu vesnice a především pak o bezpečnostních opatřeních, patrolách a bojových operacích.
- b. Vybudování spolehlivé ochrany osady a vycvičení PF trvalo někdy příliš dlouho a pokud se k tomu přidaly časté útoky VK, mohli vesničané v některých případech ztratit trpělivost; Pokud se CAP ocitl v nepřátelské osadě, infiltrované VK se značnou podporou obyvatel, neměl výsledky, a tudíž není divu, že vesničané brali jejich přítomnost pouze jako nutné zlo. Tento aspekt se prolíná s bodem a.<sup>199</sup>
- c. Únava válkou. Apatie vůči americkým snahám, neboť věděli, že „okupanti“, ačkoliv prozatím zůstávají v osadě, stejně jednou odejdou, zatímco VK zůstane; Ačkoliv bylo mnoho vesnic neutrálních nebo negativně naladěných vůči VK (násilné rekrutace synů a dcer, zábor potravin a jiného materiálu, výslechy a popravy za spolupráci s vládou nebo Američany), nevěřily, že se může něco změnit. Pokud příslušníci CAP tvrdili, že nejsou okupanti, pak logicky po čase odejdou (stejně jako Japonci nebo Francouzi) a VK zůstane a bude se mstít za spolupráci - nekončící proces spirály násilí. To samé můžeme sledovat dnes v Iráku nebo Afghánistánu. Tento argument je často spojen s nedůvěrou k vládě a bezpečnostním složkám.
- d. Příliš rozdílné kultury a jazyková bariéra; Zásadním problémem, a to jak s pohledu USMC, tak vesničanů, byla jazyková bariéra. Pokud měli Američané vytvářet pozitivní vazby a bojovat bok po boku s PF, bylo nutné se naučit do jisté nezbytné úrovně Vietnamsky a zároveň naučit alespoň některé Vietnamce v osadě částečně anglicky. Tato bariéra se dala v praxi vyřešit pomocí překladatele, který musel být prověřen, a v takovém případě se museli američtí vojáci spoléhat na přesný překlad.

---

<sup>199</sup> WEST Bing. *The Village* (New York: Harper and Row, 1972). loc. 793.

<sup>200</sup> Během patrol v terénu se běžně používaly „hand signals“, tedy pro PF jednodušší varianta k naučení.

e. Nechut' „jít“ proti vlastním.

Pokud výše zmíněné nepříznivé faktory USMC překonali nebo měli štěstí a nebyli nuceni jim ve velké míře čelit, pak mělo jejich setrvání v osadách pro Vietnamce spíše výhody. Jakmile vesničané zjistili, že Američané s nimi zůstávali, aniž by jim brali jídlo, přístřeší, peníze a aniž by se snažili je rekrutovat do armády, viděli v tomto spíše výhodu a nechávali je proto naživu. Takto je mohli cizí vojáci nejen chránit, ale poskytovat jim tolik vzácnou lékařskou péči a tím zaručit lepší podmínky pro život.

Užší přátelské vazby mezi „mariňáky“ a vesničany rovněž zajišťovaly méně nehod způsobených nepřesnou přátelskou palbou. To se projevilo snížením počtu obětí způsobeném dělostřeleckou palbou a leteckými údery. Majetek a infrastruktura nebyly poškozovány v takovém měřítku jako v oblastech, kde CAP nepůsobil. Ačkoliv mohli američtí vojáci kdykoliv přivolat palebnou podporu, činili tak často zdráhavě, neboť riskovali životy lidí, které znali již osobně.<sup>201</sup>

Dalším indikátorem úspěchu na této úrovni představoval stupeň zabezpečení jednotlivých vesnic, vytvoření efektivního řízení a fungující administrativy (viz příloha č. 11). Například průzkum provedený v roce 1967 prokázal, že v osadách, kde byly přítomny týmy CAP, zůstávali v 80 procentech případů jejich náčelníci přes noc doma a neodcházeli se schovávat do jiných, lépe zabezpečených vesnic, kde byla menší pravděpodobnost únosu nebo vraždy ze strany VK. Kromě toho 93 procent těchto osad disponovalo funkční vesnickou radou. Oproti tomu v osadách bez přítomnosti CAP zůstávalo přes noc doma méně než 20 procent náčelníků a pouze 29 procent takových vesnic disponovalo funkční radou.<sup>202</sup> Jakmile byl zajištěn alespoň základní stupeň bezpečnosti, tým CAP se mohl začít věnovat vylepšování infrastruktury a zdravotní péče v konkrétní osadě. Příslušníci CAP stavěli mosty, kostely, chrámy, silnice, zdravotní střediska, školy a v kontextu technických znalostí a přístupu k specifickému stavebnímu materiálu mohli „mariňáci“ nabídnout vesničanům mnohem více než povstalci.<sup>203</sup>

<sup>200</sup> Američtí seržanti podezírali často své PF protějšky z udržování vztahů s místními povstalci. (HEMINGWAY Al. *Our War was Different*. Annapolis, MD: Naval Institute Press, 1994. str.153).

<sup>201</sup> WELTSCH Michael. *The Future Role of the Combined Action Program*. str. 89.

<sup>202</sup> CORSON R. William. *The Betrayal*. str. 186.

<sup>203</sup> PETERSON E. Michael. *The Combined Action Platoons*. str. 104.

Úspěšným počinem, který přímo přispěl ke zlepšení zdraví a životní úrovně jihovietnamského obyvatelstva byl projekt MEDCAP.<sup>204</sup> Kromě toho, že vojáci ovládali základní zdravotnické minimum, měli v týmu zdravotníka, který byl schopen vesničanům poskytovat základní lékařskou péči a řešit případy nepřímo ohrožující životy obyvatel. Pomocí těchto základních dovedností společně s použitím obyčejných dezinfekčních prostředků a obvazů, běžně používaných v armádě, tak dokázali zachraňovat životy. Různé oděrky a drobné rány, které by mnoho Američanů pokládalo za nedůležité, byly pro Vietnamce potenciálním ohrožením na životě. Mnoho z nich totiž pracovalo po celý den na rýžových polích a bylo tak po kolena ve vodě v kontaktu s různými nečistotami včetně exkrementů. Během své existence vykonal program CAP přes 1.9 miliónu lékařských asistencí v rámci MEDCAP.<sup>205</sup> Poskytování zdravotní péče představovalo ve Vietnamu během války nejvíce žádanou a rovněž oceňovanou službou, především mezi obyčejnými lidmi na venkově. V roce 1967 bylo v zemi pouze 750 doktorů a z toho pouhá polovina sloužila v armádě. V Paříži působilo v té době 1.200 vietnamských lékařů a dalších 800-1000 jich pracovalo jinde v zahraničí.<sup>206</sup>

Program CAP se musel vypořádat také s dalším důležitým úkolem. Tím byla ochrana rýže - pro rolníky zcela stěžejního zdroje příjmů a obživy. S jarní sklizní rýže v roce 1965, byly pod názvem „Zlaté rouno“ spuštěny v oblastech Danang a Chu Lai série útoků proti VK. Ten postrádal vlastní půdu a tím i rýžová pole. Bojovník VK spotřeboval zhruba půl kilogramu rýže na den, a proto bylo pro VK stěžejní zabezpečit si zdroje potravy. V období sklizní plánovaly jednotky VK operace za účelem jejího shromáždění pro vlastní potřebu. Týmy CAP spouštěly v těchto obdobích pravidelně na základě zpravodajských informací rolníků bojové operace proti VK. Kromě toho, že americké jednotky zaměstnávali nepřítel bojem, chránily rovněž rolníky při sklizni, zabezpečovaly přepravu rýže a její skladování v sýpkách. Během operace „Zlaté rouno“ bylo pro vesničany zabezpečeno zhruba 395 tun rýže.<sup>207</sup> Tyto opatření měly přímý vliv na fungování trhu. Rolníci tak měli možnost úrodu zpeněžit na trhu a tím si zvyšovat svou životní úroveň. Volný obchod nebyl většinou možný v oblastech s vysokou koncentrací VK. Velkou výhodou začlenění jednotek CAP do procesu s rýží byla i možnost sledovat trh a s tím spojený přehled o obchodech s touto plodinou.

<sup>204</sup> MEDCAP (Medical CivicAction Project)- Projekt byl veden příslušníky CAP a počítal s poskytováním základní zdravotní péče v osadách.

<sup>205</sup> PETERSON E. Michael. *The Combined Action Platoons*. str. 118.

<sup>206</sup> Tamtéž. str. 116.

<sup>207</sup> KRULAK H. Victor. *First to Fight*. str. 191.



Jihovietnamská vláda zavedla omezení, které se týkalo prodeje rýže a v praxi znamenalo maximálně 2,2 kg na osobu na den. Kdo se snažil nakupovat nad limit, byl prověřován. Většinou se jednalo o povstalce, kteří trpěli nedostatkem potravin.<sup>208</sup>

Úspěch na taktické úrovni vesnice/osada se odrazil i na úrovni strategické. Bývalý velitel CAP plukovník William Corson zdůraznil tři oblasti s přímým strategickým účinkem:

- Zabránění náboru
- Znemožnění poskytnutí přístřeší
- Bojové ztráty<sup>209</sup>

Ačkoliv představovaly CAP pouze 1,5 procenta z celkového počtu příslušníků Námořní pěchoty ve Vietnamu, způsobily protivníkovi značné ztráty.<sup>210</sup> Rovněž v rozmezí let 1966 – 1968 byl v oblastech, kde působil CAP, poměr ztrát protivníka k vlastním ztrátám 7,2:1. V případě oblastí, kde působil větší jednotky o síle 800 a více mužů, představoval poměr ztrát 7,6:1. Z toho jasně vyplývá, že týmy CAP zneškodnily téměř stejný počet severovietnamských bojovníků a VK jako mnohem větší americké jednotky, ale s menšími ztrátami a vyšší účinností.<sup>211</sup> Agresivní patrolování CAP a přesné zpravodajské informace vedly k početným střetům s protivníkem. Vlivem častých patrol nedokázal VK přesně odhadnout reálné počty CAP a spíše je nadhodnocoval. Výsledky zajatců naznačovaly, že VK byl přesvědčen o mnohem větší síle námořní pěchoty v oblasti než tomu bylo ve skutečnosti.<sup>212</sup> Rostoucí frekvence útoků VK na obranné pozice CAP, včetně vesnic a osad, byl důkaz jistého napětí a frustrace, neboť takové metody nebyly VK preferovány. To, že tak činily, bylo poměrně silné svědectví potřeby přístupu ke zdrojům zásob jednotlivých osad a jejich živé síle. Důležitým faktorem úspěchu programu CAP byl fakt, že Američané vytvořili ve vesnicích dobře chráněné opěrné body a odmítali střet s VK pakliže se nemohl odehrát podle jejich pravidel. Tím vnutili protivníkovi svá pravidla a získali převahu. Útoky na dobře bráněné pozice vedly v řadách VK k těžkým ztrátám a způsobovaly vedlejší

<sup>208</sup> WILLIAMSON L. Curtis. *The US Marine Corps Combined Action Program*. str. 23.

<sup>209</sup> CORSON R. William. *The Betrayal*. str. 184-186.

<sup>210</sup> 7,6 procent celkových ztrát protivníka způsobily právě jednotky CAP USMC. (Robert M. Cassidy, *The War of the Flea*).

<sup>211</sup> WILLIAMSON L. Curtis. *The US Marine Corps Combined Action Program*. str. 26.

<sup>212</sup> PETERSON E. Michael. *The Combined Action Platoons*. str. 118.

škody na majetku a životech vesničanů. To vedlo k ještě většímu vlivu CAP mezi obyvateli.<sup>213</sup>

Silným důkazem efektivity programu CAP na obou úrovních, čili taktické (osada/vesnice) a širší strategické, byla cílevědomost a motivace, kterou příslušníci CAP prokazovali ve větším měřítku než zbytek jejich kolegů z námořní pěchoty a zbytku pozemní armády sloužící ve Vietnamu. 68 procent příslušníků CAP mělo zájem se účastnit programu i po skončení jejich mise a často si prodlužovali pobyt ve Vietnamu o dalších 6 měsíců místo návratu domů do Spojených států.<sup>214</sup> Pokud přihlídneme k tomu, že jeden z osmi námořníků účastnících se programu CAP byl zabit, 80 procent bylo zraněno jednou a 25 procent dvakrát, pak je to o to víc působivé.<sup>215</sup>

## Závěr

Vietnamská válka, rovněž nazývaná jako druhá Indočínská válka, byla jedním z konfliktů Studené války, ve které proti sobě stály v bipolárním mezinárodním politickém systému dvě velmoci, Spojené státy americké a Sovětský svaz. Jednalo se o první válečný konflikt, ve kterém utrpěly USA, technologicky vyspělejší a disponující početnější vojenskou mašinérií, porážku a jeho následky ovlivnily zahraniční politiku této velmoci na další dlouhé roky. Mělo to být snadné vítězství v duchu proklamace Trumanova zadržování komunismu a rovněž demonstrace síly USA v Asii. Američané neměli o Vietnam výraznější zájem a jejich angažovanost ve Vietnamu spočívala ze začátku pouze v podpoře Francie a protikomunistických skupin. Během druhé světové války podporovali, především finančně a logisticky, Francii proti společnému nepříteli v Pacifiku, císařskému Japonsku. Po válce se situace na Dálném východě nevyvíjela dle představ Spojených států. Na jedné straně zde byly koloniální ambice Francie, která stála na straně vítězů a na druhé hnutí Vietminh, které tíhlo ke komunismu. Ani jedna z variant nebyla pro USA přijatelná. Spojené státy stály před volbou, zda popřít hodnoty proklamované v Atlantické chartě a podpořit Francii, nebo dále podporovat nepředvídatelné hnutí vedené Ho či Minem a riskovat tak příklon Vietnamu ke komunismu.

<sup>213</sup> KREPINEVICH Andrew Jr., *The Army and Vietnam*. (Baltimore, MD: The Johns Hopkins University Press, 1986). str. 175.

<sup>214</sup> WILLIAMSON L. Curtis. *The US Marine Corps Combined Action Program*. str. 27.

Po druhé světové válce měly USA logicky snahu o co největší rozšíření demokracie do poválečného mezinárodního uspořádání, neboť by tím rozšířili i svou sféru vlivu. Nastalo soupeření se Sovětským svazem o strategická území, které rozhodlo o osudu mnoha zemí. Podpora USA koloniálním snahám Francouzů, jako západní demokratické zemi, o udržení pozic ve Vietnamu pokračovala nadále i po druhé světové válce, ale protivníkem se tentokrát stali komunističtí partyzáni z hnutí Vietminh (později Vietkong). Paradoxně stejně tak, jako se to stane Američanům po Vietnamské válce ještě několikrát, byl Vietminh ke konci druhé světové války podporován a cvičen právě jimi v boji proti Japonsku. To, že hnutí tíhlo ke komunismu, nepředstavovalo ve čtyřicátých letech pro USA žádné nebezpečí, neboť studená válka byla vzdáleným fenoménem a navíc nikdo nepředpokládal, že si Francouzi ve válce své pozice v Asii neudrží. Během dlouhých let získávali vietnamští komunisté v dlouhém a krvavém boji proti okupantům na síle a především se jim podařilo naklonit si obyvatelstvo. To bylo znechuceno Francií dosazenou loutkovou a zkorumpovanou vládou a velice krutými francouzskými postupy proti partyzánům a jejich sympatizantům. Navíc se časem ukázalo, že se Vietminh nenechá ovlivňovat ani Čínou ani SSSR a preferuje vlastní vietnamskou cestu, která se ukázala být silně vlastenecká až nacionalistická. Vliv cizích mocností se nakonec díky skvěle zvládnutému umění propagandy, spravedlivému přerozdělování zdrojů na venkově a díky stále více neschopné a zkorumpované vládě, omezil pouze na několik center na jihu země.

S přibývajícím roky, kdy USA působily ve Vietnamu nejdříve v roli podporovatelů, poradců a následně i po vstupu do země, měly již zkušenosti s terénem, socio-kulturním prostředím i populací. Rovněž byly svědky neúspěchu francouzských vojsk a jejich vojenských operací. Přesto zvolily strategii spoléhající na technologickou převahu a moderní technologie. Do války vstoupily s doktrínou hodící se pro konvenční způsob vedení války spíše v Evropě, ale zcela nevhodnou pro boj s povstalci.

Byly vedeny masivní bojové operace proti nepříteli, kterého bylo potřeba nejprve najít. Než se to Američanům podařilo, čelili již dobře vycvičené, vyzbrojené a početné armádě, která byla schopná přijmout i některé prvky konvenčního válčení. Plán nasazení velkého počtu bojových jednotek měl ale vážné trhliny – mimo jiné narážel na aplikovanou strategii „omezené války“, jež vycházela z premisy nerozpoutat jaderný konflikt s Čínou a SSSR. Výsledkem byl rozpor mezi tím, co navrhovali civilní teoretici

---

<sup>215</sup> CORSON R. William. *The Betrayal*. str. 183-184.

– tedy strategii dlouhodobého, postupného vyčerpávání nepřítele – a podstatou konvenční strategie, tedy zvítězit co nejrychleji. Prodlužování mise ve Vietnamu pak logicky vyústilo v jediné – protesty veřejnosti doma v USA.

Ačkoliv by politická rozhodnutí měla řídit strategické vedení války, mají ve skutečnosti malá spojení a vliv na taktický stupeň jejího vedení. „*Lessons learned*“ přicházela během války z nejnižších stupňů americké armády, především od nižších důstojníků námořní pěchoty a speciálních jednotek, kteří se pohybovali denně v terénu a měli nejvíce zkušeností.

Tito vojáci, kteří se s nepřítelem denně střetávali tvář v tvář, navrhovali efektivnější metody boje s partyzány v džungli. K těmto plánům ale velení přihlíželo jen výjimečně. A podobně Američané nakládali i s doporučeními britských poradců<sup>216</sup> - ty byly na vyšších místech armády ignorovány ve prospěch stále masivnějších a náročnějších operací proti „neviditelnému“ nepříteli a veřejnému mínění ve Spojených státech.

I skrze zmíněné překážky se ke konci vietnamské války podařilo zaznamenat dílčí úspěchy v boji proti partyzánům. To se podařilo díky spojení teorie COIN<sup>217</sup> s praktickými zkušenostmi z „bojiště“, kterým byly vietnamské vesnice a osady. Přenesení pravidel pro boj s povstalcí do každodenní praxe znamenalo vytvoření speciálních týmů v rámci CAP<sup>218</sup>, které sdílely s obyvateli čas a prostor a tím je izolovaly od povstalců a zároveň jim poskytovaly ochranu. Toto řešení přišlo bohužel příliš pozdě, v době, kdy USA stahovaly své jednotky z Vietnamu a navíc od začátku své existence nenalezl program ve vedení armády dostatečnou podporu. Proto nebylo možné vyčlenit pro tento typ operací dostatek zkušených vojáků, a ačkoliv byl CAP na nižší strategické úrovni úspěšný, nedošlo k jeho plošné aplikaci. Program představoval pouze jakýsi „doplňek“ konvenčních operací a v době, kdy jeho plošné nasazení kulminovalo, čítal dva a půl tisíce námořníků, což představovalo 1,5 procenta celkového počtu USMC působících ve Vietnamu. Neboli 114 čet sestávajících z družstva námořní pěchoty a družstva PF.<sup>219</sup> Generál Westmoreland ve svých pamětech vysvětluje, že *„jednoduše neměl dostatečný počet vojáků, aby umístil družstvo do každé osady ve*

<sup>216</sup> Američané pozvali do Vietnamu na začátku války britské poradce, kteří měli bohaté zkušenosti s válkou proti povstalcům, získané během Malajské krize (1945-1960). Je potřeba zmínit, že Britové byli v Malajsi s taktikou „Hearts and minds“ úspěšní.

<sup>217</sup> COIN (counter insurgency), protipovstalecký

<sup>218</sup> CAP (Combined Action Program)

<sup>219</sup> GORTZAK Yoav. *The prospects of combined action: Lessons from Vietnam*. Small Wars and Insurgencies. <http://doi.org/10.1080/09592318.2014.893971>. 2014. str. 141.

*Vietnamu*“, ale zastánci CAP namítají, že to nebylo potřeba. Stačilo je umístit pouze do oblastí a osad, které nebyly zpacifikovány. Dále je v této souvislosti užíván argument, že i kdyby byly nasazeny týmy do „každé vesnice a osady“, nevyžádalo by si toto umístění více než 167 tisíc amerických vojáků, což by byl zlomek celkových 540 tisíc toho času nasazených.<sup>220</sup>

Neúspěch Američanů ve Vietnamu nezpůsobil jeden, ale celá řada vzájemně se ovlivňujících faktorů – od neznalosti prostředí až po aplikaci pro tento typ konfliktu zcela nevhodné strategie. USA přesto mohly zvítězit, pokud by ti, kteří rozhodovali, více naslouchali lidem, jež skutečně bojovali a ne těm, jež válku pouze z dálky pozorovali. Nebylo cílem této práce porovnávat výsledky vojenského působení USA v této zemi s nasazením v Iráku či Afghánistánu. Bylo by nicméně zajímavé zamyslet se podrobněji nad tím, v čem tkví neúspěch Američanů dosáhnout vítězství na soudobých válčistiích, která se v tolika ohledech podobají konfliktu, který se v 60. letech odehrál ve Vietnamu.

---

<sup>220</sup> BOOT Max. *The Savages Wars of Peace*. Persesus Books Group (2002). str. 307.

## Summary

The Vietnam War was the first war conflict in which, despite of technological superiority, the US where defeated and its consequences influenced the foreign policy of this power for years to come. It was supposed to be an easy victory in the spirit of the Truman's containment policy, as well as a demonstration of US power in Asia. America's involvement in Vietnam consisted initially only in supporting France and anticommunist groups. After the World War II the United States faced the choice of denying the values proclaimed in the Atlantic Charter by supporting France or further supporting an unpredictable movement of Viet Minh and thus risking Vietnam's inclination to communism. The US support for the French colonial efforts, as the Western democratic country, continued to hold positions in Vietnam but this time the opponent became communist guerrillas from the Viet Minh movement (later Viet Cong). Paradoxically, just as it happens to the Americans after the Vietnam War a few more times, Viet Minh was supported and trained to fight Japan at the end of WWII by US themselves. During long years, Vietnamese communists were in a long and bloody fight against occupiers and, above all, they succeeded in tilting the population. Ultimately, the influence of foreign powers, thanks to the communist's well-managed art of propaganda, the equitable redistribution of resources in the countryside, and the increasingly incompetent and corrupt government, was limited to a few centers in the south of the country.

When the US worked in Vietnam first in the role of supporters, advisers and subsequently after entering the country, they already had an experience with terrain and populations. They also witnessed the failure of French troops and their military operations. Despite of that experience, US chose a technology-reliant strategy and modern technology way of waging war. They joined the war with a doctrine suited to the conventional way of conducting a war rather in Europe, but completely inappropriate for fighting insurgents in Vietnam. Massive combat operations were conducted against the enemy, which needed to be found first. Before the Americans succeeded, they faced a well-trained, armed and numerous army capable of adopting some elements of conventional warfare. But the plan to deploy a large number of combat troops had serious cracks - among others alluded to the applied strategy of "limited war," which was based on the premise of not start a nuclear conflict with China and the USSR. The result was a contradiction between what the civilian theorists

proposed - a strategy for long-term, gradual depletion of enemies - and the essence of a conventional strategy - winning as quickly as possible. The extension of the mission in Vietnam logically resulted in public protests home in the US. The "Lesson learned" came during the war from the lowest stages of the American army, mainly from the lower marines and special forces who moved daily on the ground and were the most experienced. Those soldiers, who met enemy face to face daily, suggested more effective methods of fighting the guerrillas in the jungle. But the command increased number of demanding operations against the "unseen" enemy and public opinion in the United States. Despite these obstacles, the success of the Vietnam War was to record the partial achievements in the fight against guerrillas. It succeeded thanks to the combination of COIN theory with practical experience of the "battlefield" which were Vietnamese villages and settlements. The transfer of rules to combat insurgents in daily practice meant the creation of special teams within the CAP, which shared time and space with the residents and thus isolated them from the insurgents while providing them with protection. Unfortunately, the solution came too late, at a time when the US pulled their troops out from Vietnam, and, moreover, since the beginning of its existence, it did not find sufficient support in the army's management program. Therefore, there was no shortage of experienced soldiers for this type of operation, and although the CAP was successful at a lower strategic level, it was not an area-based application. The programme represented only a certain "complement" of conventional operations.

American failure in Vietnam was not caused by one, but by a number of mutually influencing factors - from ignorance of the environment to the application of this type of conflict - an entirely inappropriate strategy. The US could still win if those who made decisions would listen more to people who actually fought and not to ones who only watched the war from afar. It was not the goal of this work to compare the results of the US military action in this country with its deployment in Iraq or Afghanistan. It would be interesting, however, to consider in greater detail the failure of Americans to achieve victory on contemporary battlefields that in so many ways resembles the conflict that has occurred in 60's of 20th century.

## Použitá literatura

- ARNOLD James. *Tet Offensive 1968- Turning point in Vietnam*. 1990 Osprey Publishing, ISBN 978-83-261-0358-8.
- BAYLIS John, WIRTZ James, GRAY S. Colin and COHEN Eliot. *Strategy in the Contemporary World*. Second edition. Oxford: Oxford University Press, 2007.
- BEAUFRE André. *Introduction a la strategie*. Paris: 1963, 1998.
- BOOT Max. *The Savages Wars of Peace*. Persesus Books Group. NY (2002).
- CARVER A. George. Jr. *The Faceless Viet Cong* ( Foreign Affairs č.44, 1966 ).
- CALLWELL Charles. *Small wars: Their principle and practise*. Omaha 1996.
- CAVAGNOL M. Richard. *Combined Action Program „All Alone in Indian Country“*. Prezentace činnosti CAP v Phu Bai 1965-1965. USMC.
- CLAUSEWITZ C. von General. *On war*. 2008 MyEclectica.com.
- CORSON R. William. *The Betrayal*.
- DAVIDSON B. Phillip. *Vietnam at war- The History 1946-1975*; ISBN 0-89141-306-5.
- FALL B. Bernard. *The Two Viet-Nams: A Political and Military Analysis* ( New York 1965).
- FMI 3-07.22. *Counterinsurgency operations*; HQ Department of the army.
- FM 3-24.
- Francouzsko-český sborník strategických, taktických a logistických pojmů: 1. díl. Praha: MO ČR. 2006.
- GALULA David. *Counterinsurgency warfare: Theory and practise*; ISBN 0-275-99269-1.
- GOODSON L. Barry. *CAP Mot, The story of a Marine Special Forces Unit in Vietnam, 1968-1969*.
- GORTZAK Yoav. *The prospects of combined action: Lessons from Vietnam*; Small Wars and Insurgencies. <http://doi.org/10.1080/09592318.2014.893971>. 2014.
- GRAY S. Colin. *Modern strategy*. New York: Oxford University Press. 1999.
- GRAY S. Colin, COHEN Eliot. *Strategy in the Contemporary World*. Second edition. Oxford: Oxford University Press, 2007.
- HART L. Basil. *Histoire mondiale de la strategie*. Paris: 1962, 1998. Headquarters.
- U.S.M.C. G-3 Division- *Notes For Public Appearances*.
- HEMINGWAY AI. *Our War was Different* (Annapolis, MD: Naval Institute Press, 1994).



- JOMINI H. Antoine. *Precis de l'art de la guerre*.  
JP 1-02 (Joint publication). Department of defence dictionary of military and associated terms.
- KALDOR Mary. *New and old wars: Organised violence in a global era*. Polity Press, 2012.
- KARNOW Stanley. *Vietnam- A History*; Penguin Books Ltd. London WC2R 0RL.
- KILCULLEN David. *Twenty-eight articles*.
- KOPETS F. Keith. *The Combined Action Program: Vietnam*. Small Wars Journal, 2005.  
<http://smallwarsjournal.com/documents/kopets.htm> (26 .září, 2008)  
<https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/CIA-RDP80B01676R001600030006-8.pdf>
- KREPINEVICH Andrew Jr. *The Army and Vietnam*. (Baltimore, MD: The Johns Hopkins University Press, 1986).
- KRULAK H. Victor. *First to Fight: An Inside View of the US Marine Corps*. (Annapolis, MD: Naval Institute Press, 1984).
- KWON Heonik. *Ghosts of War in Vietnam*. Cambridge University Press (2008).
- LEITES Nathan, WOLF Charles Jr. *Rebellion and Authority: An Analytic Essay on Insurgent Conflicts*, (1970).
- LUTTAK Edward. *Dead end: Counterinsurgency warfare as military malpractice*. Harpers 2007.
- MAO CE- TUNG. *On Guerilla Warfare*. 2011; ISBN 1258006553.
- McNAMARA S. Robert. *In Retrospect: The Tragedy and Lessons of Vietnam*. New York: Times Books, 1995.
- METZ S., DOUGLAS J. *Asymmetry and US Military Strategy: Definition, Background, and Strategic Concepts*, (Carlisle: Strategic Studies Institute, 2001) 5/6.
- MILLER Gregory D. *On Winning Hearts and Minds: Key Conditions for Population-Centric COIN*; <http://smallwarsjournal.com/jrnl/art/on-winning-hearts-and-minds-key-conditions-for-population-centric-coin>.
- MULLEROVA Petra. *Vietnam- Stručná historie státu*; Libri 2010; ISBN 978-80-7277-255-1.
- NAGEL A. John. *Counterinsurgency Lessons from Malaya and Vietnam- Learning to Eat Soup with a Knife*, Praeger Publishers 2002; ISBN 0-275-97695-5.
- PALMER R. Dave. *Summons of the Trumpet: U. S. Vietnam in Perspective*. San Rafael, CA, Presidio Press, (1978).

- PAUL Christopher, CLARK Colin P. and GRILL Beth. *Victory Has a Thousand Fathers: Evidence of Effective Approaches to Counterinsurgency, 1978-2008*; [http://www.operationspaix.net/DATA/DOCUMENT/4336~v~Victory\\_Has\\_a\\_Thousand\\_Fathers\\_\\_Evidence\\_of\\_Effective\\_Approaches\\_to\\_Counterinsurgency\\_1978-2008.pdf](http://www.operationspaix.net/DATA/DOCUMENT/4336~v~Victory_Has_a_Thousand_Fathers__Evidence_of_Effective_Approaches_to_Counterinsurgency_1978-2008.pdf).
- PETERSON E. Michael. *The Combined Action Platoon: The US Marines' Other War in Vietnam*.
- PORCH Douglas. *Counterinsurgency, Exposing the Myths of the New Way of War*, Cambridge University Press 2013.
- RAND. National Defence Research Institute. *War by other means- building complete and balanced capabilities for COIN*.2008.
- SVĚTOVÁ BANKA. Převzato z údajů světové banky z roku 2010.
- STOLFI H. Russel. *U.S. Marine Corps civic action efforts in Vietnam march 1965-march 1966. Historical branch G-3 division Headquarters USMC* 1968.
- SHEEHAN Neil. *A Bright Shining Lie*. New York Random House 1988.
- THOMPSON Leroy, *The Counter-insurgency manual*. 2002. ISBN 9781853675027.
- THE PENTAGON PAPERS. *United States- Vietnam Relations, 1945-1947. A Study Prepared by the Department of Defense*.
- VILLARD Erik. *The 1968 Tet Offensive Battles*. U.S. Army Center of Military History 103 Third Avenue, Building 35, Collins Hall, Fort McNair, D.C. 20319-5058.
- VOJENSKÁ DOKTRÍNA MO ČR. *Protipovstalecký boj*. 1.vydání 2010.
- WALT W. Lewis. *Strange War, Strange Strategy*.
- WELTSCH Michael Duane. *The Future Role of the Combined Action Program*.
- WEST Bing. *The Village* (New York: Harper and Row, 1972).
- WILLIAMSON L. Curtis. *The US Marine Corps Combined Action Program (CAP): A Proposed Alternative Strategy for the Vietnam War*, Thesis, (Maxwell-Gunter AFB, Montgomery, AL: Air War College- Air University, 2002).

## **Seznam příloh**

**Příloha číslo 1:** Časová osa

**Příloha číslo 2:** Příčiny vypuknutí povstání

**Příloha číslo 3:** Povstalecká strategie

**Příloha číslo 4:** Cíle protipovstaleckého boje

**Příloha číslo 5:** Protipovstalecká strategie

**Příloha číslo 6:** Porovnání vnímání časové perspektivy s pohledu povstalce a protipovstaleckých sil

**Příloha číslo 7:** Rozsah lidové podpory

**Příloha číslo 8:** Infiltrace operační oblasti rotou

**Příloha číslo 9:** Infiltrace operační oblasti družstvem / četou

**Příloha číslo 10:** Obrana základny

**Příloha číslo 11:** Výhody spolupráce

**Příloha číslo 12:** Pobřeží jižního Vietnamu s vyznačenými přístavy

**Příloha číslo 13:** Mapa operačně – taktického působení 1. armádního sboru

US

## **Příloha číslo 1:**

### **Časová osa (zahrnující francouzskou a americkou válku v Indočíně)**

#### **První (francouzská) Indočínská válka**

- 1858** Francouzi zaútočili na přístav Danang;
- 1867** Francouzská anexe Jižního Vietnamu;
- 1875** Francouzi zaútočili na Hanoj;
- 1884** Francouzský protektorátní statut nad Vietnamem;
- 1860-1900** Povstání proti Francouzům;
- 1930** Ho Či Min zakládá Vietnamskou komunistickou stranu; povstání proti Francouzům;
- 1940** Německá okupace Francie; Japonsko obsadilo francouzské državy ve Vietnamu;
- 1941** Založen Vietmin;
- 1941-1945** Guerrillová válka proti Japoncům a Francouzům okupujícím Vietnam;
- 1945** Japonci přinutili vietnamské rolníky pěstovat jutu; následoval hladomor – zemřelo 1 až 2 miliónů rolníků; Vietminh se zmocnil Hanoje, Hue, a Saigonu;
- 2. září, 1945** Ho Či Min vyhlásil v Hanoji na náměstí nezávislost Vietnamu;

#### **Druhá (francouzská) Indočínská válka**

- 23. září, 1945** Vylodění francouzských jednotek v Jižním Vietnamu; začátek odboje;
- Listopad - prosinec 1946** Francouzi zahájili válku v severní části Vietnamu; odbojové hnutí nabývá na síle; Američané uvolnili Francii 160 miliónů dolarů na válku;
- 1950-1954** Americká finanční pomoc Francii dosáhla 60 – 75 procent celkových válečných nákladů; CIA podporuje Francii; Čínská podpora Vietnamu;
- 1954** Porážka Francouzů u Dien Bien Phu;

#### **Americká válka v Indočíně**

- červen 1954** Ngo Din Diem se stal se s podporou USA předsedou vlády Jižního Vietnamu

**červenec 1954** Vietnam rozdělen na základě Ženevských dohod podél 17. rovnoběžky na severní Vietnam (pod Ho Či Minem) a jižní Vietnam (pod Ngo Din Diemem) pod příslibem voleb plánovaných na rok 1956, které měly obě země sjednotit; Francouzské jednotky měly postupně opouštět Vietnam; Spojené státy zahájily skryté operace, které podkopávaly ženevské dohody a podporovaly jednostranně jižní Vietnam a Diema;

**1954-1960** Ngo Din Diem odmítl uspořádat volby; V severním Vietnamu započaly pozemkové reformy, které se neobešly bez zatýkání odpůrců režimu a vysokých ztrát na životech;

**1960** Jižní povstání proti Američanům podporujícím Diemovu vládu; vznik FNO (Fronty národního osvobození);

**1961-1963** Američtí vojenští poradci jsou oprávněni opětovat v případě potřeby palbu;

**1964** USA uvalily embargo na severní Vietnam; Incident v Tonkinském zálivu – Kongres USA vydal rezoluci;

**1965** Americké pozemní jednotky zahájily na Jihu ofenzívu; Bombardování severního Vietnamu; Protiválečné protesty v USA a Evropě; Čína a SSSR začaly podporovat severní Vietnam;

**1968** SSSR se staly hlavním podporovatelem severního Vietnamu; Napadení Khe Sanh severovietnamskou armádou; Ofenzíva Tet– napadení měst v jižním Vietnamu VLA a Vietkongem; Američané zabili pře 400 civilistů v My Lai; Začátek Pařížských mírových rozhovorů;

**1969** Americké jednotky dosáhly počtu 543.300; V USA probíhaly masivní protiválečné demonstrace; Zemřel Ho Či Min; Odhalen masakr v My Lai;

**1970** USA vtrhly do Kambodži; Pokračování masivních protiválečných demonstrací v USA; Několik studentů zabito v USA během protiválečných demonstrací;

**1972** Uvolnění napětí mezi USA a Čínou – konec podpory severního Vietnamu Čínou; Ofenzíva VLA proti Saigону; Americká blokáda severovietnamského pobřeží; „Vánoční“ bombardování severního Vietnamu a přerušení Pařížských jednání;

**1973** Podepsány pařížské dohody; Zahájeno stahování amerických pozemních jednotek a návrat válečných zajatců na obou stranách;

**1973-1975** Válka pokračuje; Američané podporují Saigón a Sověti severní Vietnam;

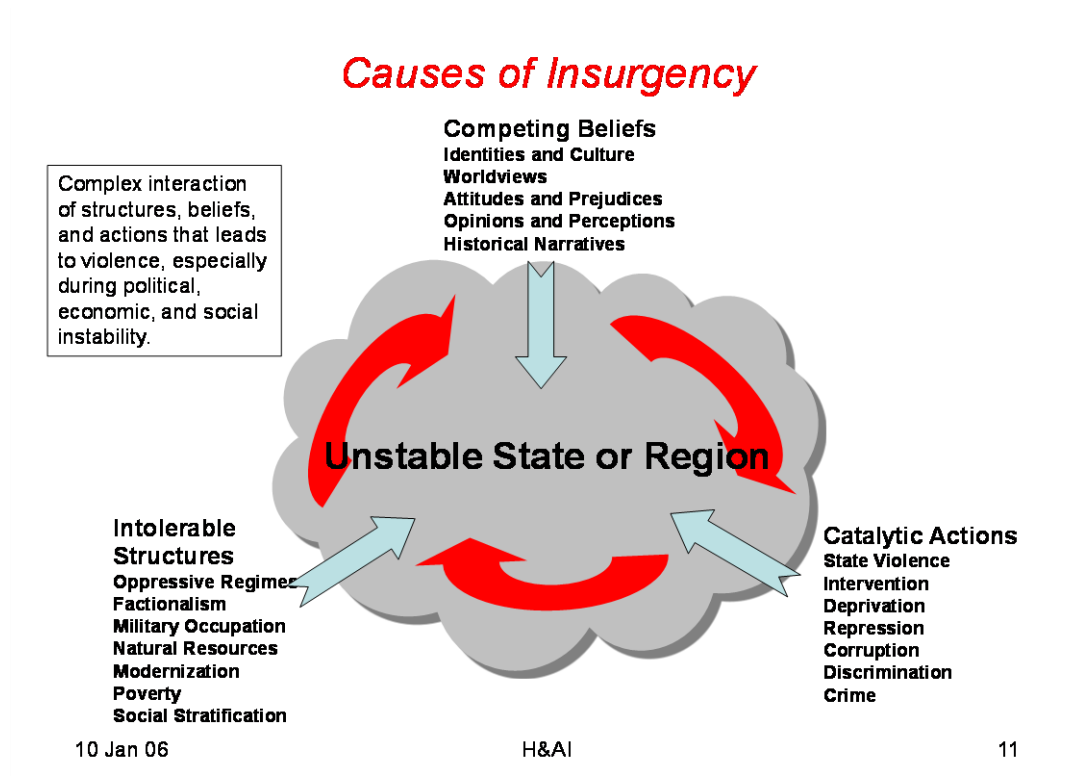
**jaro 1975** VLA zahájila ofenzívu proti jižnímu Vietnamu;

**30. dubna, 1975** kolaps vlády v Saigónu a následné sjednocení Vietnamu;

*Převzato a přeloženo z After Sorrow; Copyright © 1995 by Lady Borton.*

## Příloha číslo 2:

### Příčiny vypuknutí povstání



Definice: Za příčiny povstání považujeme (dle modelu) komplex vzájemných interakcí různých struktur, přesvědčení a činů, které vedou k násilí obzvláště během politické, ekonomické a sociální nestability.

Model - Nestabilitu státu či regionu způsobují tyto vnější vlivy:

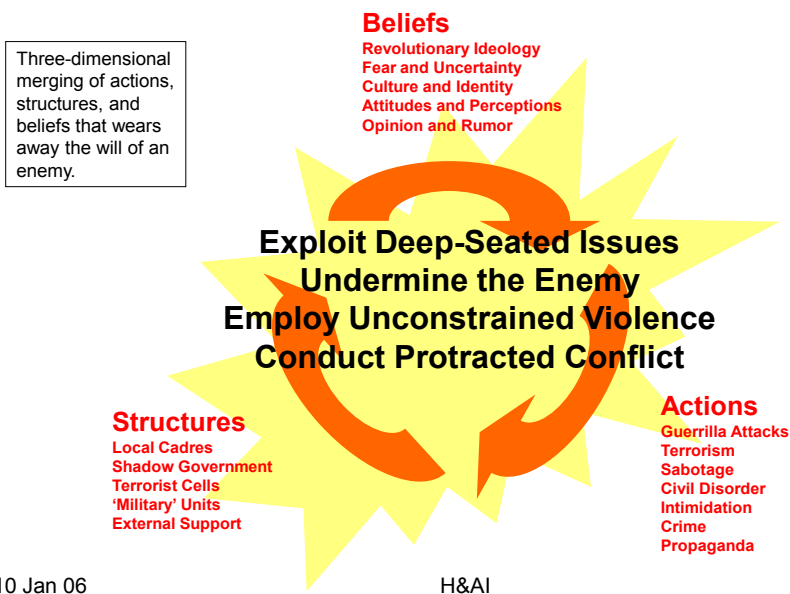
- různá, vzájemně si konkurující přesvědčení (identity a kultury, světonázory, postoje a předsudky, vnímání reality, připomínání momentů z historie...);
- negativní vlivy (opresivní režim, vojenská okupace, modernizace, chudoba, sociální rozvrstvení...);
- katalyzátory (násilí ve státě, intervence, deprivace, korupce, diskriminace, kriminalita apod...);

*Převzato z Counterinsurgency in the 21st Century. 10. ledna 2006. Intelligence Seminar.*

## Příloha číslo 3:

### Povstalecká strategie

## *Insurgency Strategy*



Definice: Povstalecká strategie je soubor jednání, konstrukcí a přesvědčení, které způsobují oslabení vůle protivníka.

Model - Zneužití hluboce zakořeněných sporů, oslabování nepřítele, využití nenuceného násilí, časové pratohování konfliktu:

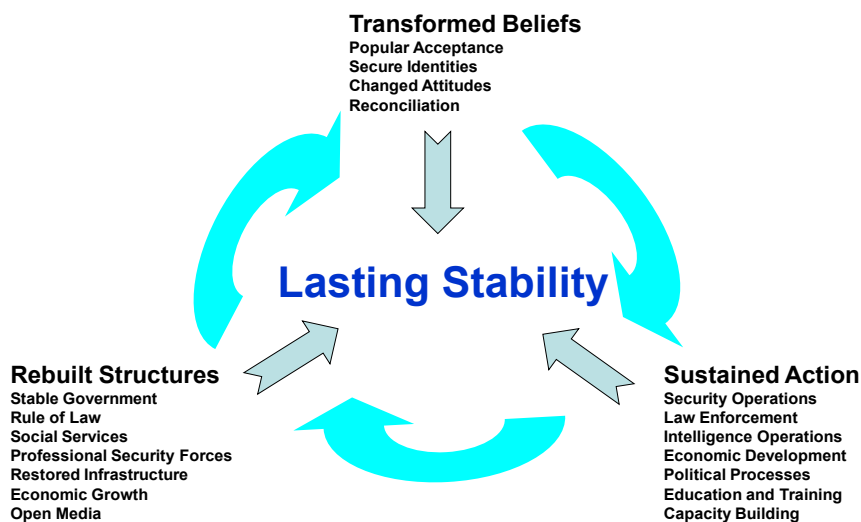
- Přesvědčení (revoluční ideologie, strach a nejistota, kultura a identita, postoje a vnímání, názory a „šeptanda“...);
- Struktury (místní kádry a stínová vláda, teroristické buňky, vojenské jednotky, podpora zvenku...);
- Akce (guerillové útoky, terorismus, sabotáže, zmatek, kriminalita, zastrašování, propaganda...);

*Převzato z Counterinsurgency in the 21st Century. 10. ledna 2006. Intelligence Seminar.*

## Příloha číslo 4:

### Cíle protipovstaleckého boje

#### *The Goal of Counterinsurgency*



10 Jan 06

H&amp;AI

21

Model - Trvalá stabilita:

- Přestavba stávajících struktur (stabilní vláda, právní řád, sociální služby, profesionální bezpečnostní složky, ekonomický růst, svobodná média, obnovení infrastruktury...);
- Stabilitu udržující kroky (bezpečnostní operace, vynucení práva, zpravodajské operace, ekonomický rozvoj, výcvik a vzdělávání, budování dalších schopností...);
- Změna přesvědčení (změna postojů, zajištění bezpečnosti jednotlivců, souhlas místního obyvatelstva, urovnání sporů...);

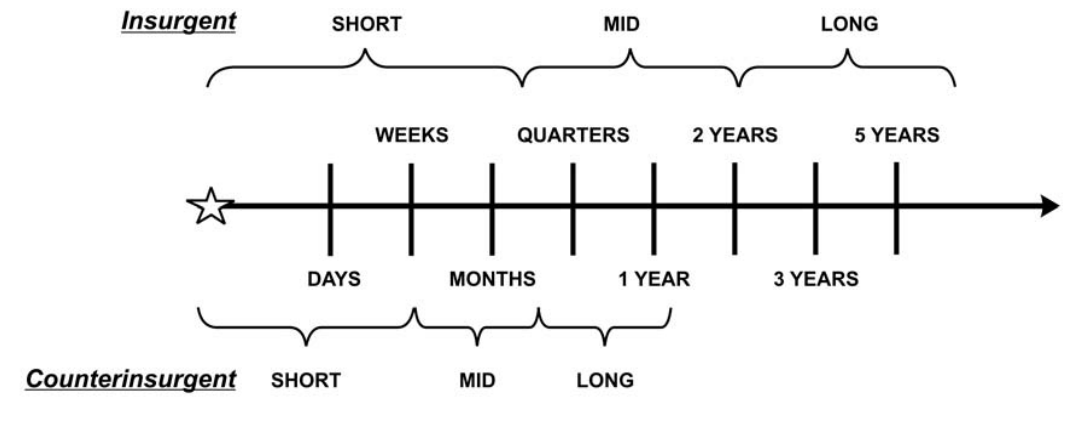
*Převzato z Counterinsurgency in the 21st Century. 10. ledna 2006. Intelligence Seminar.*





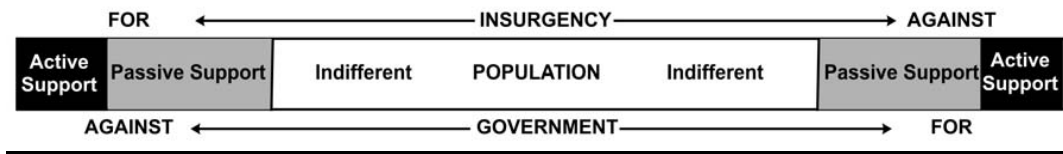
## Příloha číslo 6:

Porovnání vnímání časové perspektivy z pohledu povstalce a protipovstaleckých sil

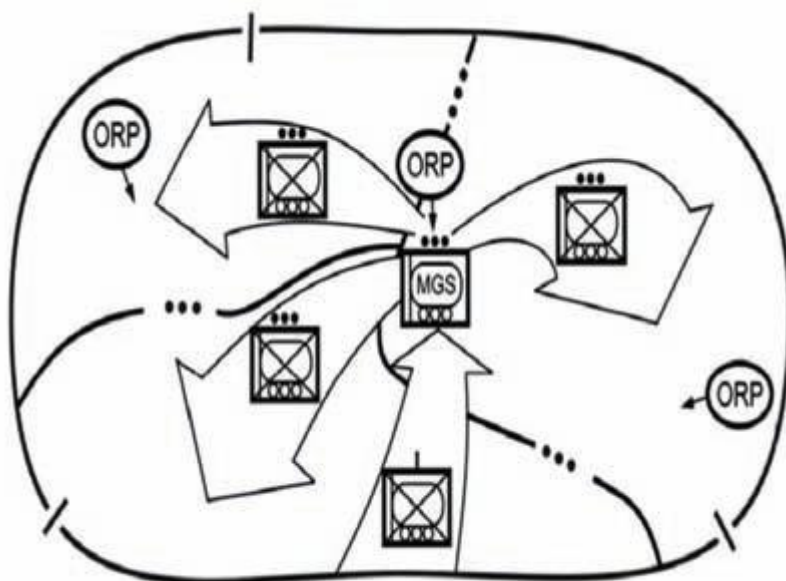


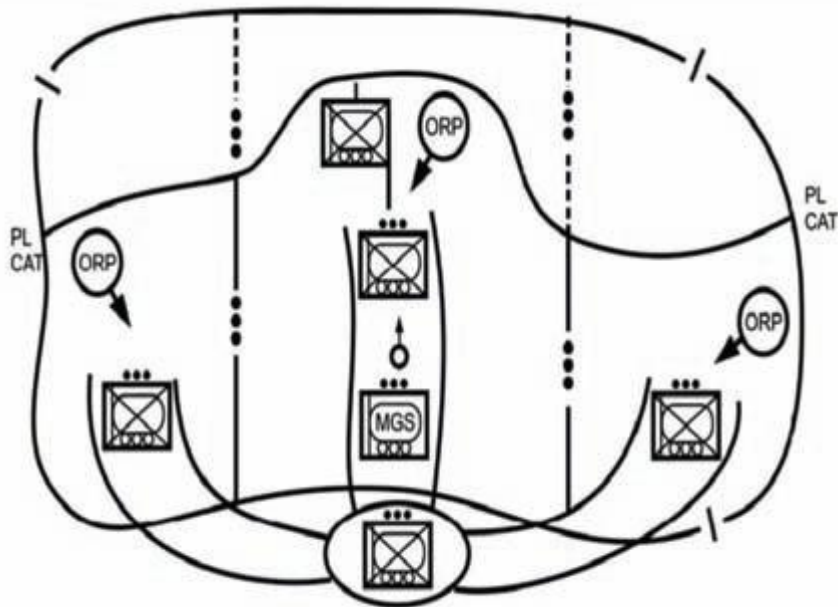
## Příloha číslo 7:

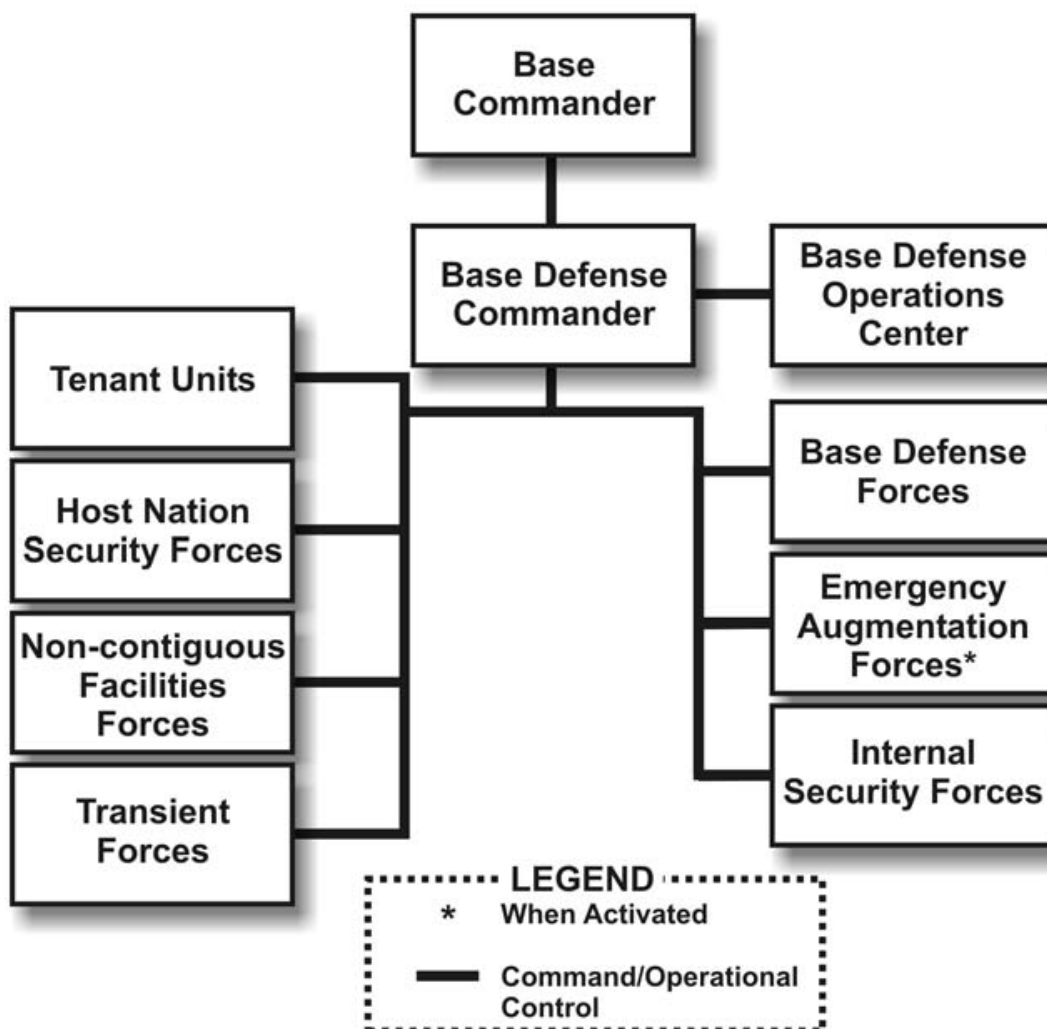
### Rozsah lidové podpory



Pro každé povstání je esenciální podpora lidu. Na ní závisí úspěch, popřípadě neúspěch každého povstaleckého hnutí každé povstání. Rozsah a růst povstání závisí na adekvátní mase lidí, které ho podporuje v čase. Jeden z nejefektivnějších způsobů, jak porazit povstalce, je tu masu smršknout a místní populace vzbudit nepřátelství, nebo přinejmenším apatii, vůči povstalcům.

**Příloha číslo 8:****Infiltrace operační oblasti rotou**

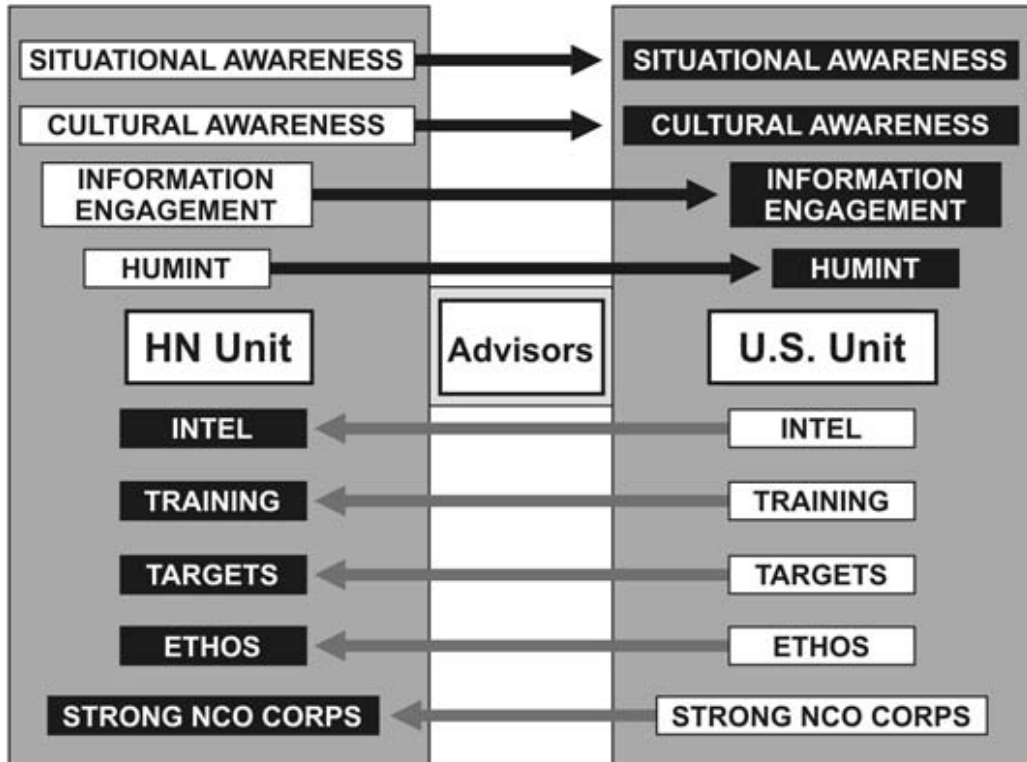
**Příloha číslo 9:****Infiltrace operační oblasti družstvem / četou**

**Příloha číslo 10:****Obrana základny**

*Převzato z FM 3-24.2. Tactics in Counterinsurgency, April 2009. HQ Dept. of the Army.*

## Příloha číslo 11:

### Výhody spolupráce



*Převzato z FM 3-24.2. Tactics in Counterinsurgency, April 2009. HQ Dept. of the Army.*

## Příloha číslo 12:

### Pobřeží jižního Vietnamu s vyznačenými přístavy

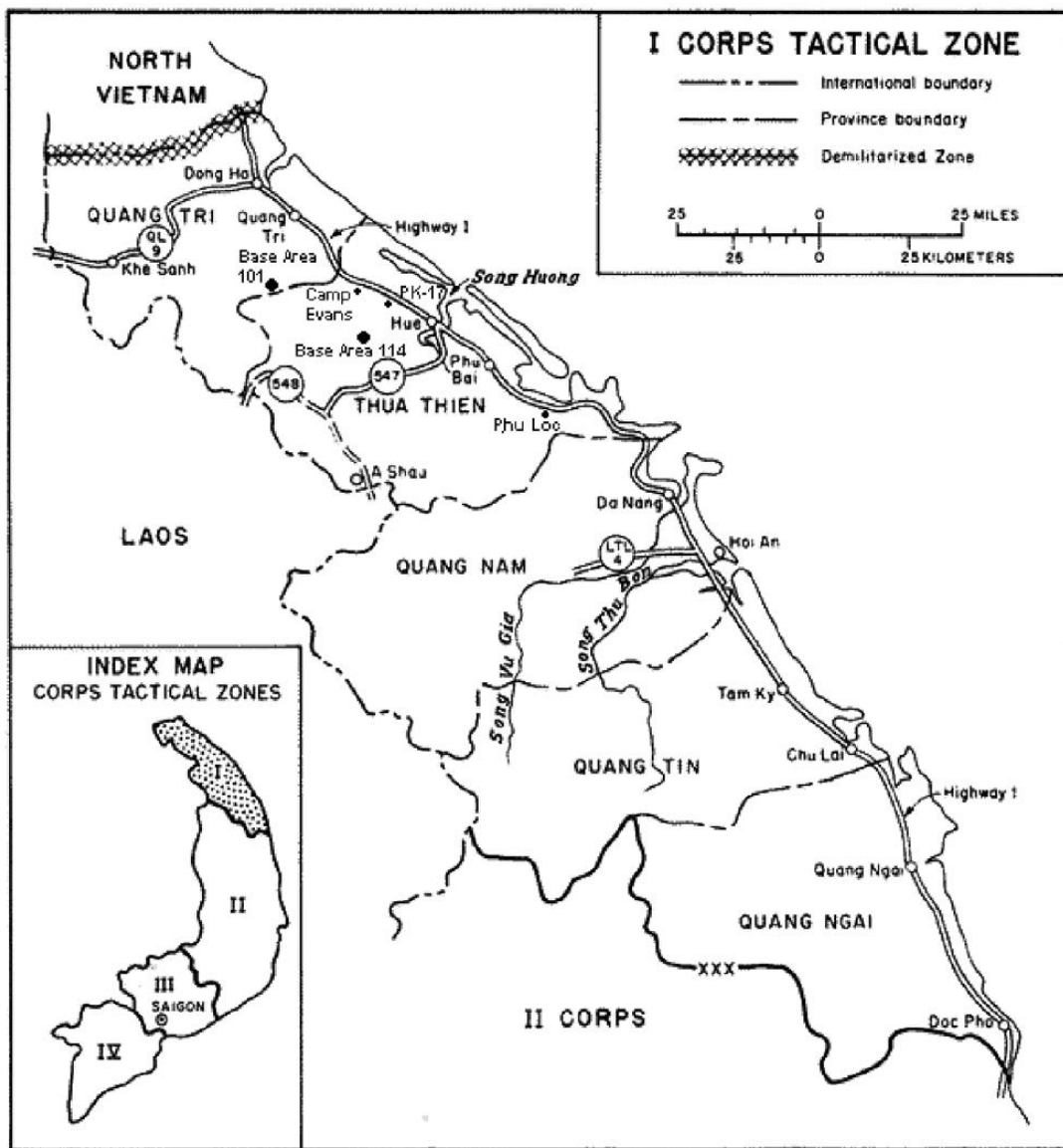


Převzato s <https://www.internationalsos.com>



## Příloha číslo 13:

Mapa operačně – taktického působení 1. armádního sboru US



VILLARD, E. *The 1968 Tet Offensive Battles*, U. S. Army Center of Military History 103 Third Avenue, Building 35, Collins Hall, Fort McNair. D. C. 20319-5058.